

GODINA I.

„BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA”

KALENDAR

ZA PROSTU GODINU

1935

CENA 5 DINAR

NASLOVNU SLIKU IZRADIO G. LAZAR TONKOVIĆ

KALENDAR IZDAJE
JUG. NAC. DRUŠTVO BISKUP IVAN ANTUNOVIĆ

Za izdanje odgovora urednik Balint Vujkov

PREJASNA KRALJEVSKA KUĆA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

NJEGOVO VELIČANSTVO

Kralj Petar II.

rodjen u Beogradu 6. septembra 1923. godine.

NJEZINO VELIČANSTVO

Kraljica-Mati Marija

rodjena u Goti 27. dec. 1899. kći Rumunskoge Kr. Ferdinanda I.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Kraljević Tomislav

rodjen u Beogradu 19 januara 1928 godine

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Kraljević Andrej

rodjen na Bledu 28 juna 1929. godine.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Knez Arsen

rodjen u Temišvaru 15 aprila 1859. godine.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Knez Namesnik Pavle

rodjen u Petrogradu 15 aprila 1893. godine.

NJEZINO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Knjeginja Olga

rodjena u Taťoju 27. maja 1903. godine.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Knez Aleksandar

rodjen u Uajt Lodžu 13. avgusta 1924 godine.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Knez Nikola

rodjen u Londonu 29. juna 1928 godine.

NJEGOVO KRALJEVSKO VISOČANSTVO

Kraljević Djordje

rodjen na Crnojevića Rijeci 27. avgusta 1887 godine.

Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II. Karađorđević

Blaženopočivši Viteški Kralj Aleksandar I. Ujedinitelj, mučki ubijen od zločinačke ruke 9 oktobra 1934 u Francuskoj u Marselju

Januar

Ima

31 dan

Misec

Vodenjaka

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Utorak	Nova Godina	19 Bonifacije	7 48	16 19	3 47	12 13
2 Srida	Ime Isusovo	20 Ignjatije	7 48	16 20	5 12	12 48
3 Četvrtak	Genoveva	21 Julijana	7 48	16 21	6 15	13 40
4 Petak	Tito bisk. †	22 Anastasije	7 48	16 22	7 18	14 50
5 Subota	Telesfor p.	23 10 mučenika	7 48	16 22	8 08	16 17
1 ned.	Ev. Dolazak mudraca sa istoka. Mat. XI. 1-12					
6 Nedilja	Sv. Tri Kralja	24 Badnji dan	7 48	16 23	8 46	17 49
7 Ponediljak	Lucian	25 Rožd. Hristov.	7 47	16 24	9 15	19 22
8 Utorak	Severin	26 Zbor. Bogor.	7 47	16 26	9 39	20 52
9 Srida	Jul. R. Nj. V. Kr. M.	27 Stevan pr. m.	7 46	16 27	10 02	22 16
10 Četvrtak	Pajo pust.	28 20000 muč.	7 46	16 29	10 27	22 48
11 Petak	Higin (Nev.) † ☾	29 Mladenci	7 45	16 30	10 58	23 41
12 Subota	Ernest op.	30 Anisije muč.	7 45	16 31	11 54	
2 ned.	Ev. Kad bi Isusu 12 godina. Luk. II. 42-52					
13 Nedilja	FF. 1 Sv. Obitelj	31 Melanija	7 44	16 33	12 26	1 04
14 Ponediljak	Radovan b. Hilar	1 Nova Godina	7 44	16 34	12 54	2 38
15 Utorak	Mavro opat	2 Silvestar	7 43	16 35	13 27	3 45
16 Srida	Marcel p.	3 Malahije	7 43	16 36	14 24	4 57
17 Četvrtak	Antun pust.	4 Jevstatija 70 u.	7 42	16 38	15 27	6 00
18 Petak	Rum. St. sv. P †	5 Teopemt	7 41	16 39	16 38	6 51
19 Subota	Kanut, Biserka	6 Bogojavljenje	7 39	16 40	17 40	7 29
3 ned.	Ev. Svadba u Kani galilejskoj. Prvo čudo Isusovo. Ivan II. 1-11					
20 Nedilja	F. 2. Fabian i S.	7 Jovan Krstit.	7 39	16 42	18 11	7 59
21 Ponediljak	Janja	8 Prp. Gregorije	7 38	16 43	18 46	8 19
22 Utorak	Vince	9 Polijevtko m.	7 37	16 45	19 51	8 35
23 Srida	Zar. Bl. Div. Mar.	10 Gregorije Nis.	7 37	16 46	20 56	8 49
24 Četvrtak	Timotej b.	11 Teodosije	7 36	16 47	22 00	9 00
25 Petak	Obrač. sv. Pavl. †	12 Tatjana	7 35	16 49	23 07	9 12
26 Subota	Polikarp. Savka	13 Jermilo m.	7 34	16 51		9 23
4 ned.	Ev. Isus silazi sa brda. Mat. VIII. 1-13					
27 Nedilja	F 3. I. Zlatous ©	14 Sv. Sava	7 32	16 53	0 15	9 52
28 Ponediljak	Dragutin	15 Pavao	7 31	16 54	1 27	10 14
29 Utorak	Franjo Sal.	16 Č. Ver. ap. Petr.	7 31	16 56	2 40	10 42
30 Srida	Martina, d. m.	17 Prp. Antonije	7 30	16 57	3 53	11 23
31 Četvrtak	Petar Nol. pr.	18 Atanasije	7 30	16 58	4 58	12 23

Februar

Ima
28 dana

Misec:

Riba

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Petak	Ignacije b. m. †	19 Makarije	7 20	17 00	5 54	13 3
2 Subota	Svitlo Marijino	20 Jeftimije	7 27	17 02	6 38	14 0
5 ned. Isus utiša oluju na moru. Mat. VIII. 23—27						
3 Nedilja	F. 4. Blaž bisk. ●	21 Maksim	7 26	17 03	7 12	16 4
4 Ponediljak	Andrija Korz.	22 Timotej	7 24	17 05	7 04	18 1
5 Utorak	Agata	23 Klimentije	7 23	17 07	8 02	19 4
6 Srida	Doroteja	24 Ksenija	7 22	17 08	8 23	21 1
7 Četvrtak	Vranka	25 Grigorije	7 21	17 09	8 42	22 4
8 Petak	Ivan Mat. pr. †	26 Ksenofont	7 19	17 11	9 06	
9 Subota	Čiril Aleks.	27 Jov. Zlatousti	7 18	17 12	9 31	0 0
6 ned. O dobrom simenu i kukolju. Mat. XIII. 24 - 30						
10 Nedilja	F. 5. Skolastika ☾	28 Jevrem c. prp.	7 16	17 14	10 01	1 30
11 Ponediljak	Ukaz. Mar. G. lurd	29 Ignjatije	7 14	17 16	10 38	2 40
12 Utorak	7 utem. r. ž. M. B.	30 Tri Jerarha	7 12	17 18	11 24	3 50
13 Srida	Stipan op.	31 Kir. i Jovan	7 12	17 19	12 17	4 50
14 Četvrtak	Valentin m.	1 Febr. Trifon	7 10	17 20	13 18	5 30
15 Petak	Faustin i Jov. †	2 Sretenije	7 08	17 22	14 24	6 00
16 Subota	Julijana d. m.	3 Simeon	7 05	17 24	15 31	6 20
7 ned. O poslenicima u vinogradu Mat. XX. 1-16						
17 Nedilja	F. Sedamd. Don.	4 Triodij	7 04	17 25	16 36	6 40
18 Ponediljak	Simeon b. Ⓜ	5 Agata	7 03	17 27	17 42	6 58
19 Utorak	Konrad	6 Vukol	7 02	17 28	18 47	7 09
20 Srida	C. Eleuterij	7 Partenije	7 00	17 29	19 64	7 21
21 Četvrtak	Eleonora	8 Teodor	6 58	17 31	20 57	7 35
22 Petak	Stol. sv. P. u A. †	9 Nikifor	6 56	17 32	22 14	7 44
23 Subota	Petar Damj. b.	10 Haralampie	6 54	17 34	23 04	8 00
8 ned. O sijaču. Luka, VIII. 4-15						
24 Nedilja	F. Šesdeset Mat.	11 Vlasije Sedam.	6 52	17 36		8 18
25 Ponediljak	Valburga d.	12 Melentije	6 50	17 38	0 25	8 44
26 Utorak	Aleksandar m. ☾	13 Simeon N. i sr	6 48	17 39	1 36	9 18
27 Srida	Leander	14 Auksentije	6 47	17 40	2 43	10 07
28 Četvrtak	Roman op.	15 Oniksim	6 45	17 42	3 41	11 15

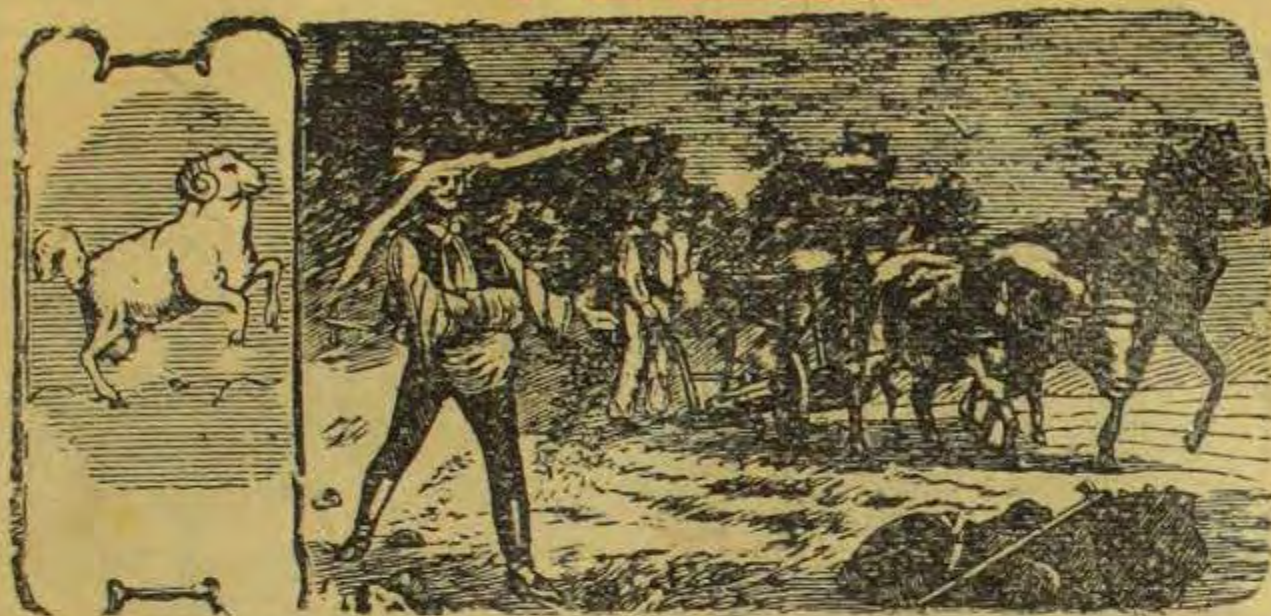
Mart

Ima

Misec :

31 dan

Ovna

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Petak	Albin †	16 Pamfilije	6 43	17 43	4 29	12 35
2 Subota	Luiza, Simpl.	17 Teodor Tiron	6 41	17 45	5 07	14 06
9 ned. Ev. Isus proriča svoju muku. Luka XVIII. 31-53						
3 Nedilja	F. Pedesetn.	18 Mjasopust	6 40	17 46	5 37	15 38
4 Ponediljak	Kazimir	19 Arhipa	6 38	17 47	6 01	17 11
5 Utorak	Poklade. Euz. †	20 Lav bisk.	6 35	17 49	6 24	18 42
6 Srida	Pepelnica †	21 Timotej	6 33	18 50	6 45	20 11
7 Četvrtak	Toma Akvin. ††	22 Evgenija	6 31	18 52	7 07	21 40
8 Petak	Ivan od Boga ††	23 Polikarpo	6 29	18 55	7 31	23 06
9 Subota	Franciška ††	24 Glav. J. K.	6 27	18 54	8 00	
0 ned. Ev. Isusa napastuje đavo u pustinji. Mat. IV. 1-11						
0 Nedilja	F. 1. Čista	25 Siropust	6 25	17 55	8 36	0 28
1 Ponediljak	Eulogije m. ††	26 Porfirije	6 24	17 57	9 20	1 41
2 Utorak	Grgur vel. †† ☾	27 Prekopije	6 22	17 59	0 11	2 43
3 Srida	Rozalija Kvat ††	28 Vasilije	6 20	18 01	12 11	3 30
4 Četvrtak	Matilda d. ††	1 Mart - Eudok.	6 18	18 02	12 15	4 04
5 Petak	Long Žark. Kv ††	2 Teodot	6 15	18 04	13 21	4 31
6 Subota	Heribert. Kvat ††	3 Jeftropije m.	6 13	18 05	14 27	4 39
1 ned. Ev. Isus se priobrazi na gori. Mat. XVII. 1-9						
7 Nedilja	F 2. Pačista	4 Ger. 1. N. pos.	6 2	18 06	15 33	5 05
8 Ponediljak	Ćiril Jer. b. ††	5 Konon	6 09	18 08	16 37	5 18
9 Utorak	Josip Zar. Bl. D. M.	6 42 mučenika	6 08	18 09	17 42	5 30
10 Srida	Niketa †† ☉	7 Vasilije	6 05	18 11	18 48	5 42
11 Četvrtak	Benedikt ††	8 Teofilakto	6 03	18 12	19 55	5 54
12 Petak	Oktavian ††	9 40 mučenika	6 01	18 14	21 05	6 08
13 Subota	Oton b. ††	10 Kodrat muč.	6 00	18 15	22 15	6 25
2 ned. Ev. Isus istira đavla. Luka XI. 14-28						
14 Nedilja	F 3. Bezimena	11 Sofron. 2 N. p.	5 58	18 16	23 26	6 49
15 Ponediljak	Blagovist	12 Teofan	5 55	18 18		7 20
16 Utorak	Emanuel ††	13 Nićifor	5 53	18 19	0 33	8 04
17 Srida	Iv. Damasc. †† ☽	14 Benedikt	5 51	18 21	1 33	9 04
18 Četvrtak	Ivan Kap. ††	15 Agapije	5 49	18 23	2 23	10 17
19 Petak	Eustazij op. ††	16 Savin muč.	5 47	18 24	3 03	11 40
20 Subota	Viktor m. ††	17 Aleksije	5 45	18 25	3 35	13 10
3 ned. Ev. Isus na'rani 5000 ljudi. Ivan VI. 1-15						
1 Nedilja	F 4. Sridoposna	18 Ćiril 3. Ned. p.	5 43	18 26	4 02	14 37

April

Ima

30 dana

Misec

Bika

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			iz'azi	zalazi	izlazi	zaki
1 Ponediljak	Hugo b. ††	19 Hrisant	5 41	18 28	4 25	16 6
2 Utorak	Franjo P. isp. ††	20 Zajed. sv. ot.	5 39	18 30	4 45	17 5
3 Srida	Rikard †† ●	21 Jakov isp.	5 37	18 31	5 06	19 5
4 Četvrtak	Izidor ††	22 Vasilije H.	5 35	18 32	5 31	20 3
5 Petak	Vinko Fer. isp. ††	23 Nikon	5 33	18 33	5 58	21 9
6 Subota	Siksto p. ††	24 Zaharije	5 31	18 35	6 31	23 9
14 ned.	Ev. Iausa 'oće da kamenuju. Ivan VIII. 46 59					
7 Nedilja	F 4. Gluva	25 Blagov. 4. N. p.	5 29	18 37	7 12	
8 Ponediljak	Dionisije b. ††	26 Gavrijel	5 27	18 38	8 0	0 9
9 Utorak	Marija M. ††	27 Matrona	5 25	18 40	9 00	1 2
10 Srida	Ezekiel †† ☽	28 Ilarion	5 23	18 41	0 03	2 2
11 Četvrtak	Leon p. ††	29 Marko i Kir.	5 22	18 42	1 10	2 2
12 Petak	7 žal. Bl. D. M. ††	30 Jovan el.	5 20	18 45	1 17	2 4
13 Subota	Hermenegildo ††	31 Ipatije	5 18	18 46	1 22	3 1
15 ned	Ev. Isus ulazi svečano u Jeruzolim. Mat. XXI. 1-9					
14 Nedilja	F 5. Cvitna	1 Apr. M. E. 5. N.	5 16	18 17	14 27	3 5
15 Ponediljak	Anastazija ††	2 Tito	5 14	18 48	5 32	3 7
16 Utorak	Ivan L. B. Tur. ††	3 Niketa ap.	5 12	18 49	6 36	3 9
17 Srida	Rudolf ††	4 Josif Georgij	5 11	18 50	7 44	4 0
18 Četvrtak	Vel. četvrt. †† ☽	5 Teodul	5 09	18 52	18 53	4 3
19 Petak	Vel. petak ††	6 Jeftimije	5 06	8 53	0 04	4 2
20 Subota	Vel. subota ††	7 Georgije	5 04	18 55	2 16	4 3
16 ned.	Ev. Uskrsnuće Isusovo Marko XVI. 1-7					
21 Nedilja	F Uskrs	8 Irid. 6. N. v. p.	5 0	18 56	25 25	5 2
22 Ponediljak	Uskrsni poned.	9 Evpsihije	5 00	18 58	23 27	6 0
23 Utorak	Adalbert	10 Terentije	4 59	19 59		6 3
24 Srida	Đurđev	11 Antipa	4 58	19 00	0 20	8 0
25 Četvrtak	Marko evang.	12 Vasilije	4 56	19 01	1 03	9 2
26 Petak	Kl. i Marc. m. †☽	13 Veliki petak	4 54	19 03	1 36	10 3
27 Subota	Petar Kaniz. pr.	14 Vel. sub. Mar.	4 52	19 05	2 03	12 1
17 ned.	Ev. Isus ulazi kroz zatvorena vrata. Ivan XX. 19-31					
28 Nedilja	F 1. Bila ned.	15 Hrist. Vaskrs	4 50	19 06	2 27	13 4
29 Ponediljak	Petar m.	16 Vaskrs. poned.	4 49	19 07	2 48	15 0
30 Utorak	Katarina Sien. d.	17 Vaskr. utorak	4 47	19 08	3 09	16 3

Maj

Ima

Misec:

31 dan

Blizanaca

Dani u maseu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Srida	Filip i Jakov	18 Jovan D.	4 45	19 10	3 31	18 03
2 Četvrtak	Atanasije	19 Pafnucije	4 43	19 11	3 56	19 28
3 Petak	N. sv. Križa †	20 Teodor T.	4 42	19 13	4 26	20 53
4 Subota	Florian m.	21 Januarij	4 40	19 14	5 04	22 08
8 ned.	Ev. Isus dobri pastir. Ivan X. 11—16					
5 Nedilja	F 2. Pijo V. p.	22 Teodor S.	4 39	9 16	5 50	23 09
6 Ponediljak	Ivan prid. vr. lat.	23 Đurđev dan	4 38	19 17	6 47	23 56
7 Utorak	Gizela	24 Sava m.	4 36	19 18	7 49	
8 Srida	Zaštita sv. Josip.	25 Marko ev.	4 35	19 19	8 56	0 32
9 Četvrtak	Grgur Naz.	26 Sv. M. Vasilije	4 33	19 21	10 03	0 56
10 Petak	Antonin b. † ☽	27 Simeon S.	4 32	19 22	11 09	1 15
1 Subota	Franjo H. M.	28 9 mučenika	4 30	19 24	12 14	1 29
9 ned.	Ev. Malo i nećete me viditi. Ivan XVI. 16—22					
2 Nedilja	F 3. Pankracij m.	29 Vasilije Ostr.	4 28	19 25	13 19	1 43
3 Ponediljak	Servacije b.	30 Jakov Z. ap.	4 27	19 26	14 23	1 55
4 Utorak	Bonifacije	1 Maj-Jeremije	4 26	19 27	15 29	2 08
5 Srida	Ivan de la Salle	2 Atanasije	4 25	19 29	16 38	2 21
6 Četvrtak	Ivan Nepom. m.	3 Timotej	4 23	19 30	17 48	2 37
7 Petak	Paskal pr. †	4 Pelagija	4 22	19 31	19 01	2 56
8 Subota	Venancij	5 Irena m.	4 21	19 33	20 12	3 23
10 ned.	Ev. Idem onomu koji me poslao. Ivan XVI. 5—14					
19 Nedilja	F 4. Celestin	6 Job	4 19	19 34	21 18	4 00
20 Ponediljak	Bernardin S. pr.	7 Poj sv. Krst.	4 19	19 35	22 16	4 52
21 Utorak	Feliks	8 Jovan ap.	4 18	19 36	23 01	5 58
22 Srida	Julianna i Hel.	9 M. sv. Nik.	4 17	19 37	23 38	7 17
23 Četvrtak	Željko b. m.	10 Simeon z.	4 16	19 38		8 40
24 Petak	Marija Pom. kr. †	11 Ćiril i Metod	4 14	19 40	0 07	10 06
25 Subota	Urban	12 Epifamije	4 13	19 41	0 31	11 31
11 ned.	Ev. Ako što zaištete o Oca, daće vam se Ivan XVI. 23—30					
26 Nedilja	F 5. Filip Ner.	13 Glikeria	4 12	19 42	0 52	12 54
27 Ponediljak	Beda čast.	14 Izidor	4 11	19 43	1 13	14 29
28 Utorak	Agustin b. p.	15 Pahomije	4 10	19 44	1 34	15 42
29 Srida	Marija Pazzi	16 Teodor Vasil.	4 10	19 45	1 57	17 07
30 Četvrtak	Spasovo	17 Ap. Andr.	4 09	19 46	2 25	18 29
31 Petak	Mar. Majk. mil. †	18 Teodot	4 08	19 47	2 59	19 48

585

August

Ima
31 dan

Misec :

Divice

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec			
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi		
1	Četvrtak	Petar u okovima	19	Makrina	4 36	19 36	6 41	20 17
2	Petak	Porciunk. Krun.	20	Prorok Ilija	4 37	19 35	7 46	20 28
3	Subota	Augustin	21	Simeon i Jov.	4 39	19 33	8 50	20 42
31	ned.	Ev. Nepravedni upravitelj. Luka XVI. 1—9						
4	Nedilja	F 8. Dominik	22	Mar. Magdal.	4 40	19 32	9 53	20 53
5	Ponediljak	Snižna Gospa	23	Trofim i Teof.	4 41	19 30	10 58	21 09
6	Utorak	Priobraženje	24	Hristina	4 43	19 28	12 06	21 26
7	Srida	Kajetan Dar. ☽	25	Ana	4 44	19 27	13 14	21 50
8	Črtvrtak	Cirjak	26	Paraskeva E.	4 45	19 26	14 23	22 22
9	Petak	Ivan Vian. Rom. †	27	Pantelija	4 46	19 24	5 30	23 06
10	Subota	Levrinae m.	28	Prohor	4 47	19 22	16 21	
32	ned.	Ev. Isus oplakuje Jaruzolim. Luka XIX. 41—47						
11	Nedilja	F 9. Suzana đ.m.	29	Kalinik	4 49	19 20	17 02	0 8
12	Ponediljak	Klara d.	30	Angel. i Teof.	4 50	19 19	18 35	1 35
13	Utorak	Hipolit i Kasij	31	Jevdoksime	4 52	19 17	18 02	2 50
14	Srida	Euzebijije ††	1	Avgust Mak.	4 53	19 16	19 02	4 21
15	Četvrtak	Velika Gospojina	2	Pren sv. Stev.	4 54	19 14	19 26	5 53
16	Petak	Roka isp. Branis.	3	Izakije	4 55	19 12	19 48	6 23
17	Subota	Hijacint	4	Ef. 7 det.	4 57	19 11	20 11	7 52
33	ned.	Ev. O farizeju i cariniku. Luka XVIII. 9—14						
18	Nedilja	F 10. Jelena kr.	5	Evsigenij	4 58	19 09	21 4	10 20
19	Ponediljak	Ljudevit b.	6	Preobraženje	5 00	19 07	21 38	11 47
20	Utorak	Bernardin	7	Dometije	5 01	19 05	22 19	13 10
21	Srida	Franciška S ☉	8	Emilijan	5 02	19 04	23 10	14 26
22	Četvrtak	Timotej Miroboj	9	Matija ap.	5 03	19 02		15 32
23	Petak	Filip Ben Zden. †	10	Lavrencije	5 05	18 59	0 08	16 24
24	Subota	Bartul ap.	11	Euplo i Vas.	5 06	18 58	1 12	17 02
34	ned.	Ev. Isus liči gluvonimog. Marko VII. 31—37						
25	Nedilja	F 11. Ljudevit kr.	12	Fotije i An.	5 07	18 55	2 20	17 34
26	Ponediljak	Zefirin Perunka.	13	Maksim	5 09	18 54	3 26	17 50
27	Utorak	Josip Kal. Ljubid	14	Mikeja p.	5 10	18 53	4 32	18 12
28	Srida	Augustin	15	Velika Gospa	5 11	18 51	5 37	18 24
29	Četvrtak	Ivan Glav. Krst. ●	16	Diomed Joak.	5 12	18 48	6 40	18 37
30	Petak	Ruža Lim. div. †	17	Miron	5 14	18 47	7 24	18 50
31	Subota	Rajmund	18	Flor i Lauro	5 15	18 45	7 44	19 02

Septembar

Ima
30 dana

Misec :

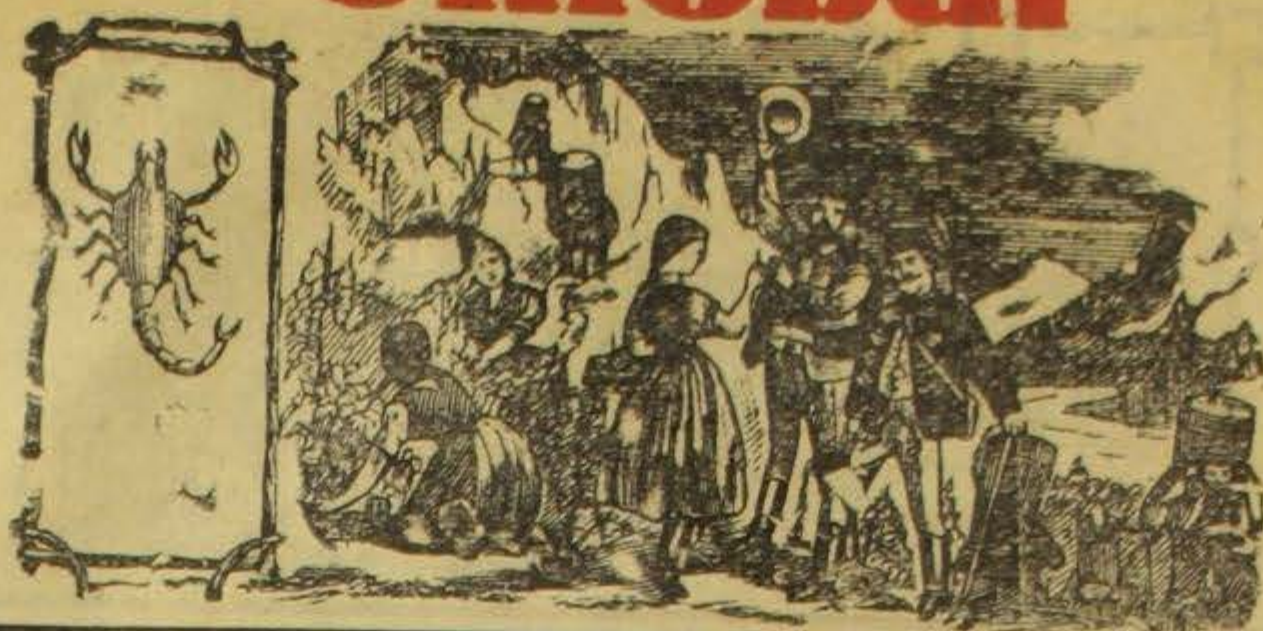
Vage

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
35 ned.	Ev. Milosrdni samarjanin. Luka X. 23-37					
1 Nedilja	F 12. Egidije	19 Andrija Str.	5 17	18 42	8 49	19 17
2 Ponediljak	Zenon	20 Samuilo	5 18	18 40	9 55	19 33
3 Utorak	Milojka d.	21 Tadija ap.	5 19	18 39	11 01	19 54
4 Srida	Rozalija d.	22 Agatonik	5 21	18 36	12 09	20 22
5 Četvrtak	Lovro Just. b.	23 Lupa m.	5 22	18 35	13 16	21 00
6 Petak	Rođendan Nj. V. Kralja	24 Rođ. Nj. V. Kr.	5 24	18 32	14 17	21 53
7 Subota	Mark. Križ Reg	25 Bertol ap.	5 25	18 30	15 11	23 00
36 ned.	Ev. Isus izliči deset gubavaca. Luka XVII. 11-19					
8 Nedilja	F 13. Mala Gosp.	26 Karpo An. i N.	5 27	18 28	15 55	
9 Ponediljak	Petar kl.	27 Pimen	5 27	18 27	16 31	0 19
10 Utorak	Nikola Tol.	28 Mojsije M. pus	5 9	18 25	17 00	1 47
11 Srida	Proto i Hijac. m.	29 Usek. Jov. Krs.	5 30	18 23	17 26	3 16
12 Četvrtak	Ime Marijino	30 Aleksandar	5 32	18 21	17 48	4 48
13 Petak	Notburga d.	31 Polož. poj. B.	5 33	18 19	18 11	6 18
14 Subota	Uzv. sv. Križa	1 Septem. Sim.	5 34	18 17	18 36	7 48
37 ned.	Ev. Niko ne može služiti dva gospodara. Mat. VI. 24-33					
15 Nedilja	F 14. Žalos. Gosp.	2 Mamant	5 35	18 16	19 03	9 18
16 Ponediljak	Ludmila d.	3 Antim	5 36	18 13	15 36	10 46
17 Utorak	Rane sv. Franje	4 Vavil	5 38	18 11	20 16	12 08
18 Srida	Josip Kup. Kv. ††	5 Zaharije	5 39	18 09	21 05	13 25
19 Četvrtak	Janjar	6 Eudoksij	5 41	18 07	22 02	14 19
20 Petak	E stahij Kvat. ††	7 S zon Pr.	5 42	18 04	23 05	15 03
21 Subota	Matija ap. Kv. ††	8 Rožd. Bogor.	5 44	18 02		15 30
38 ned.	Ev. Mladić iz Naima. Luka VII. 11-16					
22 Nedilja	F 15. Mauricije	9 Joakim	5 45	18 00	0 11	15 58
23 Ponediljak	Tekla d.	10 Miodora	5 46	17 58	1 18	16 17
24 Utorak	M B otk. sužnj.	11 Teodora	5 48	17 56	2 24	16 32
25 Srida	Kleofa m. Zlat.	12 Avtonomije	5 49	17 54	3 28	16 46
26 Četvrtak	Cipr. i Justin m.	13 Kornelije	5 51	17 51	4 32	16 59
27 Petak	Kuzman i D. †	14 Krstov dan	5 52	17 49	5 36	17 11
28 Subota	Venceslav kr.	15 Nikita	5 53	17 47	6 41	17 24
39 ned.	Ev. Isus izliči čovka sa vodenom bolom. Luka XIV. 1-11					
29 Nedilja	F 16. Miholje	16 Eufimija	5 54	17 46	7 46	17 41
30 Ponediljak	Jeronim	17 Sofija	5 56	17 44	8 53	18 01

1245 1410 1325
1245 1405
165

Oktober

Ima
31 dan

Misec :
Štipavca

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Utorak	Remigije b.	18 Eumenije	5 57	17 41	10 00	18 27
2 Srida	And. čuvari	19 Trofim i S.	5 59	17 39	11 06	19 01
3 Četvrtak	Mala Terezija	20 Jevstahije	6 00	17 37	12 09	19 48
4 Petak	Franjo Asiški p. †	21 Kodrat	6 02	17 35	13 03	20 49
5 Subota	Placid m. ☽	22 Foka	6 03	17 34	13 49	22 01
40 ned.	Ev. Najveća zapovid. Matija XXII. 34–46					
6 Nedilja	F 17. Bruno	23 Z. Jov. kr. sv.	6 04	17 32	14 27	23 21
7 Ponediljak	Sv. Krunica	24 Tekla	6 05	17 30	4 58	
8 Utorak	Brigita	25 Jevrosije	6 09	17 28	15 24	0 46
9 Srida	Dionisije b.	26 Jov. Krst. smrt	6 09	17 26	15 48	2 14
10 Četvrtak	Franjo Borg.	27 Kalistrat	6 10	17 24	16 11	3 43
11 Petak	Nikazije bm. Pl.	28 Haritin	6 11	17 22	16 35	5 12
12 Subota	Maksimilian b. ☿	29 Kirijak	6 12	17 20	17 00	6 43
41 ned.	Ev. Isus izliči uzetog. Matija IX. 1–8					
13 Nedilja	F 18. Slavoljub	30 Grigorije	6 14	17 18	17 31	9 13
14 Ponediljak	Kalist p.	1 Okt. Pokr. B	6 16	17 16	18 09	9 41
15 Utorak	Terezija	2 Kiprian	6 17	17 15	18 56	10 59
16 Srida	Hedviga kr. Drž.	3 Dionisije	6 19	17 12	19 51	12 06
17 Četvrtak	Margarita Al. d.	4 Jerotej	6 20	17 10	20 54	12 57
18 Petak	Luka ev. †	5 Haritin	6 21	17 09	22 01	13 32
19 Subota	Petar Alk. ☾	6 Toma ap.	6 23	17 07	23 08	14 02
42 ned.	Ev. O kraljevskoj svatbi. Matija XXII. 1–14					
20 Nedilja	F 19. Vendelin I.	7 Sergije i Vag.	6 24	17 05		14 22
21 Ponediljak	Ursula d. m.	8 Pelagije	6 26	17 03	0 14	14 39
22 Utorak	Kordula Zorislav	9 Jakov ap.	6 27	16 01	1 19	14 53
23 Srida	Ignacije b.	10 Evlampij	6 29	16 59	2 23	15 05
24 Četvrtak	Rafael Blagota	11 Filip đak.	6 30	16 58	3 27	15 18
25 Petak	Križani Dar. Bl. †	12 Prohor i Tar.	6 31	16 56	4 31	15 32
26 Subota	Dimitrija	13 Karpo i Pap.	6 33	16 55	5 36	15 48
43 ned.	Ev. Bolesni sin kraljevog čovika. Ivan IV. 46–53					
27 Nedilja	F 20. Krist Kr. ☼	14 Paraskeva	6 34	16 53	6 43	16 06
28 Ponediljak	Simun i Juda	15 Jeftim i Luka	6 36	16 51	7 51	16 32
29 Utorak	Narcis b. Ida div.	16 Longin Stot.	6 38	16 49	8 58	17 04
30 Srida	Alfonzo R. pr.	17 Ozeja	6 39	16 48	10 02	17 47
31 Četvrtak	Vuk bisk.	18 Luka ev.	6 40	16 47	10 59	18 44

Novembar

Ima

30 dana

Misec :

Strilca

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
1 Petak	Svi Sveti	19 Joel i Uar	6 42	16 43	11 47	19 51
2 Subota	Mrtvi dan	20 Artemije	6 44	16 42	12 27	21 08
44 ned.	Ev. Kraljev obračun. Matija XVIII. 23—35					
3 Nedilja	F 21. Hubert c.	21 Ilarion	6 46	16 41	12 59	22 30
4 Ponediljak	Karlo Bor. ☾	22 Averkije	6 47	16 40	13 25	23 33
5 Utorak	Mirko priz.	23 Jakov ap.	6 49	16 38	13 50	
6 Srida	Leonardo pr.	24 Areta	6 49	16 37	14 12	1 18
7 Četvrtak	Andelko	25 Marcijan	6 52	16 36	14 34	2 42
8 Petak	Bogdan p. †	26 Dimitrije	6 53	16 34	14 30	4 10
9 Subota	Teodor m.	27 Nestor	6 54	16 33	15 01	5 38
45 ned.	Ev. Farizeji vičaju. Matija XXII 15—21					
10 Nedilja	F 22. Andr. A. ☉	28 Arsenije	6 56	16 31	16 43	7 07
11 Ponediljak	Martin bisk.	29 Anastazije	6 57	16 30	16 35	8 31
12 Utorak	Martin papa D.	30 Zinovij i Z.	6 59	16 29	17 27	9 45
13 Srida	Stanislav K. pr.	31 Stahij	7 00	16 29	18 45	10 44
14 Četvrtak	Jozafat bm.	1 Novem. Kuzim	7 01	16 27	19 53	11 28
15 Petak	Leopold isp. †	2 Akindin	7 03	16 25	20 01	11 59
16 Subota	Ivan Trog. b.	3 Akepsinij	7 04	16 24	22 08	12 20
46 ned.	Ev. O kćeri Jairovoj. Matija IX. 1g - 26					
17 Nedilja	F 23. Grgur od Č.	4 Joankinien N.	7 06	16 23	23 04	2 43
18 Ponediljak	Petar Pavao Kuz.	5 Galaktion	7 08	16 22		12 58
19 Utorak	Elizabeta ud.	6 Pavle arhiep.	7 09	16 21	0 12	13 12
20 Srida	Feliks Valois p.	7 Jer. i Lazar	7 10	16 20	1 16	13 24
21 Četvrtak	Prik. B. Div. Mar.	8 Zbor. Mihail. A.	7 11	16 19	2 19	13 38
22 Petak	Cecilija dm. †	9 Onizifor	7 13	16 18	3 24	14 54
23 Subota	Klement papa	10 Erasto	7 15	16 17	4 35	14 11
47 ned.	Ev. O strahoti sudnjega dana. Matija XXIV. 15 35					
24 Nedilja	F 24. Ivan od K.	11 Sevan Dečan	7 16	16 16	5 38	15 34
25 Ponediljak	Katarina d. m.	12 Jovan Milos.	7 18	16 16	6 45	15 54
26 Utorak	Ivan Berh. priz	13 Jovan Zlatous.	7 19	16 15	7 52	16 43
27 Srida	Virgin S. sv. Mar	14 Filip ap.	7 20	16 15	8 53	17 37
28 Četvrtak	Stipan Sosten pr.	15 Gurij Poč. p.	7 21	16 14	9 44	18 43
29 Petak	Saturnin b. †	16 Matej evand	7 23	16 13	10 37	19 26
30 Subota	Andrija ap.	17 Gregorij	7 25	16 13	11 01	20 19

Decembar

Ima

31 dan

Misec :

Jarca

Dani u misecu i nedilji	Rimski kalendar	Pravoslavni kalendar	Sunce		Misec	
			izlazi	zalazi	izlazi	zalazi
48 ned.	Ev. O sudnjemu danu. Luita XX'. 25-33					
1 Nedilja	F 1. Ujedinjenje	18 Ujedinjenje	7 26	16 12	11 30	21 42
2 Ponediljak	Bibijana d. m.	19 Avdia	7 27	16 11	11 53	23 04
3 Utorak	Franjo Ksav' ☽	20 Grigor D.	7 28	16 11	12 16	
4 Srida	Barbara d. m.	21 Uvod. Bogor.	7 29	16 10	12 36	0 27
5 Četvrtak	Saba op.	22 Filimon	7 32	16 10	13 00	1 49
6 Petak	Nikola bisk. †	23 Amfilohij	7 32	16 09	13 25	3 15
7 Subota	Ambrozije b.	24 Katarina	7 33	16 09	13 56	4 40
49 ned.	Ev. Ivan šalje učenike Isusu. Matija XI. 2-10					
8 Nedilja	F 2. N.A.B.Z.D.M.	25 Kliment	7 34	16 09	14 33	6 05
9 Ponediljak	F. Petar	26 Aliprije	7 35	16 09	15 20	8 23
10 Utorak	Prinos kuć. L. ☽	27 Jakov Ter.	7 35	16 09	16 18	9 28
11 Srida	Damas p.	28 Stevan Ilin.	7 36	16 09	17 24	9 29
12 Četvrtak	Otilija Maksenc	29 Paramon	7 37	16 09	8 32	10 58
13 Petak	Luca d. m. †	30 Andrija ap.	7 38	16 09	19 43	10 25
14 Subota	Spiridion b.	1 Decem. Naum	7 39	16 09	20 52	11 46
50 ned.	Ev. Židovi šalju svećenike i levite Ivanu Ivan I. 19-28					
15 Nedilja	F 3. N. Materice	2 Avak Ur. car	7 40	16 10	21 58	11 03
16 Ponediljak	Etelka Bogoslav.	3 Sofronije	7 41	16 10	23 02	11 17
17 Utorak	Rodjen dan Nj. V. Blž. Kr.	Aleksandra I. U.	7 42	16 10		11 31
18 Srida	Oč. p. B. D. M. Kv. †	5 Sava	7 43	16 10	0 05	11 44
19 Četvrtak	Vlad. N. Pelagija	6 Nikola	7 43	16 10	1 09	12 59
20 Petak	Amon m. T. Kv. ††	7 Ambrozije	7 44	16 11	2 15	12 14
21 Subota	Toma ap. Kv. ††	8 Patapije	7 44	16 11	3 21	13 35
51 ned.	Ev. Ivan pripovida o pustinji. Luka III. 1-6					
22 Nedilja	F 4. Oci	9 Bezg. Z. B. Mar.	7 45	16 11	4 29	13 02
23 Ponediljak	Viktorija	10 Jovan, Mina	7 45	16 12	5 36	14 36
24 Utorak	Badnji dan A. i E.	11 Danilo	7 46	16 13	6 40	15 25
25 Srida	Božić	12 Spiridion	7 46	16 13	7 36	16 27
26 Četvrtak	Stipan prvi muč.	13 Evstratije	7 47	16 14	8 23	18 41
27 Petak	Ivan ap. †	14 Tirso i Lev.	7 47	16 15	9 02	19 03
28 Subota	Mladenci	15 Elefterije i .	7 47	16 16	9 33	20 27
52 ned.	Ev. Josip i Maria začudiše se. Luka II. 33-40					
29 Nedilja	F. Toma bisk.	16 Agej	7 48	16 17	9 58	22 51
30 Ponediljak	David kr.	17 Danilo pr.	7 48	16 17	10 21	23 15
31 Utorak	Silvestar p.	18 Sebast. jan	7 48	16 18	10 43	

Novo lito na sudu sudbine

Raduj se o rodeni naš parasniče,
Nova godina svitla, bogata ti više.
Blagoslova, plodova u izobilju će biti,
Al' štednju zato nemoj u rasipnost priditi.
A više trojeg dragog narodnoga gnjizda
U ovom sad litu sjaji jedna nova zvizda.
Mala, al' bisera puna. Tvrda i prisnažna
Za tvoje blagostanje rode, na sve što j' odvažna.
Pružna ti k'o prvi poklon ovu knjigu, skromnu tu, duševnu hranu
Nek ti kroz nju rose rodoljublja i bratske ljubavi kanu,
Rod svoj poštuj, jezik čuvaj, braću svoje krvi voli
Blagostanju ili tako brže prići, za kojim ti duša moli.
Sve to nama brate leti na krilima nove sniće
I sve piva: novo lito na Severu sjajnije nam sviće.
O brate naš, vridni parasniče,
Novo lito radosno ti kliče:
Kroz mučni znoj, o jeseni kad je berba sjaće t' mnogo sunca;
Žita, raži, kukuruza i krumpira, karmići ti i čordaci biće puni do
Lipša zima sjaće našoj pukoj sirotinji [vrhunca.
Neće valjda kruta sudba nju da više kinji.
Daće polja, biće svakom po skromni zalogaj
Ako brat ti siromašan nema, što j' u tebe mnogo ti mu rado podaj.
Posiji, znoji se pošteno, čuvaj i radi,
Kad je vrime, lipo se veseli i snage pomladi
Pa će u tvom domu porodična zasjati se srića;
To ti veli novog lita gatačka svića.
Kogod ima neudatu stariju divojku
Doće svati novim litom, odvešće je njoj priličnom momku.
Kogod ima teškog, milog bolesnika
Sunce novog lita njemu ć' donet' lika.
Grožda mnogo pokazuje novog lita duga
Ali vino ne ločite mnogo, jer će pasti tuga.
Samo malo da srce razgrije
Da u srcu slovenskome veselije bije.
Na svatove o Božiću i Uskrsu i već na babine,
Naročito na bukaru, možeš opet malo, da se znaju običaji od sta-
Vitra mnogo biti neće [rine.
Jer nam s' lipša sudba kreće.
Dobre kiše za usive biće dosta, pa i sniga
Da će ljudi grudati se kao dica slobodni od briga.
Neg bundeva biće manje ovog lita, raduj se o rode,
Jer nam dica sve to više po školama i zdravim mislima hode.
To nam novog lita Sudba piše
I još veli, među nama bratska mrznja nema mista više.

„Naš“ biskup Ivan Antunović

Blagoupokojeni biskup Ivan Antunović bunjevački velikan pripada Bunjevcima i svim Jugoslovenima kao nacionalista. On je naš nacionalno, a verski?!

Verski u ovom pitanju svaki svesni Jugosloven treba da se drži one prelepe: brat je mio, koje vere bio.

Šta se nas tiče što je biskup Ivan Antunović bio katolik? Mogao je biti i pravoslavac i protestant i budist i muhamedanac i bezverac, on bi bio sigurno toliko Jugosloven koliko i jest. Nama je glavni njegov nacionalni rad. Štaviše, kao biskup, on ni nije bio baš velikan. Revnosan katolik, ali ne baš istaknuto crkveno lice.

Pa i da jeste, i onda kao katolik, verski, za biskupa Ivana Antunovića bi mogao reći svaki Crnac-katolik da je njegov velikan, svaki Eskimo-katolik i t. d. I jest, kao katolik biskup Ivan Antunović pripada i Englezima i Japancima i Nemcima i svim narodima.

Kao nacionalista pripada jedino Jugoslovenima, nama Bunjevcima. Tako je biskup Ivan Antunović naš, tako ga mi čuvamo. Tako je jedino naš, jugoslovenski.

Smrt nevine Jele

Lipa Jela dvore mela.
Suze ronila.
Za njom išlo muško čedo
Vrlo plačljivo:
„Plači, rano, plači, dušo,
I ne tiši se.
Dok ne dođe lipi Pavle
Iz hitrog lova.
Onda će ti tvojoj maiki
Sudnji danak doć!“
Al' eto ti lipog Pavla
Iz hitrog lova:
„Odi meni, lipa Jelo.
Na bile ruke
Da ti vidim bilo lice.
Je li rumeno?
Je l' istina, lipa Jelo.
Šta majka kaže:
Da ti ljubiš brata moga.
Mene ne ljubiš?“
„Istina je, lipi Pavle.

Šta majka kaže.
Tvoja majka prava žena,
Pravo govori.
Ona ide biloj crkvi.
Bogu se moli
Pomogla joj bila crkva
I molitvica!“
Trže Pavle sebi sablju,
Sebi od pasa.
Pa udara lipu Jelu
U svilen pojas.
Susrio ga Jelin bratac
Iz trgovine:
„Je li zdrava i vesela
Sela Jelica?“
„Jes', zdrava je i vesela
Sela Jelica:
S bilim plećem zvizde broji
Ima l' ih mnogo.
Ruke svoje prekrstila
Bogu se moli!“

Prase i krmača

Bilo tako dva komšije, pa jedan ima dva sina, a drugi nikad poroda. Moli ta žena što dice nema, nek joj bog da dite makar bilo ko i prase. Molila se ona dugo i jedared izmolila od boga pa rodila dite, al' to nije dite već prase. Nije joj baš drago, al' s druge strane i jeste, samo kad je rodila. Komšijina dva sina rastu, postali već i momci, a prase uvijek malo.

Prošlo vrime, pa vidi mladi komšijin sin da to prase uvijek ode kudgod i donese lipi' trišanja. To štogod nije u redu, misli se on, pa se on spopane i ode, jedared za prasetom da vidi otkud te trišnje donosi. On za njim, a prase iz sela, pa okolo, okolo i u šumu pod jednu trišnju. Kad ono pod trišnju, tu se zatrese i postane lipa divojka, da lipše nema. Ode na trišnju, nabere trišanja i opet se vrati u selo kol prase.

Ovaj ne kaže nikom šta je vidio, al' uskoro kaže roditeljima da bi se ženio. E, narasto je, red je već, a oni ne mare.

— A koga da ti isprosimo sinko, — pita otac.

— Ta koga bačo već komšincino prase — zaprči on.

— Idi derane, valjda tebe nije oprasila mater — pa ovamo, onamo, al' on prase i nikog.

Kad je već tako, ne pomaže odgovaranje, opravi se njegov otac i bu! komšiji. Kaže on zašto i kro'što je došo, a komšiji drago ka' će se udati njegovo prasence. Udese se oni i naprave lipa svatove. Odnoduvegija prase u crkvu, a popo se krsti u čudu. Šta je to?! Ta on je vinčao babu s momkom, didu s divojkom, ćoravog sa šantavom, kljakavog s guzavom, al' prase još nikad. E, al' zašto je popo, već da vinča kad se dobro plati i tako on nji' smundija i zbogom. Vesele se sad svati, al' je veselje žalosno, kad je divojka prase. Svi se snuždili, samo duvegija veso. A i prase silo za astal, pa gužvači ko čovik. Uzelo papkom kašiku, pa vesla.

Tu se oni veselili i već šta ja znam, pa će uveče svesti mladence na tavan. Kad su oni došli na tavan, a duvegija onda kaže:

— Ajde, pritvori se u divojku, kad ja znam ionako šta si.

Nije to trebalo ni dvaput kaz'ti, prase se strese i pritvori u divojku. Mater opet ko mater vrebala na budži, pa kad vidila kaku lipu snaju ima malo da nije spala s listava.

Hej što je onda bilo veselja. Gostili se, častili se tri dana s divojkom. Raščulo se to po svem selu, kad tako lipa divojke nigdi nema.

Prošlo tu vrime, pa zamalo i stariji brat:

— Bačo, i ja bi se ženio.

— Ja ne marim sinko, kad ti se mladi brat oženio zašto ne bi i ti — i pita koga da mu isprosi.

— Ta koga babo, već komšijinu krmaču.

Vidi on kaku lipu divojku je dobio od praseta njegov brat, pa veli kako lipa će postati od krmače! A ne zna on, da je bog dao taku lipu divojku u prasetu njevim komšijama samo zato što su tako volili porod. I da je to samo dole moralo bit prase dok ga kogod ne uzme za ženu.

Ni otac sad nema ništa protivno, pa on isprosi komšijinu krmaču za starijeg sina. Ugovore oni svadbarinu i napravili svatove. Iće sad duvegija rad krmače, a krmača ko krmača hu-bu, pa natrčala na goste. Morali oni nju na lanac i tako s sjom prid oltar.

Uveče napravili večeru, svi se vesele, igraju, kad će se krmača pritvorit u lipu divojku. Pošli i nju, za astal, a ona duše, puše, pa skoči i posvaljiva sve. Šta će, već daj što brže će je spratiti na tavan s duvegijom, da se pritvori već u divojku. Te muke dok je nisu digli na tavan. A kad po tavanu počeli trčati i vijati, a duvegija goni. Tu se oni vijali po tavanu, duvegija joj iskinuo već i rep, kad jedared ona probije tavanicu pa buhne među goste, a duvegija na nju i ubije je.

E sad ti je tu žalost i plač, al' šta će sad s krmačom? Šta će, šta neće, koristi kake barem da imaju, pa joj ovi pušte krv i rasprave je i od svatova postane svinjokolj, a od duvegije krmski udovac.

(Bunjevačka narodna pripovetka).

Čuo od Geze Lipušinovića
iz Subotice
Balint Vujkov

Tri katane

Šetala se majko,
Tri euga¹⁾ katana,
Ispod vinograda,
Velikoga hlada —
I med njima Stipe,
Stipe podvikiva:
„Jao, sunce žarko,
Da me vidiš, majko,
Kako sam ti, majko,
Tanak u pojasu,
Kao jablan, majko,
Od godine dana“.
I med njima,
Ive podvikiva:

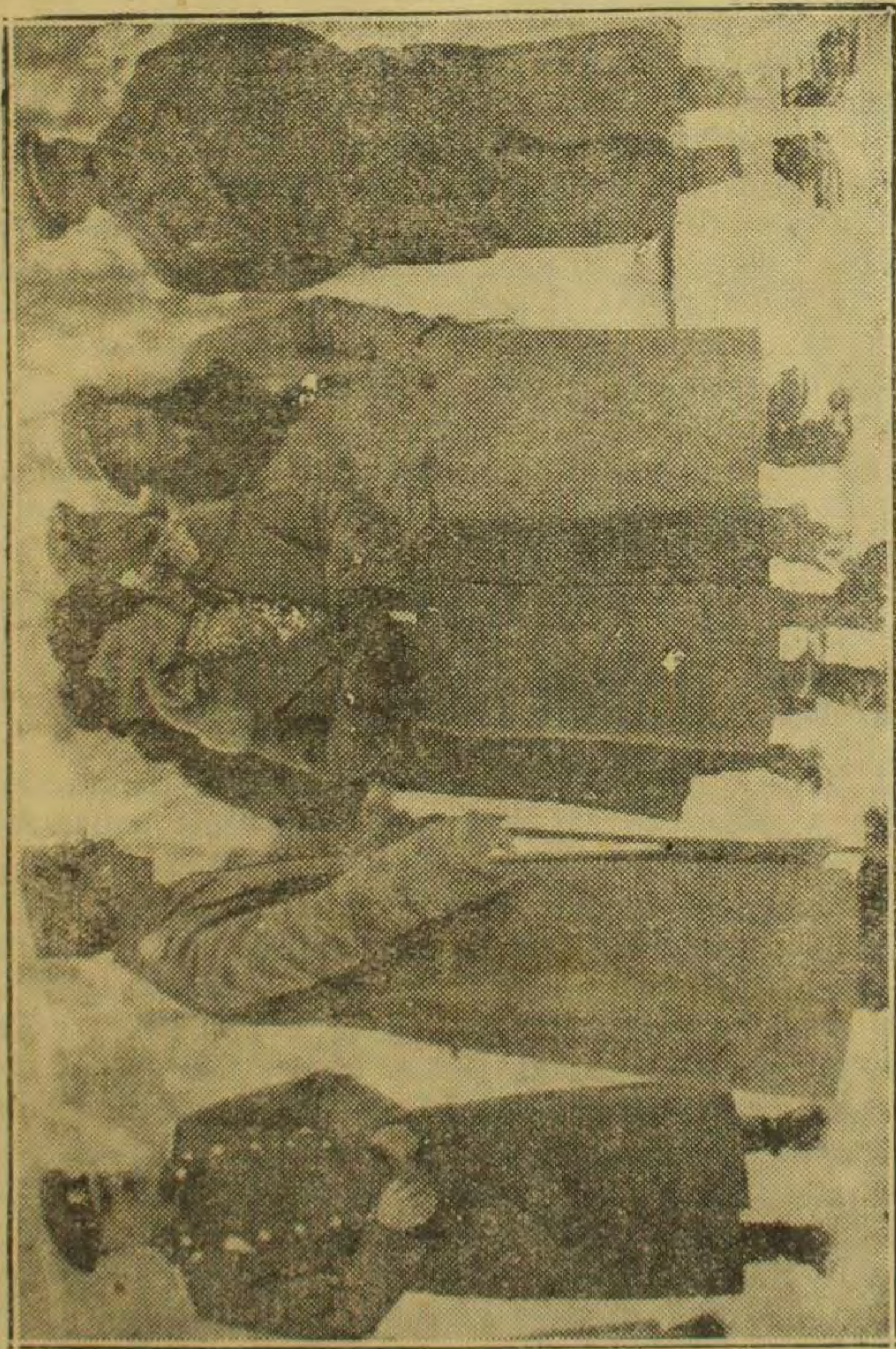
„Jao, sunce žarko,
Da me vidiš, majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo tilo,
Vene tilo, majko
K'o u jesen sino.“
I med njima Albe,
Albe podvikiva:
„Jao, sunce žarko;
Da me vidiš majko,
Kako mi je, majko,
Uvenilo lice,
Baš k'o zemlja, majko,
Kad ie kiše žedna!“

(Zapisala: Julka Delmiš)

¹⁾ Četa

Mijo Mandić

Antunovićevo primjer i rad nije ostao bez poslednika i nastavljaca. Među ovima prvo mesto zauzima Antunovićevo najbliži učenik i saradnik g. Mijo Mandić, koji i danas živi. Rođen je u Kačmaru (Mađarska) 12 sept. 1857. g. od zem-

Krajevski lov. — Kralj Aleksandar I. i Boris bugarski u lovu

ljoradničkih roditelja. Osnovnu školu svršio je u rodnom mestu, a gradansku i učiteljsku školu u Kalači (1876) o Antunovićevo trošku. Još kao učiteljski pripravnik, pod Antunovićevo uticajem, počinje da oseća i radi za banjevačku stvar. Po svršenoj učiteljskoj školi učiteljuje u Bodanima, Madarošu,

Gari, Kaćmaru i najzad u Subotici (od 1893—1918). Po oslobođenju pod njegovom upravom obrazovano je školsko nadzorništvo. — Sve do 1921. je školski nadzornik i školski senator — u kojim je zvanjima i penzionisan

G. M. Mandić je jedan od glavnih nosilaca bunjevačkog prosvetnog pokreta. Naročito je važan kao urednik „Nevena“ i pokretač „Danice“, koje je većim delom sam ispunjavao: priložima iz bunjevačke prošlosti, člancima u odbranu bunjevačkog maternjeg jezika, poljoprivrednim uputama za narod i nizom pripovedaka bez naročite književne vrednosti. Uz to on je, posle Ivana Mihalovića, prvi napisao bunjevačke udžbenike „realije“ 1880. On je sastavljač molitvenika „Nebesko jaješće“. Bavio se posebno i školskim pitanjima („Telesna kazna u pučkoj školi“) i naročito „bunjevačkim pitanjem“ (obe rasprave na mađarskom). O pedesetgodišnjici „Pučke Kasine“ napisao je njen kratak istorijat.

Uopšte uzev g. Mijo Mandić je vrlo zaslužan nacionalno-prosvetni radnik, popularizator nauke, enciklopedist po raznovrsnosti rada — i jedan od najistaknutijih boraca za bunjevačku stvar. Živa istorija bunjevačke prošlosti, on je Antunovićev najdosledniji i najzaslužniji učenik.

Mara Đorđević-Malagurski

G-da Mara Đorđević-Malagurska rodila se 20 decembra 1894. god u jednoj od najstarijih i najuglednijih bunjevačkih kuća u Subotici.

Da bi dobila nacionalno obrazovanje odlazi u Đakovo u Štrosmajerov zavod, odakle se vraća da radi u svom kraju, naročito među bunjevačkom ženskom omladinom. U to vreme pod psevdonomom „Nevenka“ počinje da se javlja u „Nevenu“ rodoljubivim napisima, ali to je sav njen spisateljski rad do rata. Više je za to vreme angažovana radom na nacionalno-prosvetnom polju.

Tom radu sa još većim elanom, ona se posvećuje i posle oslobođenja i ujedinjenja kao udata žena. Ona je mnogo doprinela da se u Subotici osnuje „Bunjevačka prosvetna matica“. Za svečano otvaranje doma napisala je niz pozorišnih slika s naslovom „Bunjevački običaji u slikama“ (Materice, Badnji Dan, Svatovi, i dr.), u kojima je na živ i prirodan način dala interesantnu dramaturgiju bunjevačkog folklora.

Još ranije u g-di Đorđević-Malagurski primećen je pripovedački dar. 1925 god. javlja se u „Književnom Severu“ sa prvom pripovetkom „Gurga Darocija“. Nedavno je u „Misli“

objavila opsežnu pripovetku „Snaš-Vita Đanina,“ koja je nagrađena na konkursu „Cvijete Zuzorić.“ U kalendaru „Vardar“ izišla je njena priča „Jelka Božanova“, a na jednom književnom večeru u Beogradu čitala je pripovetku „Ivica Kantarcv.“ Sada je izdala zbirku pripovedaka i piše roman „Ničiji“ (sa istorisko-patriotskom temom).

Poznavajući savršeno život Bunjevaca, g-đa Đorđević-Malagurska iznosi ga u svojim pripovetkama slikovito i toplo, sa velikom ljubavlju za narod i sa puno folklorističkih elemenata.

Ona je prva bunjevačka književnica i najbolji bunjevački pripovedač.

Lazar Stipić *

Rodio se u Subotici 1890 god. Osnovnu i srednju školu je svršio u Subotici, pravo studirao u Budimpešti i Beču. Radio je do ujedinjenja na subotičkom „Nevenu“ i „Brankovom kolu“ kao pesnik, a na bečkim, peštanskim i drugim listovima, kao novinar. Od ujedinjenja do jeseni 1919 god. uređivao dnevni list „Neven“, a zatim je 10 novembra iste godine pokrenuo dnevni list „Narod“ u Subotici i uređivao ga u jugoslovenskom duhu do polovine 1922 god., kada ga je obustavio zbog toga, što su tadanje prilike onemogućile dalji rad u jugoslovenskom pravcu. Otada dodanas radio je na „Trgovinskom Glasniku“, „Jugoslovenskom Lojdu“, „Književnom Severu“, „Narodnoj odbrani“ i drugim listovima i časopisima. Naročito je pretresao naše privredne i socijalne probleme, najviše u vezi sa poljoprivredom i agrarnom reformom. Njegova zbirka pesama „Večna vatra“ štampana je 1923 god. Izdao je dve publikacije i to „Istinu o Vojvodini“ (1925 g.) i „Istinu o Mađarima“ (1929 g.) Nedavno je izašla njegova drama „Put od dva do jednog sveta“ (dogadaj u četiri slike). Ima još radova, koji će biti skoro publikovani.

Učestvovao je u svim nacionalnim akcijama za ujedinjenje i oslobođenje. Radeći isključivo u jugoslovenskom pravcu, i u najtežim prilikama nije se ustrašio ni od najvećih žrtava da bi samo ostao dosledan i veran svojim načelima i jugoslovenskoj ideji. Sada uređuje nedeljni list „Naše Slovo“ koji izlazi u Subotici.

* Ove crtice o našim znamenitijim ličnostima su uzete iz „Bunjevačke čitanke“, koju je redigovao i izdao g. Milivoj V. Knežević.

Na badnji dan

Bilo je smrznuto. Snig je pomalo padao po jamavom i čačkavom putu, a bać Nikola se krećao u varoš. Badnji je dan pa triba što šta nakupovati za Božić.

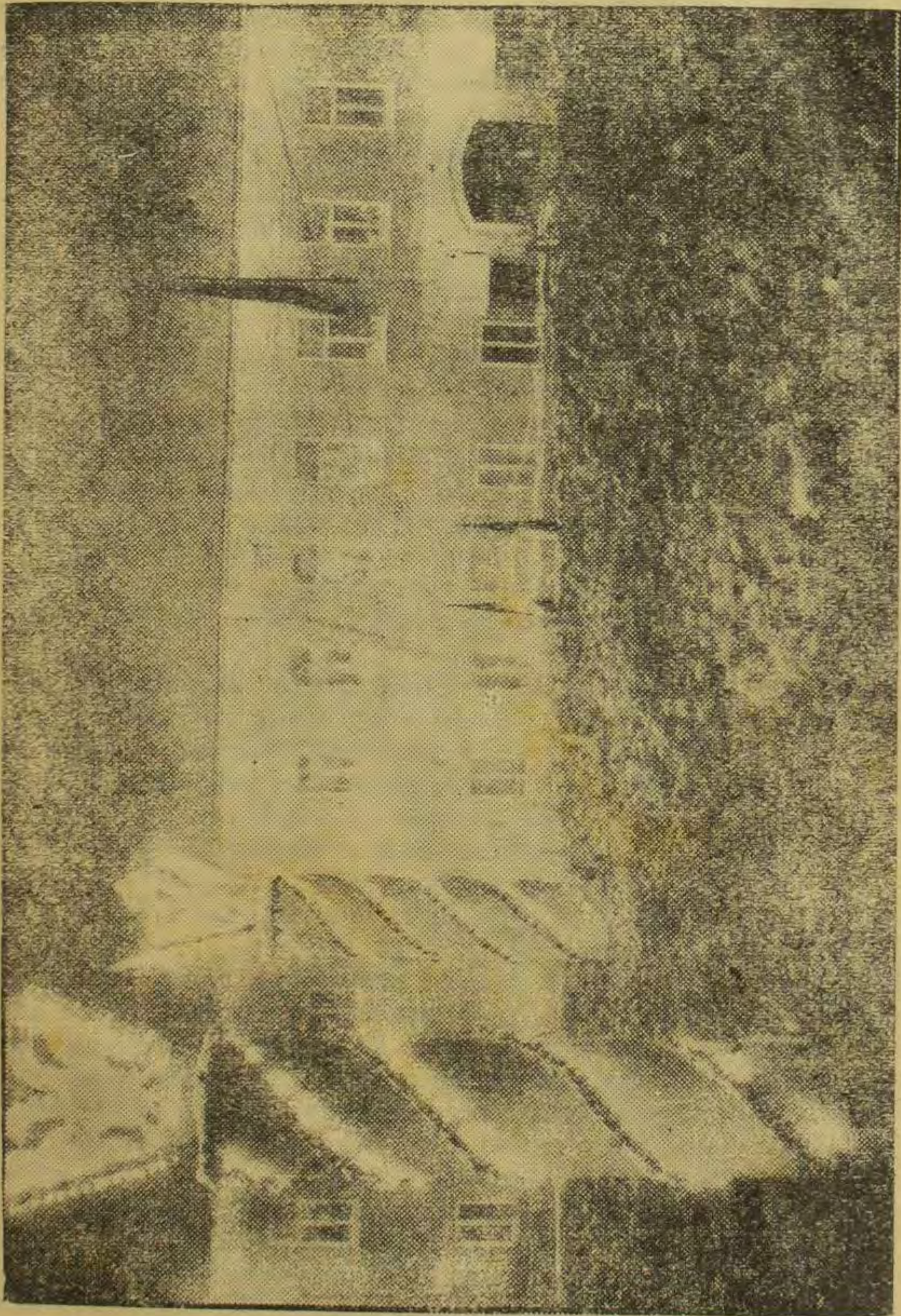
Uvik se nade štogod, pomisli ča Nikola, ali kad je taj badnji dan onda čoviku toliko naredaju koje šta, da ne zna naposlitku ni di mu je glava. Svašta triba, svašta, a novaca malo. A otkud i da bude novaca! Sad u ovo vrime, u ovoj krizi, kad je sve tako jeftino. Ta ja nisam imao nikad novaca otkako je mene. Ej srićo, srićo! Bilo je kadgod novaca. Bilo je kadgod bolje vrime, nego sad što je. Ali šta je meni to vridilo. Bilo je, ali kao da i nije bilo. Bili smo zajedno, nepodiljeni, mene se nije ništa ticalo. Sve je bilo onako kako je htio onaj drugi i njegova žena; mada sam ja bio najstariji, ja se nisam ni u čega razumio. Ja sam uvik bio niko i ništa. Šta ćeš, imaš tvoju dicu pa ćuti, radi, staraj se kako ćeš ih othraniti. Ej Bože, Bože, zašto je baš najgori onaj koji ima dice. Zašto je baš on trn svakom u oku. Mene moj otac nije nikad volio. Ta kao da mu i nisam sin. Eto sad jedva smo se živi podilili, pa sad još da ispadne kao da sam ja njima svima dužan. To bi valda bila nagrada što su moja dica toliko godina radila u kući. Sramota. Pa onda ona zaidanja i podbacanja oko toga, zašto ja, od toliko dice, školujem jednog jedinog sina. Šta njima sve to smeta, šta se sve to njih tiče. Od toliko dice, pored toliko paora, valda ću moći odhraniti i jednog ili dva đaka. Šta će meni gospodar. Triba mu gospodar, vele. Samo zašto se oni već jedared ne mannu mene i moje dice. Ali ne da njim đavo nikako mira, ili oni vragu. A neka ih vraga nosi, neka mi dadu mira već jedared, već od jida sav sam osidio. Šta se mene tiče šta će oni i kako će šta raditi, samo neka ne điraju mene. Ovo je već odviše, da ti srce pukne, a mozak da ti se zapali. Ej, snajo lijo, a mojoj ženi otrovo a ne jetrvo. A za dicu već ne znaam ni kasti šta si. One spletke, one plećke, ona ogovaranja prid svitom, ta to ti je da ni kerovi ne bi pojili. A siroma moj Pajo, koliko su se samo valda njega i njegove ženidbe naprivrcali. Kad bi štogod polak na to slušo, nikad se ne bi oženio. Oj sramoto na sve strane, o grijju, grijju koliko te kola ima na ovom svitu. A i pobožnost zato opet na sve strane. I sve je to tako majstorski izmišaaano: i pobožnost i grij. I sve se to nada, i svi oni misle da će s čistoćom u duši dočekati Rodenje Isusovo. Dočekaće mirni i spokojni Božić. O kolike li pokvarenasti, podmuklosti i privrtljivosti ljudske! O ratu vični! Ta kaki svetski rat. Ta sve je to rat, cio je ovaj život rat i još kaki rat. Samo što se tamo pucalo i uzalud, a ode se ne puca, a trpi se, trpi se po sto puti, bez oduška.

Tako je čika Nikola razmišljio usput i razgovarao se sam u sebi ne birajući pitanja koj. će sam sebi postaviti i ne razmišljajući dugo kakve će odgovore dati na njih. On je na sve brzo i odlučno odgovarao.

Sunce je izlazilo, zima je bivala sve jača, zato čika Nikola pričvrsti oko sebe opakliju što je bolje mogao, fijuknu bičem i konji polete, kaako samo mogu zimi po snigu sa lakim saonicama.

Najedared spazi ispid sebe jednu ernu spodobu kako se klama po srid puta. To je bio stari dida Tome. Bio je malo narakijan, ko i obično, a danas je usto još i badnji dan. Pa išao je čovik malo kući, svojoj babi, da tamo provede svece i da se malo odmori; on je siromak i ovaki mator još uvik služio.

Čika Nikola ga ponese. Bili su stari prijatelji. Čvrsto su stisli

Zagreb proslavlja rodendan Kralja

jedan drugom ruku. Istinski su se obradovali jedan drugom. Ta nije malo vrimena dida Tome i kod njih kadgod služio. A bio je mladom Nikoli uvik prava očinska zaštita, u nedostatku prave očinske zaštite.

Sad se i čika Nikola malo razvedri i razveseli. Ko bi i bio taj ko se pored šaljivog dida Tome ne bi razveselio. Dida Tome je

bio velika bekrija. Čika Nikola mu pruži duvankesu, ovaj svoj-ski prihvati i napuni svoju staru lulicu. Pripale. Sad se razveze divan na dugačko i na široko o starim dobrim vrimenima. Razgovarali su i o diobi ča Nikolinih. Ali najviše su se zadržali na komedijama i vicevima dida Tome, u kojima je ovaj bio pravi majstor.

„A sićate li se dida Tome, reče tako ča Nikola, naprimer onda kad smo pokrivali trskom salaš, p kad ste se okladili s bać Gaborom kad je on već bio u po listava, da ćete vi s vrha saći na zemlju prije nego on, i kako ste se svaljuškali i obašli ga.“

„He he he lopov jedan nije znao s kime ima posla.“

„A znate li koliko ste puta šedili na vr zabata, a zatrčati se pa glavom lupiti o zid ko ovan to vam već i nije bilo ništa.“

„He he he sve je to bilo kadgod!“

Tako su za čas u dobrom raspoloženju i radosni što su se malo porazgovarali posli toliko vrimena stigli do dida Tominog sokaka u novom selu. Dida Tome je sašao sa saonica pozdravio one na salašu i uputio se prema svojoj kući.

Kad je ča Nikola skrenuo u ulicu u kojoj je bila kuća njegovog oca, najmladi sin Pere dak trećeg razreda osnovne škole jedva ga je dočekaao. On je već odavno stajao na putu i čekao svog oca, sav radostan što su nastupile božićne ferije, pa će biti malo oslobođen od školskih klupa i moće na divnom snigu da se nasanka do mile volje. A poreč toga zaželio se da vidi svoju braću i sestre i mater, koja tako ritko dolazi u varoš, jer sirota bolešljiva je.

Kad je bać Nikola stigao kući njih dvojica krenuli su da se prosankaju kroz varoš i da nakupuju što triba za Božić. Nisu se dugo zadržavali nigdi, jer i tako pogađanja nema: daš, ne daš, ideš. A osim toga triba žurit na salaš jer dan je kratak, a badnji je dan pa triba što prija stići na salaš i što šta još pripremiti i urediti, kako bi se ovaj najveći svetac u godini što lipše i svečanije dočekaao, kako je to već običaj.

Pošto su nakupovali što im je tribalo krenuli su kući. Kod kuće se popeo na saonice i stariji brat Ivan učenik sedmog razreda gimnazije i tako su sva trojica krenuli na salaš. Usput nisu mnogo razgovarali jer vitar im je duvao baš u nos. Kad su stigli na salaš malo su se odgrrijali, a posle toga dao se svaki na posao da pomognu ostalima da uredi i sprema sve što triba.

Nije bilo dugo pa je bilo i večer. Večerali su uz stare običaje, sa dobrim apetitom, jer dio dan nije niko ništa skoro jio. Posle večere pivali su malo svete pisme, a zatim i one druge i svirali su gajde u gusle u tambure, u šta je već ko znao, pa kad su već malo ušti mali uz bubanj i uz tepsiju, dogovorili su se kako će ići u vašange u komšiluk, di ima tušta cura, baš ko i njih ode muškaraca. Kad su se nakomedijali kako je već ko znao, krenuli su.

Kad su se odmakli malo od salaša i uputili se drumom, odjedared spaze nuz kraj drumu da se štogod crni. Prišli su bliže. O ljudi štrašne li slike! Šta je to?!

Polak u jendeku, a polak ne, ležala su izvrnuta kola. Konji su ležali jedan priko drugoga, jedan je ležao poleduške drugome na glavi. A pod kolima sav ogrezao u krvi ležao je čovik. Od njega je silno zaudarao strašni zadah vina i rakije izmišan. Pro-

bali su ga dići. Nije se micao, nije stenjao. Nije ni disao. Slušali su mu srce da li kuca, ali i ono je ćutalo. Bio je mrtav. Ali još je bio vruć, mora biti da se nije davno izvrnio. No lotra ga je valda tako nesrićno pogodila u slipooćnicu, da je na mistu morao ostati mrtav.

O nesrićniće sigurno si bilo digod u dobrom društvu, pa si pio malo više nego što ti triba!

U ovome ćoviku pripoznali su nesrićni sinovei svoga strica. Zaplakali su.

T. S. Diko

Badnje veće jednog siroćeta

*Pesma i svirka svuda oko mene,
vesela lica gledaju me smehom
i svuda radost, svi sad kući idu,
a ja? Kome? Kuda i na koju stranu?*

*Svako ovde ima il' oca il' majku,
svako žuri, hita sestri ili bratu,
da zagrljaj nađe il' osmehe njine,
a ja? Kod koga? Kome i na koju stranu?*

*Božić je svima kod kuće u slami;
svi oni znaju za dar i veselje
i svi žure, žure što pre da bi stigli,
a ja? Kuda? Kome i na koju stranu.*

*Svetli su prozori koliba, palata;
svako ima sada jelku i kandila
i u svakoj kući tropari se poje,
a ja? Kome i skime u širokom svetu?*

*Noć je pala mračna, sneg pada i veje,
a ja podoh dalje. Ulice puste,
cipele mi vlažne, suza jedna kanu
ko zvezda vodilja i ja podoh dalje.*

*Sneg pada i veje; ja ugledah vrata,
širom otvorena čekala su možda
da još neko uđe i ja smelo uđoh:
sveća jedna titra ko da dogoreva,*

*kandilo crveno nad oltarom visi,
a svećenik jedan u prikrajku moli...*

— — — —
To crkva bejaše! ...

BORA Đ. KOVAČEVIĆ

U Subotici 1932

Bolničarka

Rat je u punom jeku. Nedaleko Niša nalazi se improvizirana ratna bolnica. Bojište je sasvim blizu. Noću se jasno čuje tučnjava topova i strojno puškaranje. Silni metci ruše i s jedne i s druge strane ljude, koji se i ne poznaju. Neprijatelji su.

Možda zato što se ne poznaju.

U bolnici oko dve stotine teških bolesnika. Svi se previjaju u mukama i užasnim bolovima. Do sutra će od njih živeti samo polovina. Njihove postelje će zauzeti novi ranjenici, koji još ne slute da ih vreba Smrt.

Noć je. Niko ne spava. Neverovatni bolovi izražavaju se u silnoj kuknjavi. Neko razgovara sa Bogom.

„Šteta za njega“ . . .

„Bio je mlad i pametan“ . . .

Iznose ga na nosilima. On je već predao svoju dušu Tvorcu.

Neko tiho plače. Oplakuje umrlog druga. Možda će za pola sata i on za njim . . . Bili su školski drugovi. Iz školskih klupa su išli na bojište. Nisu verovali da je rat ovako grozan, nemilosrdan, nepravedan i nečovečan.

Na frontu se paljba oživljava. Od topovskog pucanja cela se zemlja trese.

Neko poviče: tu su! Spasavajte! . . .

Iznose ga: šenuo umom.

Kada je svanuo novi dan, novi ranjenici ležali su pred bolnicom u bašti čekajući da se isprazni po koji krevet. Bili su bleđi, gladni, žedni. Mučila ih je glad i groznica.

Lekari su savesno obilazili bolesnike. Ne pita se ko je Srbin, a ko neprijatelj. Lekari vide samo ranu. Jedna je strašnija od druge.

Bolničari i bolničarke rade bez prestanka. Iznose mrtve i unose teške bolesnike. Operacija se vrši jedna za drugom.

Podne. Dva mlada vojnika nose jednog potporučnika. Unose ga odmah k' lekaru. Mladi potporučnik kukka iz sveg glasa:

— Izgubih oči! Jaoj, majko! Nikada te neću videti! Jaoj! . . . Nikad više sunca . . .

Lekari ga narkotiziraju.

— Težak slučaj!

— Jest, vrlo težak. Nema spasa.

Prilazi stari lekar. Pregleda ga i reče:

— Tu može da pomogne samo savesna i najbrižljivija

nega. Danju noću neko bi morao da bude pored njega. Ali ko može da to učini. Sada. U ratu...

— Ja ću — javi se jedna bolničarka, Desanka Đorđević. Ružno tridesetgodišnje dete s velikim zubima od kojih ima više zlatnih. Rapava u licu, smeđe kose i vrlo tamne kože. Sve je samo nije lepa. Mladi potporučnik je lep, stasit mladić.

Desanka, plemenita srca i dobre duše, bila je iz dobre kragujevačke porodice. Javila se sama za bolničarsku službu. Izgubila je oca u ratu. Ubiše ga mučki Austrijanci. Ona je odmah preuzela brigu nad mladim potporučnikom Milanom Jovanovićem.

Čita se zapovest: povlačenje. Bolnica se premešta trideset kilometra dalje ka jugu.

Povlačenje traje tri dana. Desanka vodi naročitu brigu o najtežem bolesniku, Milanu.

Milan se grozi od pomisli da izgubi vid, a Desanka ga neprestano teši.

Milan je ispričao svoj mladi život. Bio je student, kada je izbio evropski rat. Borio se odvažno, hrabro. Njegove grudi krase više medalja. Sin je bogatih roditelja iz Beograda, industrijalaca. Pre rata Milan je u praznim časovima sanjario o lepoj budućnosti. Video je sebe na visokom položaju u nekom ministarstvu. U porodičnom krugu... sa slatkom mladom ženom i dečicom...

Sve su te nade sada razbijene. Pred njegovim duhovnim očima lebdi samo tama. Večni mrak...

Bez očiju neće živeti. Ubiće se. Moli, da mu kuršumom prekinu bolove i neizvesnost.

Desanka ga je samo tešila i hrabrila. Imala je sladak, melodičan glas, koji je ulio puno poverenja.

Bolničarka sa žučkastim velikim očima, zaljubila se u mladog bolesnika. To je bila prva njezina ljubav.

Milan se nikada nije budio, a da nije našao kraj kreveta Desanku. Ona je uvek bila budna.

Milan je osećao da mu je Desanka postala životna potreba. Rado je slušao njen g'as. Kao kad ptice cvrkuću...

— Draga moja Desanka. Ti si tako lepa, dobra i plemenita... govorio je često.

Milan već šest nedelja leži u bolnici. Jednog dana dodje specijalista za očne bolesti. Bio je potpuno zadovoljan s lečenjem Milana Jovanovića. Pohvalio je Desanku.

Desanka je skromno primila stisak ruku od Milana. U ovom rukovanju bilo je više ljubavi nego u nekom romanu.

Po uputama lekara zavoj je imao da se skine za dva dana.

Desanka se preplašila. Nije nikada mislila na to, što će biti ako Milan progleda. Razočaraće se... Ceo svoj život žrtvovaće njoj samo iz zahvalnosti...

Desanka nije smela da dočeka taj čas. Kolebala se između mnogih misli kako da isčezne.

Ostala je celu noć pored njega. To je bila poslednja mračna noć za njega. Sutradan će Milan progledati. Videće svetlost, lepotu prirode i svoju dobru mater, koju toliko voli i o kojoj je tako mnogo pričao.

★

On je tiho spavao. Desanka ga je prvi put poljubila u obraz svojim drhtavim, grozničavim, devičanskim usnama.

Drhtala je pred upitnikom: kako da ga zaboravi? Kako da isčezne, da se Milan ne razočara?

★

U jutro u sedam sati Milan se probudio. Tog dana je bio velik dan. Progledaće.

Desanka nije nigde bilo. Na njegovo pitanje rekli su mu, da je premeštena na ratište u neku bolnicu.

★

Kad su Milanu pokazali prvi put slabu svetlost, na polju, u blizini bolnice zakopana je tiho uz pratnju nekoliko bolničara i lekara Desanka Đorđević. Nadjena je jutros mrtva s jednim kuršumom u glavi. Oproštajno pismo nije ostavila pa tako je u zapisniku bilo zabeleženo: uzrok samoubistva nepoznat.

★

Milan nije prestao da je traži. Javio se dobrovoljno za front, samo da bi obišao previjališta i bolnice. Kadgod bi gde video neku lepu i mladu bolničarku, on bi je zaustavio pitanjem:

— Oprostite, niste li vi Desanka?

Joso Šokčić

.....

— Šta vidimo iznad svojih glava, pita učitelj djaka, kad je lepo vreme?

— Vidimo plavo nebo.

— Dobro. A šta vidimo kad je ružno vreme?

— Dno od kišobrana.

★

— Šta imate da zamerite našim kobasicama?

— Ne sviđaju mi se krajevi.

— Krajevi kao krajevi. Na svim kobasicama na svetu su isti.

— Da, ali na vašim su suviše blizu jedan drugome.

Lipi mladoženja

Bio jedared jedan siroma' čovik, pa mu se rodi sin. Znao taj čovik da posli sedam dana u ponoć dolaze tri divojke u i udešavaju ditetovu sudbinu i te noći on nije lego već se skrio na tavan i čeko nuz jamu na tavanici.

Došla ponoć, a dite i žena u komarnjiku spavaju ko zaklani. Al' evo ti nji' tri.

— Ajd da ga o'ma ubijemo — jedared će najstarija.

— Ta ne triba ga sad, već kad bude sedam godina — kaže sridnja.

Papa raegleda novu radio-stanicu u Vatikanu

— Znate šta, — kaže na to najmlada — da mi njega ne diramo sad, već nek bude zdravo lip, pa kad se oženi prve noći da ga ubijemo.

Pristanu one dvi, a ova to samo zato kaže, da ga ne ubiju. Odu one, a otac nikom ne kaže šta je čuo.

Prošlo vrime ko na konju, deran narasto ko iz vode, al'

je lip da lipšeg ni u cviču nema. Divojke sve oko njeg, udavale bi se i bogate i sirote za njeg. Otac opet ne da, a on bio take čudi, da će oca poslušat'. Kaže njemu otac, nek on ide digod služiti, da ga toliko ne napastuju već. Ode on u svit i pogodi se kod jedne babe da joj čuva ovce.

— Svakud mož'š ić' — kaže njemu baba — samo nuz rit u onaj brlog, di se vrti babin košar, kad vitar duše, tamo ne idi, jel ćeš nasradat'.

Dobro. Otira on ovce, al' baš za inat' tamo. Tamo opet svatovi u sto gajda. O'ma i on u pismu i igru. Kad uveče do-tir'o ovce kući, baba ga pita je l' bio tamo.

— Nisam baba, kako bi bio, kad ste mi zaprtili da ne idem — pravda se on.

— Ta ti s' bio — kaže baba, a zna kad je i ona bila u tim vilovitim svatovima — al' da se nisi više tamo naš'o, jel će biti čuda.

Neće on da se primi, da je bio, a sutrađan opet u brlog. Tu svatovi opet. Tu se on veseli, igra, sve divojke bi nuz njeg. Igra on tu, kad jedared spazi on jednu zdravo lipu divojku. O'ma on bliže, pa bi on igro nuz nju, a kako on njoj bliže, ona skoči, poljubi ga u desni obraz i nestane. Samo ovoliko vikne:

— Ne imo mira, dok me ne nadeš da te u drugi obraz poljubim.

Svi svatovi se skupili oko njeg, pa ga gledaju i čude se njegovoj lipoti. Ajd da vidi i on čemu se čude, a kad se on ogleda na vodi, vidi da je na onom mistu di ga je divojka poljubila niko ljiljan i nezaboravak. Lip je i dosad bio, al' o-sad! Al' bi on sad tu divojku.

Došo uveče kući, al' ne triba da ga baba pita već se sam tuži i kaže kako bi išo tu divojku tražit. A i kad bi 'tio lagati, ne mož kad je tu ljiljan i nezaboravak.

— No jesam ti kazala da ne ideš tamo — kaže baba. — Ja ti sad ne mogu pomoći, već ti uzmi dvanejst tuceta svića i otidi do ove i one planine; tamo ćeš u planini nać jednu pećinu kroz koju ćeš proći sa zapaljenim svićama. Kad prodeš kroz nju, bi's na drugoj strani pećine i tamo 'š nać jednog crnog konja, al' crnog k'o kumaša u noći. Ti ga poplešći po plećima i kaži:

— Ti 'š bit' moj drug, ti š' me pratit.

On'da 'š vidit' šta će bit'.

Ode on sad, kupi dvanejst tuceta svića i uradi sve, kako je baba rekla. U pećini sve sviću o sviću pali i kad poslidnja dogorila, a on na drugom kraju planine. Tu na ledini i konj. Do njeg on oma i poplešće ga:

— Ti 'š bit' moj drug i pratiš me — na što konj njemu pristupi.

Uzjaši on i odu nji' dvojica. Došli do jednog lipog dvorca, a konj će njemu:

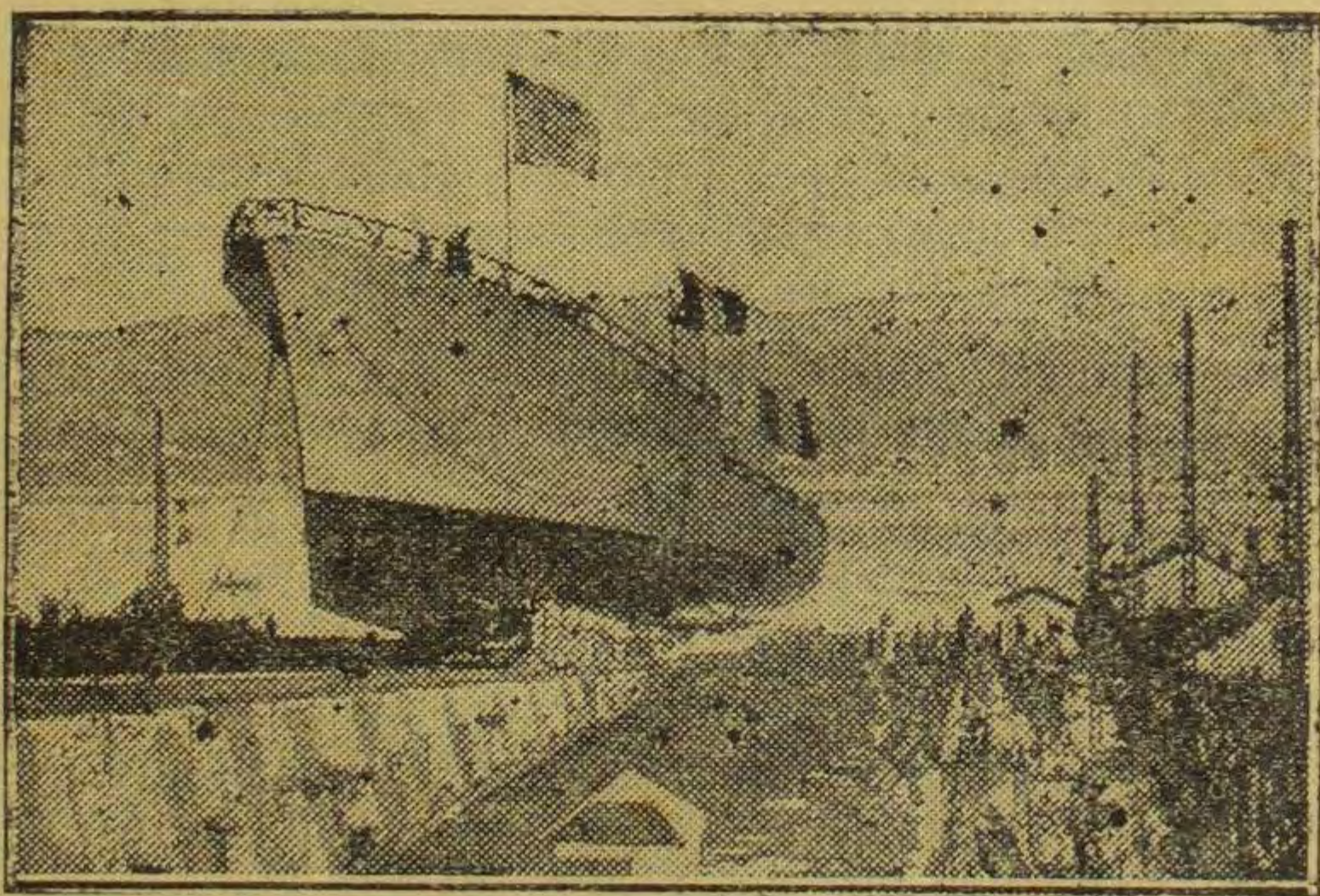
— No, sad smo došli di triba. Tebi će tu davat lipše od lipše sobe, al' ti samo dođi na konak meni u košaru.

Ušli oni sad u dvorac, a tu i' dočekale tri divojke, ta ne znaš koja je lipša od lipše. Oma oni konja u košaru, a momka će gostiti. Goste se, pa i veče došlo, a one:

— Ovo će bit tvoja soba. Ne, ova će biti. Ta ova je lipša...

Onaj opet nikud, već u košaru. Kad on tamo, a konj mu kaže:

— Odi ovamo — pa ga pritvori u zrno kukuruza i uzme ga u usta. Oko polak noći, evo nji, pa traže svuda po košari, al' svaku slamku su privrnili i produvali, da ga nađu, al' njeg nigdi. Najstarija će već konju u usta, al' pivac kukurikne i one nestanu.

Spuštanje u more jednog francuskog kontratorpiljera

Ujutru momak živ i zdrav, pa se gosti, a vidi da najmlađa zdravo gleda njegovo cviče na obrazu. Pogleda i on bolje, a ono divojka što ga je poljubila. O'ma' on njoj, al' ona mig-ne, a i konj zarže u košari, pa se on trgne.

Uveče one opet nude sobe i ovako, pa onako, al' on samo konju u košaru.

— Ajd ovamo — kaže konj, pa njeg pritvori u crnu dlaku i uplete sebi u grivu. — Tri dana se moraš skriti, jel ako te nađu ti ne smiš poznati tvoju divojku od stariji' sestara — kaže još njemu konj.

Kad oko ponoći, nji' tri opet evo. Daj produši svaku ja-

micu i škramicu, al' njeg nigdi. Već će sridnja u grivu, a pivac: kukuriku! i sve nestane.

Ujutru on živ i zdrav, al' ga konj rano probudio, pa veli:
— Idi što brže po hataru i nađi ma 'di jedno jaje kokošije, jel ako ga ne nađeš, propali smo obadvojca.

Ode on, pa traži i traži i jedva na jednom dubretu našo jaje. Nigdi ni jajeta, ni kokoške ni pivca. Zašle one tri po hataru i potukle sve, da uj'tru ne bi pivac kukuriknio. Dono on konju jaje, a konj izlegne iz njeg pivca do doveče i metnio ga više sebe u žagre.

Momak se gosti opet, a uveče ga one ni ne zadržavaju, nek ide samo u košaru, sad ga moraju naći kad i' pivac neće zbunit'. Ta u hataru pivca nema.

— Ded ovamo — kaže njemu konj i pritvori ga u buvu, pa u rep s njim.

Oko ponoći evo oni', al' se baš ne žure, neće i' zbunit' pivac. Tu se lunjaju, pa traže onako hendele bendele, pa će jedna jedared konja za rep. Kako ona konju, ovaj mljasne pod žagre, zgrabi pivca za prst i odgrize mu ga. Kako on za prst, a pivac: kukurikuuu! i sve nestane.

Ujutru momak usto, a najmlađa, ko već njegova divojka došla kod njeg pa mu kaže:

— Tri dana te nismo mogle naći, sad sam tvoja. Kad se vinčamo, onda ću te poljubiti i u drugi obraz, a ti mene u obadva.

Uju! žuri on sad s njom na konju kući, da se što brže vinča, a ne zna ni on ni otac, da je ovo ona najmlađa divojka što je u sedmu ponoć više njega bila sa dvi sestre. Vinčaju se oni sad, iako ocu nije baš pravo, jel zna šta će bit sa sina prve noći po vinčanju.

Momak ništa ne zna. Uveče lego sa snašom, a ona na na njeg san bacila. Ne zna on ništa, a kad se ujtru probudio nuz njeg žena sva krvava i do nje dvi starije sestre mrtve.

Sarane oni sad' nji' kršćanski, al' niko ništa nije smio pitati nit' je znao. Samo je otac vidio da sudbina nije baš takva kako su one tri tile. A ni on nije znao, da je od te tri najmlađa njegova snaja i da je ona sestre pritekla i ubila i' samo da njezinog čovika ne bi ubile. Jel je ona više volila svog čovika, nego da ostane vilovita i da udešava sudbinu.

(Bunjevačka narodna pripovitka)

Čuo od Martina Šimića
iz Subotice

Balint Vujkov

Gospodar Lazo

— Razgovori ča Stipe Cvancika —

Kako sam ti već kaz'o, dosadilo mi već rondzanje nane gospodara Marka, pa ti na Đurđev-dan zapatim novog gazdu. Kod koga ću se zapudariti, već kod gospodara Laze.

To ti je bio huncut, da većeg nema. Nosiće on popu u varoš, kad njim nov salaš svetio. Naždro se popo, a Lazo s kolima priko dobra udri, grmi, pa kad se na maloj ćupriji izvrnili u jendek, naš ti se popo ulop'o, pa na busu i prospav'o dok se nije otriznio.

Kad smo se pogađali, neće da me pogodi dok ne vidi kako pijem. Već kad sam mu glavu izvuko ispod astala, onda je samo otkondrlj'o u avliju i turio prst u grlo, pa se vratio i kaže:

— E bećarino, piješ k'o kaki fratar! Pogodiću te, gotovo, pa sad možemo piti aldumašće!

Kad ti on mulatuje, pogodi sve fijakeroše, pa na svakog po jednog Ciganina!

Šta je jedared bože, naradio, nikad neću zaboraviti. Dopratio se meni u vinograd, pa kog bisa će, već se svi moramo nadigravati. Ajd, dok smo igrali, dobro, al' se Cigan vriško zasitio bilog leba! Šta je onda izmislio u svojoj huncutskoj ćalapurdi, već uzvij'o sve Cigane na visok dud, pa otud moraju svirati. Tri bande gori! Svi sviraju, a kad stanu primaši moraju kukurikati. Što kaže, to mora bit', jel drži pištolj, a za šalu nije znao.

Kad su mu se Cigani nasvirali, onda viknio na nas:

— Sićite dud pod njima!

Mole Cige, poblidila njim ta ćadava farba k'o Šimokov mrtac, al' gospodar puca, čim koji 'oće doli. Sićemo dud, komšije pucaju od smijanja. Kad je dud već bio podrizan, prvi primaš je mor'o vezat v rengiju o vr' pa ćemo na komandu gospodarovu s božjom pomoću svalit' dud. Cigani moraju svirat' svatovac, a mi povué!

Dreka, smijanje... Ciganima ispali turovi, razlupale se muzike, a od berda loži vatru, pa puri kukuruza, Cigani plaču... ta takog huncutšaga u svom životu neću viditi.

Al' ti je on to pravio svaki dan, a što je štete napravio to je sve lipo platio.

Znam jedared, došo on u kafanu, a nosio se lipo parasnički, i počo tu larmat' i pravit' komedije. Nisu znali ko je, pa ti oni rudu njemu na sokak. E, a ko se s njim zasigro, to je ko i Pivalovo pule sa zoljom! Viču oni gospočki šegrtu u crnom šlofraku, oni kelneri, što vi kažete, viču, da je „parast“ i „bugriš“. Ajd ništa, ode sutra gospodar Lazo naruči taj njev frak i onaj visoki cilindar, pa čak se gospočki upicio i u bile rukavice i k'o kaki prokator!

— Ta 'esi l' poludio, Gospe Judska — poplašila se nana kad ga tako vidila.

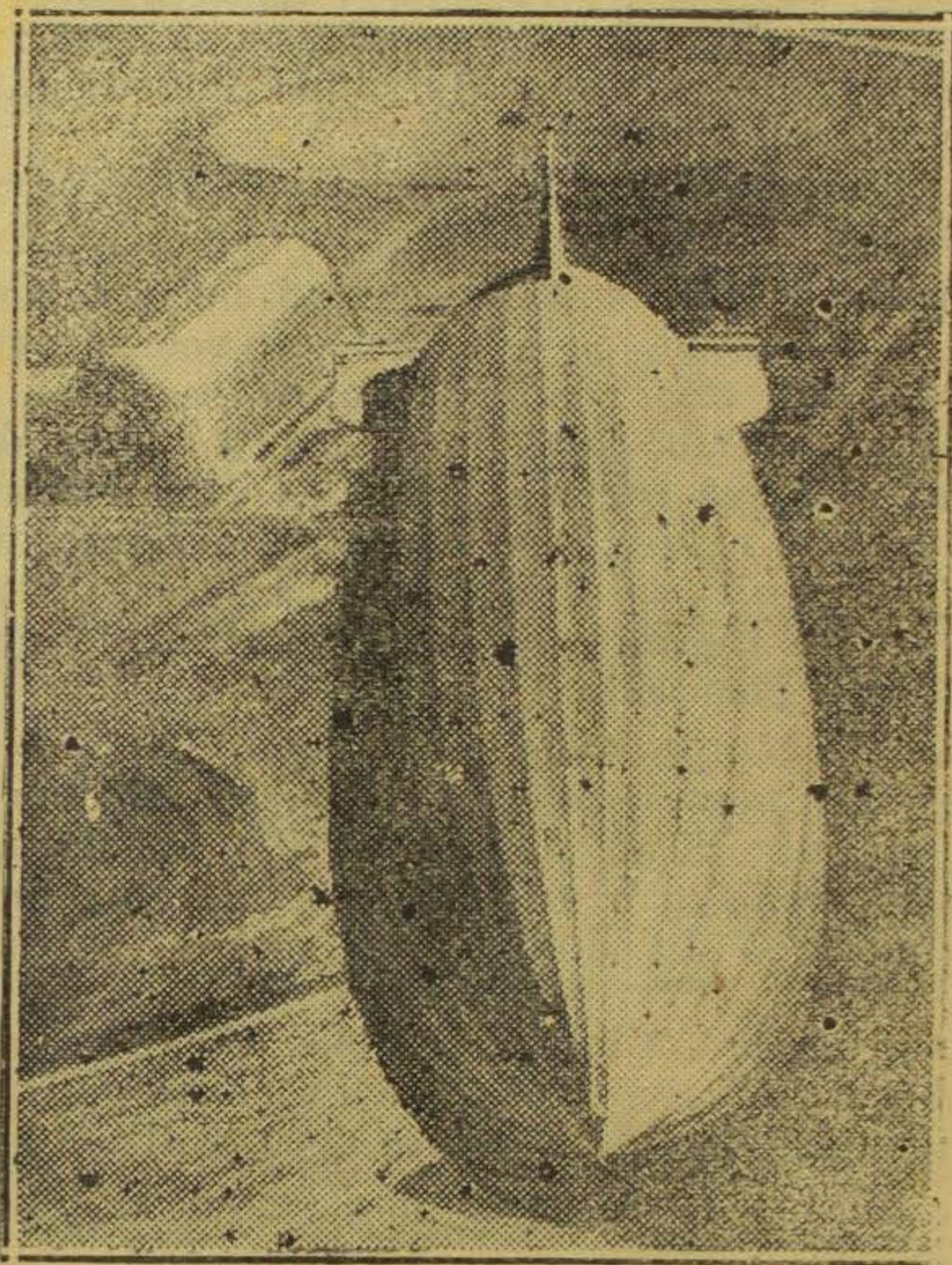
— Nisam nane, već sam post'o „méltósägos ur“.

Ode on u kafanu, pa sidne ko pravi. O'ma' tu dodu gospočki šegrti, pa pitaju šta žele gospodar. Lupi on cilindar:

— Donesite mi ovaj cilindar kafe!

Oni oko njega, pa se uplašili k'o Skenderov vo zvona, al' naposlitku šta će, već moraju. Gospodar su u fraku i bilim rukavicama! A čim je gospodar, on ti nije ma kaki hakamandrik, pa mož' svake ludosti da pravi. Mož' šediti u crkvi, još ni biskup mu neće ništa kazati. Može se gospodar i s lofrom revenati, on je opet gospodar. Nema tu Lucinog stoca, već se užagrili gospočki šegrti, pa trče s cilindrom kafe k'o da i' mačiji dlićak peče po dlanu.

Gospodar Lazo su prvo platili, p' onda uzeli cilindar pa razdžokali kafu po svoj kafani. Pa kad ti se onda razgoropadio ko turski pivčić:

Povratak vazdušne lade

— Evo vaše kafe, nek je piju svinji! Meni su dobri i taški i valjuški sa sirom, a vi čekajte ovu kafu... Kad sam bio u parasničkom odilu onda ste me izbacili, a sad kad sam u ovoj sapetajji-božjoj, sad mi donosite kafu i u cilindru i dubite prida mnom k'o čig'e. Dakle nisam ja gospodar, već ovo ruvo, bogoruciju vam vašu!

Tu ti je on još peovo, ta lipo, kako ni jedan vandrovač nije

znao Išib' o i' ko mladence el' kad ti se na veliku nedilju tuku Civuti!

E i to ništa, već ti dode jedared meni, pa kaže da ćemo ići rad nikog duga. A ja ko velim, na vragbabinu drvenu ćupriju. Ajd mi na Ludoš, a kad ono njemu mijandžija dužan. Znam već šta je, dug ćemo otkvitat'. Tako i bi. Napili se, natrockali tarčuke, pa ćemo uveče ići kući. Baš kad su došla kola rad nas, donesu anđeli nikog „Jezuš dudaša“. To ti je mađarski gajdaš s Tise, a pišti bože, da ti uči rascipi. Ona njokalica na gajdama njače, kvaka kvače, ta k'o tri luđa Civutina. Kako su ga gospodar vidili, o'ma' ga zagrlili, pa na naša kola i mora ići s nama. Konji se poplašili, sva se kola naerila, izgubio gazda šešir, a gajdaš samo pišti. Jedva se dokondrljali do varoši. Nije to dosta, već gazda će u kafanu. Moramo.

Ušli mi, a tu ti gospode s pošama, pa svi čisti, a mi ulopani k'o bubuši. Gospodar donesu pet litara vina, a gajdaš mora da svira i brez večere. Pijemo mi, gajdaš pišti, kad jedared vidiš samo po jednog gospodara di uzme šešir i šumangele. Prošlo tu nika dva sata, a u gospočkoj kafani svega nas tri čovika. Šta ćeš, di mi pravi ljudi, parasnici navalimo, uska su tamo vrata gospodi. Nismo mi tele sisali! Gospodar se smiju, sve se tresu srebrna puca na bolondošu, a gajdaš sve jače pišti, kad ga gazda rani forintačama. Kad je već sve fićfiriće na'ucko', da dignu rep na krste, onda smo se i mi skupili na fijaker.

Ta pravio se vašanga i kad je spav'o. Tako kad mulatuje s trumbetašima, nalije sve trumbe pune vinom, pa ako trumbetaši ne ispiju ne da ni garače. Da vidiš onda onog s velikom trumbetom, pucor oče da mu kija!

Eto vidiš, taki ti je bio moj gazda Lazo. Sto čuda je pravio sa svakim, a kad ti opet s njim, onda se pokaže, da je on opet gospodar. Nije brate ni on naš čovik, nije on držo ni budak ni motiku! Ja se 'edared našalio s njim i o'ma' se pomandr'o sa mnom.

Smisli on, pa napravi nov svinjak u pudarskoj kući, a stari nek spalim. Zašto da ga spalim, mislim ja, mogu čutke i čukanjice da složim u njeg. Osto tako stari svinjak, a kako sam u lito pritir'o svinje iz njeg, u njemu karvanj buva. Ko čičak ti se navaćaju buve na listove čim uđeš u njeg.

U to vrime dođu gospodar u vinograd s još jednim takim. Razgledali se, pa ušli, da malo piju. Pogosti nji moja reduša, a ja poznam paradeša, pa kažem nek ide i on, ja ću čuvati karuce. To već jesen, pa u opaklijama oni. Kako ost'o sam, a ja opaklije, pa u stari svinjak. Ko velim, buve vole bundu!

Ostali oni tu dugo, a ka' će ić', opaklije već na karucama. Dobro se oni tu napili, al' su se i opaklije napile buva, tako da sići opaklije na rizance pa kuvaj s makom nasuva!

— Bećarino, napili smo ti se vina — šali se gazda Lazo.

— Samo pazite da vam kožu ne opeče — ja opet namignem.

Namigne ti i on huncutski, al' ne zna zašto ja kažem da će i' koža peći. Zamotaju se dobro u opaklije i ajd u drugi vinograd na Kelebiju. Više su se načesali od Bucaka do Kelebije, nego jedan ker za čitavog života!

Al' i malo nisam nagazdov'o na to češanje. Prid večer, kad su se vraćali, a moj gazda svratio s puškom:

— Koce, 'di je to peeto, da ga ucemkam!
 A kaki je lud bio i bisan, taj se ne bi dugo pogado. Znao sam
 al' i ja kaku sam papulu skuvo, pa sam naš'o posla čak na drugom
 progona, čim sam ugled'o karuce.
 Kad sam se vratio, a mene kune Koca i plače.
 — Šta je, šta si puštila piske.
 — Ta suzu ti očevu, gospodar su kazali da o'ma' selimo. Ka-
 ko bi ti s njim tako šar'o! Sa' će ga gospoda prdačiti, već ga
 onaj s njim prdači, da u vinogradu nema loze, već mu buve pasu
 k'o ovce, a pudar mu buvećiji čoban...
 — E, selit' vruga! A ja dakle buvećiji čoban...
 Izružio ja moju redušu šta mi bali tu. Gospodar vole šale.
 Vole vruga. Treći dan evo latov, pa veli da je Lazo poručio, da
 se o'ma', al' o'ma' selim. Neću ja do Đurđev-dana.
 Nećeš vruga, sutra evo žandari s puškama, pa se seli el ćeš
 nagrajisati.
 Trošak što me je izbacio prije vrimena, to je platio i o' to
 dobo mi smo umrli jedno za drugo. Više nisu gospodar Lazo,
 već je obična raga i mrcina.
 On se sa svakim mož šaliti i garaboncijašiti, a kad se s
 njim siroma' čovik našali, on njemu žandare s puškom. Nije ni
 on bio naš čovik iako se nosio parasnički. Nije on žuljio dlan
 ni budakom ni motikom...

Balint Vujkov

Zedan sam ljubavi

*Danas sam tako žedan ljubavi...
 Samo jedno obično srce da kuca za mene,
 Da me iz mraka izbavi
 U život unese svetle promene.*

*Jer sad sam tužno sam.
 U meni tinja života plam
 I sve iskrenije, sablasno bojazno zaplače
 Kako mladost prazno odmače;*

*Tužno pustu samotničku mudrost šušti
 Ko da zna jezik neki strašno taman i nemušti:
 Ko j' neljubljen i ljubio nije
 U mraku mu život gnjezdo krije.*

*Da, danas sam tako žedan ljubavi...
 I jednog srca običnog, da samo kuca za mene
 Da me iz mraka izbavi,
 U život unese svetle promene.*

U. B. K.

Pere Morokvoša

— Majstor Števine pripovitke —

— Majstor Štefica, jeste l' čuli da su Ševini ukebali noćos lopova?

— Nisam čuo, a ni neću. To je kaka flundroš, a ne lopov kad se dao u'vatiti. Taj tarma lopovsko ime. Kaki je to lopov što se da u'vatiti! Ma kaki deranac, pa bi krao.

— Šta ćete, valjda triba da se lopov u'vati...

— Triba, triba, al' kad se već dao na taj kerećiji zanat, onda nek bude čovik. Nek se ne da, dok ga ne ucmečaju.

— Zašto da ga ucmečaju opet...

— Zašto?! Zato što ima i lopov poštenja. Ima, 'oću da kažem, bilo je pošteni' lopova. — Majstor Štefica se zaneo za čas, zatim uzdahnuo, što je kod njega bio znak, da će izneti što iz njegovog sićanja. — Da si ti vidio samo Peru Morokvošu! Što ti je bio Pere, taki više biti neće.

— Al' to je moralo biti davno...

— Bome, lipča vrimena su bila još... Pere je bio iz pudarine, tamo iz „bucaka“, a posli je kupio ovu kuću što je sad ovog ludog Totine. Još dok je bio mlad počo je taj bećarski vargadžiluk. Dvi tri nedilje, njeg već nanovo traže po pudarini. Al' je bio hamišniji od čendera. Nikad kod kuće, već najviše na tavanu kod Cvancikovug oca. Matori Cvancik mekan, pa trpi a kad je došo Stipe iz katana, on svezo Perin atrez zecu na rep.

Kad se Pere već dobro nakupio, sperjavi sebi ovu kuću u varoši. Tu vidiš oko naše kuće, — pokaže majstor Štefica rukom — di su tu bile kuće onda?! Sve pusto. I ker i gat pust. S ovog briga tu, dica se sanjkala, a priko puta na voku bašča. Još dok smo dica bili dica, pamtim, jednog dide je bila bašča. Dida sidi prid kućom, a mi iz voka pa koturuškamo lubenice.

Naša kuća i onda tu stala, a priko Perina, a sve okolo ledina i drva. Večerom, kad nismo imali baš posla dolazio je Pere meni, pa smo se kartali i razgovarali i tako smo postali zdravo dobri pretelji. Ja sam imo onda uvik pet šest ovaca. Pere mi tako kaže:

— Štefica brate, ostavi napolje i ovce i svinje i sve, a ne boj se ni za čeg dok Pere Morokvoša živi!

To ti je bio čovik od zanata! Poznav'o se na daleko sa svim bećarima. Sad je kod njeg u gostima jedan iz Srema, sad iz Slavonije... Uvik i' je bilo.

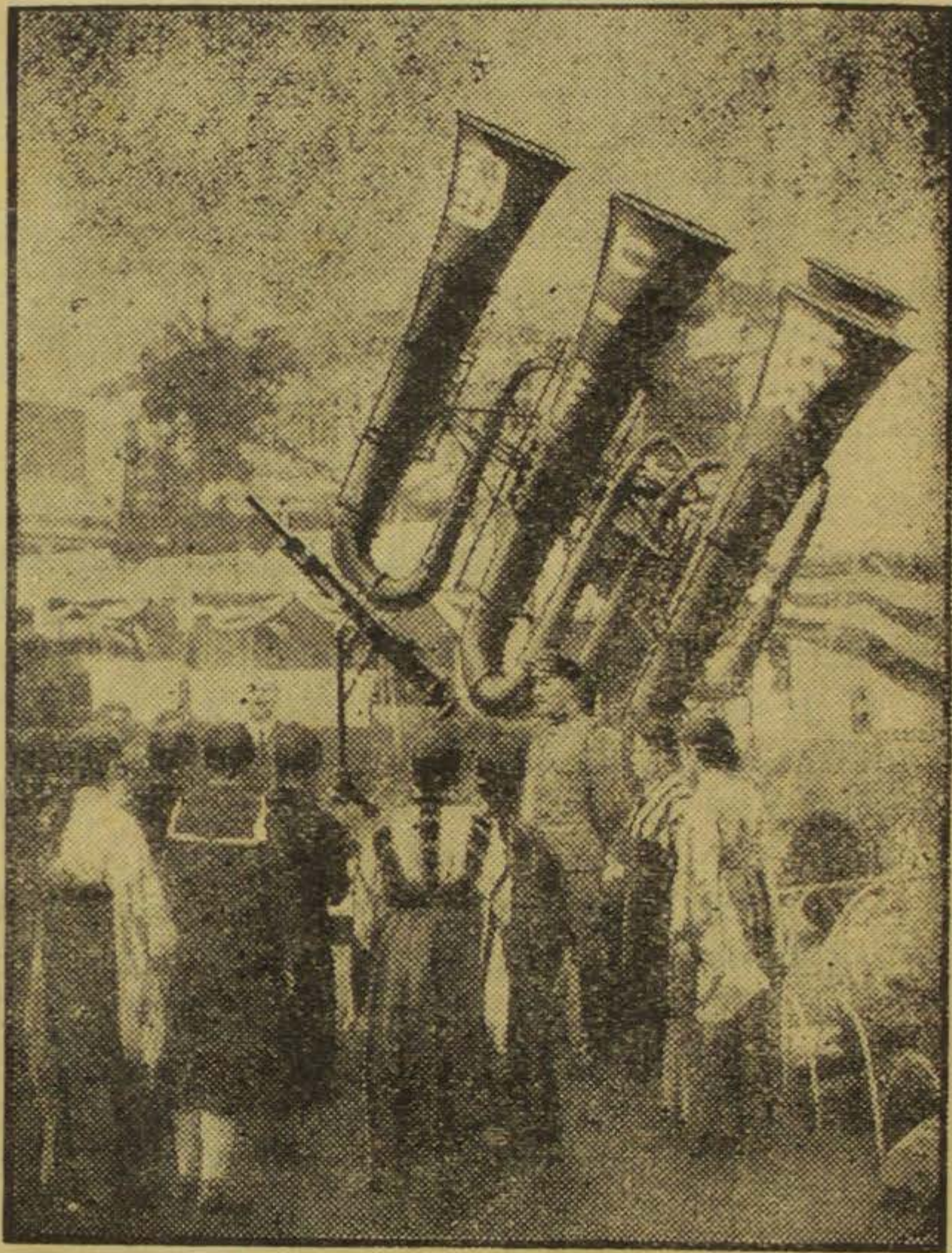
Tako jedared jedan kod njeg iz Baranje... Ja opet ve-

čerom, ka' su žene prele, ja ti sidnem u pendžer pa štijem Kraljević Marka, el' Mitra Obilića... To večer, kad je Pere došo taj bećar, naišli oni ispod moje pendžere, pa kad me Baranjac spazio, a on ti ko Lotrošove bundeve sun'o, pa trgo pištolj:

— Ti Petre, ajd da zadodam ovom!

— Kako bi ga ubio, to je moj najbolji čovik — Pere njemu i kaže mu kako se begenišemo.

Kad mi je Pere to ispriповi'd'o, al' o'ma' sam kupio ša'

Japanske učenice pokloniše vojsci nove ratne sprave

lukatre na pendžere. Handrak će ga znati, mož' taj bećar naić sam, pa mi žena mož' spremati crne usnovke.

Tako su ti bećari zvali sebe na sve strane, pa što jedan to o zelenom vašaru steče, to drugi u Šlavoniji prodaje o jesenskom, što onaj opet o matericama orobi, to ovaj tu o dužijanci proigra u kolu.

A Pere je uvijek im'o šta prodavati. Bio je višt ko pund-

rav, a mali k'o kočíc. Samo je volio piti i ucati. Priskočit što je mog'o, to je za čudo. Zatrče se, rukama se prilipi za kapiju i samo je prileti ko pripelac. Bio je bečar i lopov, al' bolji neg ma koji gazda. Kad je on kod kuće, a prosjakovoj torbi čista snida, prosjaku onda Božić.

— Ovamo stara krvošijo, odmori se, pa se posli bogu moli — njemu Pere. A na ženu:

— Kajganu peči i teglicu u vino zamoči!

Kad narani i napoji prosjaka, on mu još somunčić kruva u torbu, odjakari slanine, malo novca i sad može pritegnit' kajiš na opancima.

— S bogom idi sad — rukuje se s njim Pere.

Čudo dobar čovik je bio, samo taki. Vidiš di prid mijař nom stoje dvojica u bilim košuljama i gaćama, pa drže sviće ko kaki stražari u carskom kaštelu, onda znaš, da tu Pere mulatuje. Unutri tamburaši kudaju žice po tri dana, a jedan mu drži bokal, drugi peškir, treći bricu... ta kaki grof nuz Peru! Kad Pere mulatuje, zna čitava varoš. A nije bio tvrd k'o ove naše gazde danas, što bi orili i... ispod sebe! Lako je zaradio, lako i trošio. Nikad sirotog nije dir'o!

Ženu je opet čudo volio, a i ona njegov. Kad su ga ubili nikad se nije udala. Ubili su ga ko kera, sirotog. Lako ga je bilo ubiti, kad je bio pijan, al' da je bio trizan ne bi se boj'o ni troji' Stipančevi' svatova. Al' to je bio lopov, kad su ga jedared ušikali, on se pristavio!

Zamisli, bio je on i kod grof Radaia! Koji bečar je došo u njegove ruke, tog su samlili u divenicu, a Pere?! Odneli njegov panduri, al' je on tako povij'o pandure za sobom, da ga Radaja ni okres'o nije više. Al' šta ćeš, volio je piti, pa je prošo ko Tonkovićeve bundevara!

To veče sam baš bio kod njega. Skupila se banda, pa štogod šuščaju Peri, ko ljudi što u jednu tikvu dušu. Jedared će Pere ženi:

— Kate, daj mi šešir i lake cipele — icemo večeras!

Iće večeras, a već se nadikilj'o, da mu oči stoje unakrst ko da je sedam trojanica izduv'o. Vidimo ja i žena da dobro biti neće, ako ovaki ode, a znamo kud će i' anđo odnet', kad su tu komorati. Stali, ga mi odgovarati, al' on ni blizo. Neće on valjda, da ga prid komoratima žena nakiti! Žena ga moli ko boga, al' se on okošorio, pa pištolje spremo i ajd! Nikad nije pcovo, al' ni što je crno pod noktom, samo nije dopuštio nikom, pa ni ženi, da mu duduče u uši.

Kad ostala žena sama, nemam ni ja šta tu tražiti, već put pod noge i kući. Kad jutro svanilo, evo sirote Kate, pa s njom i moja puštila piske čak s kapije.

— Kaka kaštiga božja — o'ma' ja.

— Ubili Peru, ča Števo, ubili mog dobrog Peru... Bože moj, kazala sam mu, da ne ide.

— Bože me sačuvaj — pa se prikrstim.

Posli sam čuo sve. Nisu ga ubili na mistu, već je najutro umro u arištu. Svratili su još u mijanu kad su očli od kuće, naoždrli se da su sve u tri lonca gledali. Zatim su očli do porobe Handzokave. Sve je išlo lipo i dobro, al' je koji s tom oderanom glavom nadig'o buku, pa se Handzokavi uzbunili. Stari Handzok sa sinovima ušikario vile, pa na lopove. Pere se i onako pijan otpentr'o na zid, al' Handzokovi istrčali na put, pa ga dočekali na vile. Kad je Pere onako s parom u glavi skočio, oni ga počeli privrécati dok su dušu ostili u njemu. Drugi su pobigli, al' su i žandari nanizali posli.

Šteta je bilo za Peru, to je bio čovik! Kad su ga odneli u arištu još se mico život u njemu, al' se do jutra o'ladio. To su bili čestiti lopovi, ima o tom i pisana. Čekaj, kako ono i ide:

... Svi kerovi laju sad po keru
Kad vaćaju Morokvošu Peru...

To su bili bećari i lopovi, a ne ovaj gad — opcuje majstor Štefica. Kaki mi je to lopov što kod sirotinje krade! Nije ni šteta, takog i treba u'vatiti, danove mu očeve iz flundrošom!

Balint Vujkov

Marin grif

Pogadjala Mara
Devet kamenara.
Da pogubi Mara
Josu gospodara.
Kad ga pogubila
Ona s' razbolila.
Lipo j' pita nana:
„Oćeš isti, Mare.
Medeni kolača?“
„Nije meni, nane,
Do vaših kolača.
Već je meni, nane,
Do mojih korbača.
Što sam pogubila,
Koga sam volila.“
Lipo j' pita nana
„Oćeš isti, Mare.
Burundžuka groždja?“

„Nije meni, nane,
Do vašega groždja.
Već je meni, nane.
Do mojega gvoždja.
Što sam pogubila,
Koga sam volila.“
Lipo j' pita nana:
„Oćeš isti, Mare.
Crvenih višanja?“
„Nije meni, nane,
Do vaših višanja.
Već je meni, nane
Do mojih višala.
Što sam pogubila
Josu gospodara;
Koga sam volila —
Tog sam pogubila.“
(Zapisao: Mil. V. Knežević)

Vrime šegrtovanja

— Majstor Števicine pripovitke —

— Dakle ča Števo, vi ste u ono staro vrime šegrtovali među graničarima, šajkašima?

— Ta sinko, svud' oko Dunava i Tise. Svud' smo mi doli radili. Jedini moj ujo je znao još u ono vrime praviti parasničke peći od bubalja.

— To onaj ujo što je mogo mirov žita odignit?

Jedan novi američanski cepelin-voz

— Da sinko, — potvrdi ča Štefica — ko što sam ja imo uju i ujedno majstora, taki više nema. On je bio od Vidakovića Handadana, a oni su bili lemeši. I moja mater je od lemešana. To su ti bili ljudi. Dode lemeš, pa ti sidne na skut, a sačuvaj bože, da ga ti otiraš. Ako 'oš ustati', a ti očiči svoj skut, al' njeg ne diraj sa skuta.

— E, to nije pravo ča Števo!

— E, pravo da ti kažem, krmiski je! Al' šta ćeš, kad su ti lemešani dobri s carom. Jedared je car bižo od nikad na

karucama, pa mu ispala čivija. Jedan Hadnadev vidio to, pa da ne bi spao carev točak, pritrči i turi prst misto čivije. Tako se car spasi na karucama i Hadnadani postanu lemeši. Kako sam ti kazo, od nji' je i moj ujo. Bio ti je to pijanac doboga, a bećar da mu para nema.

— Pa i vi ste bolja fajta ča Števo . . .

— A šta sam ti ja — primi ča Štefica šalu. Da si onog vidio! Šta se sirota pokojna ujna napatila i nahrnjala! Pijan je bio svaki dan, pa nas još sve i izmlati. Izmlati i ujnu i mene i ča Blažu, koji je onda bio drugi šegrt, a moramo s njim 'ist' pit' i još i pivat'. To ti je bio hiroš!

Majstor Štefica zaklima glavom i stane, kao da želi čoviku da da vrimena, da zamisli tu čudnu sliku njegovog uje. A nije već jedanput spominjao svog pokojnog uju i njihov život u oko Novog Sada u drugoj polovini prošlog vika. Oni su **tamo** za mladosti otišli iz Subotice i pravili zemljane peći, zasukani do lakata od silnog posla. A uživali su glas jedinstvenih specijalista tog zanata. Pored lipe zarade i dobrih vrimena, ča Štefica je bio još i mlad, te se ovog pominjao uvik, sa nikom tihom slašću. I sad je sa radošću milovao po koju uspomenu. Uspomena, naročito na svog uju, od koga se dosta napatilo bila mu je ipak neobično drago, jer je on bio od njegove krvi i naročit. Ča Štefica je i sebe samog smatrao za nešto naročito kada je govorio o vezi sa njom i tim vrimenima.

— Kad nas pošalje rad vina — klikne ča Štefica slikajući uju — ili rad drugo čega, proračuna vrime za koje možeš obać to, pa eto ti mengula ako zakasniš. A kad nas cparmači dobro, onda još veli:

— Nemoj sinko, vidiš da ja vas volim, pa vam moram paziti na skute.

Jedared smo ja i ča Blaža i bižali od njeg. Ujna je dobra, al' on ti pogan k'o stotnik što j' Isusa čušio. A taj stotnik od pokore ne mož nikad da umre, do kraja svita već se vuče po svitu k'o bisna kera. Tako i naš ujo.

Brali mi vinograd kod te Srpkinje 'di smo stali u Novom-Sadu, a to dobra duša bože, pa nam dala somun kruva i slanine i uputila nas. Mi sutra vante gjigo, al' da nas nisu jedna kola ponela, ujo bi nas stigo još u putu i poubij'o bi nas, kako se dugo volio misliti. Našo on nas kod kuće i tu ga moja pokojna nana umirila, pa ovamo, onamo, prošli mi suvi, al' natrag.

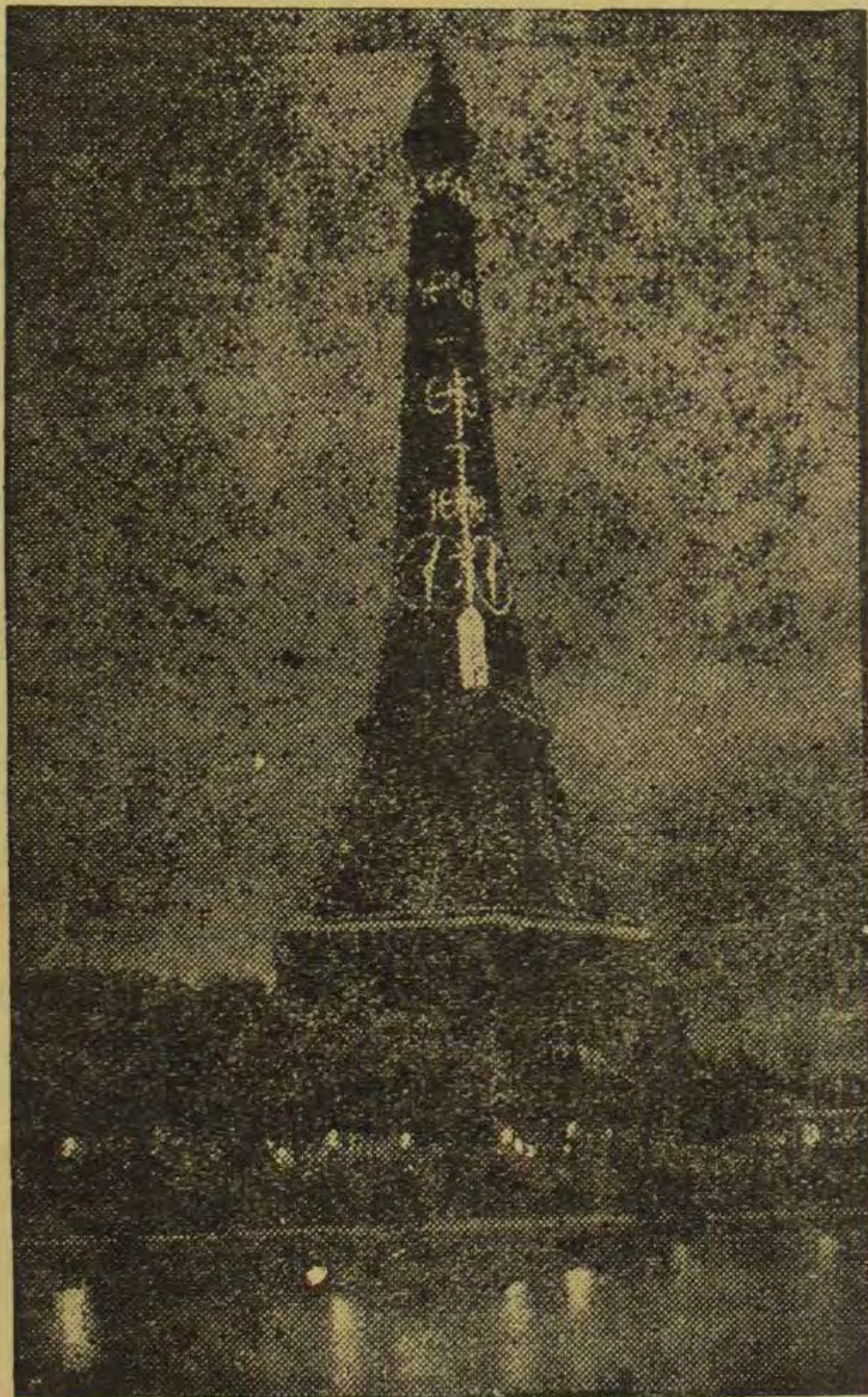
A vrimena su to onda bila. Kad ti Novosadanin ide u Suboticu, on kupi tvrdi šešir, obrije brkove, jel kaže:

— Idem u Subaticu, u Austriju . . .

A kad kaže Subaticu, otegne ko kersku pridiku, el ti

Mačkov gusaki zivanje.

Da, drugačija su to vremena bila! Graničari, šajkaši, svi viču „majstor Šteвица“, „majstor Grša“, a u mijanu idi brez novaca. A šta ti je to bila mijana! U velikoj mijani u nedlju poslipodne igra kolo, skupi se mladež... Po zidovima slike o Kraljeviću Marku, Musi Kesedžiju, Milošu Obiliću, a pod njima pisme prikovane na zid, pa štij! U nedlju već u dva sata počinje srpsko kolo. Dolazi mladež, divojke i momci, a ljudi se kartaju, gugljaju i već šta koji. Svirci sviraju, al' kolo ne počinje dok kolovode ne dođu.

Termometar visok 160 metara

Kolovode brate momci na oko, u bilim uštirkanim gaćama na mrske, pa kad zavede kolo sve drće k'o gusak a one uštirkane mrske na gaćama šušte k'o nove forintače od 'artije. A šta ovi danas igraju, nek i' lofro zna!

Ja već kad sam bio majstor, posto' i ja huncut, k'o i tujo, pa vištom viknem:

— Aia lepo igra kolovođa!

Kolovođa sve raste, pa dubi ko čiga', po' onda zakvrca, zavede kolo, pa vikne:

— Kilu vina majstor Števicu!

Da sinko, to ti je bio život, kolo i veselje — zanese se ča Števicu opet u sićanje. Pojavi mu se oko brka smišak, pa naglo poče: — Kako si čuo svi su po Novom-Sadu i tudan znali za Kraljevića Marka i za te pisme. Jedared jedan huncut uzo dobro višnjovu hajkaču, navezu na nju dva svežnja sirovog duvana, pa lego mendro na sokak bajage da spava.

Ide svit, al' ništa, dok nije naišo jedan dobar čovik, koji ga je požalio. O'ma' taj njemu, pa ga stao buditi:

— Ej, ustaj brate, naićice filanci pa će te globiti za duvan!

Kako on neg da budi, a onaj skoči, pa budžom dobrićino po krstima:

— Boga ti tvoga, a kako ti smeš, da budiš Kraljevića Marka kad on spava!

Tu su ti bili ljudi i veseljaci, al' su znali biti i tvrdi. Šajkaši su morali ići skoro svake nedilje u crkvu, al' neće kad i' Austrijanci el' Madžari tiraju. On pripaše sablju i ode na stražu lipo, al' kad i' s puškama tiraju u crkvu, oni se izbekare:

— Boga ti tvoga, u tu tvoju crkvu možeš da me nateraš, al' boga da molim, nikada!

Bili su to katani kaki' nema, a plivači i veslači, da i' tri'ba tražiti. A već svi ti oko Dunava. Znam jedared idemo damšitom pod Vukovarom, a jedan Šoko će prići Dunav baš prid damšitom. Mali čunj, misliš ispašće iz njega. Mi se karta li na damšitu, pa nam stale karte u rukama kad je stigo prid damšit. Sad je gotov, misliš. Vraga, on puši cigar pa zakurio dim k'o ruka, samo se drmnio na jednu stranu kad ga za'vatio talas i prileti priko neg.

Al, nisu oni svi tako srićni bili, bilo je koji je ispio Dunavsku vodu i do dna. Al' se plivati znalo. Morali su svi učiti, pa koji ne zna oni ga šopnu bogo moja, nek se koprcu.

Volili su oni po vodi ići, ta zašto su šajkaši. Kad je di'god proštenje, a oni u čamce, pa teraj. Već ako mož po vodi. Pamtim jedno proštenje u Kaću, kad su se nji' osam udavili kod Petrovaradina.

Sidili su po desetak u jednom čamcu. Kad su išli srićno su prošli vrtlog ispod ćuprije, ta nisu jedared prošli tudan. Na proštenju veselje, vino dobro, pa se zadržali na kirbaju do mraka, a veslači se napili. Stigli pod Novi-Sad oko ponoći. Narod čeka na ćupriji, svaki koga, a i boji se vrtloga.

Oko polak dvanejst se čula pisma, pa srićno stigli i prvi

čamci, kad se jedared čula i dreka iz mraka sa vrtloga. Mrak k'o tisto, pa samo dreku čuješ. Strašno se čuo jedan ženski glas:

— Jovo, u pomoć! U pomoć Jovo, . . . Jovo, . . .

Jedan kapetan na to skinio samo sablju, pa ko lud skorčio s čuprije. Ta da ga ko 'tio zadržati ne bi mog'o.

Udavio se i on i žena i još nji' šestoro. On bi ispliv'o, jel je bio plivač. na glasu, al' ga žena obgrlila, tako i' i našli. Tu čitavu noć, nije valda niko spav'o ko je bio na čupriji, samo smo trčali k'o Puval za golubovima. Sve bi bilo dobro, da se veslači nisu zbunili onom ludom ožderanom glavom na vrtlog.

Da, da — uzdahne ča Števo — mlogo je doživio ča Štefica i lipog i crnog. Drugi je onda bio život — opet se zavuče u uspomene — svaki je im'o posla baš i ako nije radio. Dok sam bio šegrt, nije nam tribalo novaca. Nediljom ja i ča Blaža nagnemo žita iz gazdinog ambara, pa na Dunav, el kod Titela na tisu, a tu Sremci u čamcima donesu voće, pa nam za žito natrpaju i jabuku i krušaka i šta još.

Vidiš Titel, tu kuća pod brigom, a tu i Tisa, pa da dite ne bi palo s briga u vodu, mater zabije kočić i sveže dite za nogu k'o prasence.

Kad sam posto majstor, posla da ne znam di ću prvo. Kad svršim tu aldumašće, peče se česnica, gibanica ciganska, paprikaš, pa ne možem, da pobignem.

A kad je veliki svetac, svaki mora imati gosta. Ko nema gosta u kući na blagdane, tom je stid i sramota. Samo ideš sokakom na blagdan, a tebe zaustavi čovik kog nikad vidilo nisi, pa samo pita:

— Pretelju, 'oćeš mi biti gost?

Nema tu 'oćeš nećeš: vodi te i gosti k'o rođenog brata!

Al' nema tog više, sad te niko ni ne gleda. Lipa su ti onda vrimena bila, dok je ča Štefica šegrtov'o i majstorovo oko Dunava i Tise među graničarima, šajkašima . . .

A ni nije ma kaka šuša nosila onda svilu i sto gospocki' pomada. A sad se svaka žaba penje na ona kola što neće de je ponesu! Cucka njim njevog!

Balint Vujkov

T u g a

Tuge, moje tuge! . . .
Da su moje tuge,
Kao tuge druge!
Ali moje tuge
Jesu jako teške:
Kad bi samo male

Na kamen padale
Kamen bi razbile
Na makovo sime¹⁾

(„Danica“ za 1891. str. 76)

¹⁾ Za ovu lepu pesmu nismo sigurni da je „kraljička“ pesma.

Vragovski šegrt

E kaže, bio tako jedan siroma' čovik i žena, pa imali jednog sina. Dite je jeditak, pa oni neće da bude parasnik već će ga dati na zanat. Pitaju njeg', oće l' biti papučar, el opančar, pa tesar il' bunardžija, al' on ništa. Nijedan zanat mu se ne dopada, a baš u njevom selu ni nema bogzna ikaki' zanata, pa će tako njeg otac voditi u drugo selo. Možda će mu se tu dopasti koji zanat.

Idu nji' dvojca, pa će proć i kroz jednu šumu. Kad oni kroz nju, prid nji' izade jedan gospodar stra boga lipo obučen.

— Ku' 'š ti brate s tim deranom? — oma on siromaku.

— Ta eto, idem u drugo selo — i već kaže šta je.

— Vidi vruga, — gospodar njemu na to — šta 'š ti čak u drugo selo, već ti daj njeg meni, pa ću ga za tri dana izučit zanatu. Sve zanate će znati, svaku makulu će moć opraviti. Kod mene je opet dan godina, pa ću ga za tri dana osloboditi.

— Pa ja ne marim — ni' se dugo mislio siromak — samo ako deran 'oće.

'Oće deran, pa još kako. Svidili mu se svi zanati.

Gospodar njeg za ruku i kaže ocu, da za tri dana osvane na istom mjestu — deran će bit majstor.

Sašla tri dana, siromak 'ajd tamo. Al' istrčo sin prid njeg pa veli:

— Baćo, sa' će vam majstor pokazati devet gavranova, al' vi pazite kojeg će te uzeti. Vi tog što miče repom.

S tim on nestane, a otac hajd i kvrc, kvrc na majstorova vrata. Otvori majstor, pa:

— Ho, stigo si?! Baš dobro, sad sam devet šegrta oslobodio, pa dođi izaberi tvog sina.

Ajd oni u avliju, a tamo devet gavranova, pa jedan ko drugi. Niko ne bi pozn'o ni jednog, al' siromak motri, pa kad spazi di jedan ševelja repom, on bi:

— Ovog ću!

— Pogodio si — kaže gospodar — i vodi sina, al' da ga nisi, nikad ga ne bi vidio.

Ode sad otac i sin, a kad su dobro poodmakli, sin će:

— Znate l' baćo, kome ste me dali za šegrta?! Vragu baćo. Srećno oni kući, pa sad ni brige. Sin majstor doboga, što on opravi, stani pa gledaj. Ako 'š opanke, ako 'š plug, el ruvo, samo ti njemu, pa ti je gotovo za čas a traje dok tri put vrag ne izmoli Očenaš. Ta ni arcibiskup bolje ti ne opravi.

I otac o'ma kupio malo zemljice, pa s gazdama sidi i puši stivu lulu na roglju. E, al' se i žena sad prokerila, pa kud, već se sprendala s popom. Niko već popo.

E tako to, pa će matori ić jedared na njivu orati, a i sin će s njim.

— Ta nemoj sinko, — otac će — skuplje su tvoje ruke u zanatu, oraću ja. Nije to za majstora.

Al' on baš 'oće. Kad je tako, mora ga otac ponet' Očli komad puta, a sin uništio ortak, pa kaže:

— Ar, bose noge mu bačo, zaboravili smo kod kuće ortak. O'ma će stari rudu natrag, al' sin ne da.

— Idite vi samo polagano, a ja ću već bit tamo kad vam ortak ustriba. Ručajte prvo.

Dobro, ode stari na kolima, a on ortak u ruke i makljaj kući. Tu je al' već i popo. Došo on kući, a mama šta će s popom, već bio u kući džak grava, a ona njeg u drugi pa nuz tog. Sad su dva džaka grava.

— Faljen Isus mamu, šta vi? — on materi, a sve zna. Ona lipo oko njeg, al' bi ga vragu dala. A on njoj opet:

— Kazo bačo, da za večeru skuvate gra, pa sam došo da malo namlatim — pa on ortak i udri po popi. Natuko se i ode. Mater ne smi ni riči.

Izašo popo, sav modar, čvorge ko šaka. Onaj opet na njivu stiže baš kad otac uprego u plug. Radili oni čitav dan, a niko ništa. I oni kod kuće misle, da je on baš gra' tio tući. Kad uveče došli, gra' već čeka.

— O ženo, alaj si ti dobar gra' skuvala — njoj čovik, a ona misli u sebi: crk'o bog da' od njeg.

Sutradan otac opet na oranje, a i sin će. Otac ne bi, al' se sin ne da, a i mater će:

— Ta nek ide samo, nasidi se uvik kod kuće.

Očli oni opet, al' ni po procesije hoda, a sin uništio sikiricu. Opet on natrag ko i juče, a oca otpravi na njivu. Usput nasilko klipaku od drača, pa sve zaoštrljaste ko zubice sa grablje. Kod kuće već i crni, pa ku' će s njim mater već pod krevet. A sin već tu pa:

— Faljen bog, mene evo opet. Našli mi dobrog drača, pa čičo veli, dobar će biti za grablje i poslo me kući.

— Mogo si to sinko i uveče — pa ovamo onamo vrti mater, al' on ni pet, ni šest već jedan po jedan klipak baca pod krevet i tako da uvik vr' udari u popu.

— Av' hala mu mater dojila, sve me krvave aspice izbile od klipaka — pčuje popo kad je sin očo.

Sin opet na njivu sa sikiricom baš kad čičo zabrazdio. Uveče oni kući, a žena sve reži. Al' ništa ne smi.

Sutradan, sad već trećiput će ić i sin na njivu..

— Ta lati se ti sinko, već zanata — otac sad već.

— A nek ide samo — mater opet — čisto je kuća mirna otkad tu ne lupa i ne tocilja. Dosta će se još namajstorovat'.

Otac opet popušti i odu oni. Očli oni, a sin uništio sad uzdice za plug.

— Šta je to s nas čičo, da mi već treći dan zaboravimo štogod — kobajage on ocu, al' ne da se vraćati, već sam skoči do kuće.

Popo dabome, da je već tamo. Kuda će ga ona matora, već u košaru nuz magarca. Košara mračna, pa se neće vidit.

— Koji te vrag opet dono — mater sinu. On se opet pravi nevišt, pa lipo:

— Ta znate mamu, da naš čičo uvijek smisli štogod u toj njegovoj glavi. Poslo me da prikupim konjima za doveče kukuruza.

Pa o'ma' on u kruparu i baci dva džaka. Krupara mračna ko i košara, a vrata u vrata stoje. Ajd on u košaru, pa u mraku napipa popu i baci am na njeg. Uprego ga u kruparu pa kandžijom:

— Makl'aj šugo matori, jel ću ti prosić kopita.

Popo opet četurnoške i deka, a onaj samo pari svoje magare kandžijom. Kad je samlio, on popu u košaru, u jasje sina prid njeg i ode. Popo opet iz košare ženi:

— Al' vidi ove masnice i krvavice, to mi niko skinit' neće. Neću više trpit' ovo, već ti skuvaj lipe čorbe, ja ću opet naviti otrova. Kurtalisaćemo i' se, pa ćemo blagovat i vragovat sami.

Tako oni i urade. Spreme lipu večeru, a popo se sakrije pod krevet. Al' zašto je sin kod vruga šegrtio?! Sve on to zna i kaže ocu:

— Čičo moj, nas će mama večeras tako dočekat' kako još nije. Biće svega i svačega, al' vi nemojte 'isti, već sve zalivajte u košulju i onda padnite na jednu a ja ću na drugu stranu. Onda ćete vidit što za života niste.

Čudi se otac, al' će poslušati. Kad uveče došli kući, a žena prid nji' pa njim skida torbe i kabanice i sve igra oko nji'. Oni se napravili majzeke ko da ni ne vide. Oma ona nji' za'ilo, a tu batakova i bog te pita šta nije nastvaralo.

— Uzmi čovče, to je sve za tebe zgotovljeno — pa skoro rani čovika.

Uzo on, al' kako ga sin uputio. O'ma drekne, a, a, i izvri-
ne se. Sin opet za njim.

Kako pali, popo skoči ispod kreveta:

— Hej, hoj, vraže, nosi i', a mi ćemo blagovat' i vragovat'.

— Ta ja mislim da 'š ti samo vragovat, a mi ćemo blagovat' — na njeg sin, pa skoči i on i otac i u'vate obadvoje.

O'ma' oni nji' u pušnicu i za jednu nogu obise, pa ded loži pod nji'. Deru se ovi, dim njim oči grize, plamen peče time, al' otac i sin samo kure.

— O'š blagovat' popo? — podvikne sin.
 — O'š popovat' ženo, — na to će i otac.
 — Znae šta bačo, — na to će sin — ja sam i zaboravio
 da i majstora imam. On voli ovake, pa mu i' poklonimo.
 — Ja ne marim — otac pristane. Uvik sam tebe slušo
 sine, pa ću i sad. Samo kako ćemo i' odneti vragu?
 — To se vi ne starajte, sa' će on bit' tu — pa sin uzme
 korovsku metlu i s njom promete triput po odžaku, a vrag
 tu. Rogat, repat, pa s paroškim vilama.
 — Šta je ti nevirni šegrte, šta me zoveš?
 — Nemojte me majstore, tako karati. Ja bogu služim, i
 baš zato se za vas staram. Evo vam i sad dvoje.
 — O popu imaš — obraduje se vrag — baš mi treba jedan.
 Imam baš prazan kotlić sa vrućom smolom, pa ću ga u njeg
 sisti kad je i onako crn, a ova će ložiti pod njeg.
 S tim on nji' nabode na paroške vile i uju.

Sin i otac opet ostali tu, pa sin majstorovo, a otac zem-
 lju or'o i tako su srićno živili, dok jedared nisu smislili i za-
 kvrcali na vrata kod sv. Petra.

U raji sin majstoruje i sad, a otac ore zemlju nebesku.
 To sam sve čuo od oca, kad sam posljednjiput divanio s njim
 na vašaru. I kaže mi, kad višeputa noću vidim čudnu svitlost
 na nebu, to je ralo njegovog pluga u kojem se ogleda misec.

(Bunjevačka narodna pripovitka).

Čuo od Marka Vojnić-Purčara
 iz Subotice, **Balint Vujkov**

KUŠNJA

Rod rodila višnjičica
 Više od roda:
 Pod njom sedi mlad gospodar
 I s njim gospoja:
 Vino piju, šećer jidu.
 Ogledaju se,
 Više njih su sitne tice.
 Sitno žumbere.

Al' besidi mlad gospodar
 Mladaj gospoji:
 „Čuješ, dušo, čuješ, rano.
 Šta tice vele? —
 Tice vele i žumbere.
 Da se ja ženim!“

„Žen' se, dušo, žen' se, rano,
 Ja ti ne marim:
 Tvoji konji ohromili.
 Ne doveli je,
 Tvoja majka oslipila.
 Ne vidila je.
 A ti junak vrat slomio —
 Ne ljubio je!“

Al' besidi mlad gospodar
 Mladaj gospoji:
 „Nemoj, dušo, nemoj, rano,
 To se ja šalim.“
 „Je l' je šala, je l' maškara —
 To ti i' blagosov“.

Tri plastia sina

Umre jedared jedan čovik, a iza njega ostanu tri sina i svakom po plast sina. Dan, dva prošlo od smrti očeve, a ono svake noći dođe neki bik pa ide od njevog sina. Šta će oni, već moraju čuvati plastove.

Prvi će ići najstariji. Ode on; dobro se napio i navečero pa kad došo pod plast, a on na onom mekanom sinu zaspe. Bik došo, dobro se nabub'o i alo! Kad se ovaj probudio, vidi da je već nakalj'o.

Sutradan ode sridnji. Ni' se ni taj manio žderanja dok su mu labrnje mogle i tarčuk prim'o, pa kad došo na plast, on zasp'o ko put. Bik opet tu, pa se natuko sina i zbogom. Kad se onaj probudio, vidi da nevolja opet stoji.

E, sad će ići najmlađi, a oni na njega:

— Ku' 'š ti ić' čuvat plastove, ta ni sam sebe ne znaš sačuvat — pa na njegov bu bu, al' on ništa, već o'ma' ujutru zavuko se na tavan pa sav bogovetni dan spava ko erknuto maće.

Kad uveče došo pod plast, ta ne mož zaspat' baš da oće. A još nije večero, pa mu i glad svira kolo, da ni lud ne bi zasp'o. Oko ponoći evo bikendac, pa će mlašćat sina, a ovaj zgrabi, pa njegov odvede kući. Kad on kući, a na dva se začudila: on najludi od nji' trojce i on uvatio bika.

— E brate naš, to nije samo tvoj bik, već i naš — oni na njegov, jel je i njevo sino 'io.

— Pa ne marim — kaže onaj — neg, da ga onda prodamo i novac podilimo.

Pristali oni. Čuju oni da ovaj i ovaj gazda 'oće da kupi jednog bika. Tamo oni pa mu nude, al' gazda neće; kaže da nema novaca i:

— Man'te me se ljudi, nisu u mene novci, već eno pod onim bristom, pa ako brist 'oće od nas da kupi, ja ne marim.

Hajd oni pod brist:

— Bristu, bristu, o'š kupit bika?

A brist opet kako ga vitar vija počo: zuuuzuzuzu...

— Aha, 'oće — kažu oni i privežu za brist bika, pa odu rad sikire da vade ispod njegov novce. Došli oni natrag, a bika tu već nema. Kogod ga odn'o. Udri oni po bristu dok ga nisu svaliti, a kade oni tamo, pod njim silesija novaca.

E sad kako će oni to diliti? Dozovu oni jednog popu, pa nek njim on podili. Dili popo njima:

— Evo tebi brate, mirica! Evo tebi mirica, a evo ti tebi, a evo mirica i meni — pa popo i sebi.

Pa se oni razdilili i najmlađi brat skuptio svoje bulje i ajd. Ni' mu je baš pravo što i' popo tako zaludio, al' misli: nek ga andrak nosi kad je tako huncut i hamišan. Al' nije svedno onoj dvojici. Koji dukat da je uzo, ajd ajd, al' ovako. Kaže jedan:

— Mater mu đubravu, ajd da mi njegov zadavimo. Niko neće viditi.

I o'ma' oni njegov u džak, pa ga zadave. Al' se u to podigla nika oluja i tudan naleti jedan precov. Niko nji' nije vidio da su popu

zadavili, a na precov ni ne habere, pa će ga odnet', digod da ga bace. Novac opet već podilili. Nose oni njeg i tako naiđu na jednu mijanu, al' je već veče, pa birtaš leg'o.

— Hej birtašu, daj mi fićok rakije — vikne jedan.

— Idite odud s pendžere, nemojte praviti graju. Baš ću za tvoj fićok rakije sad ustati — vikne birtaš.

— Ako mi ne daš, obisiću se — onaj s pendžere.

— A ko ti mari, višaj se hale paklene te krstile — zakondrlja birtašica.

Ovoj dvojci drugo nije ni tribalo, već popu obise na njegov ugaćnjak prid mijanu i odu. Ujtru birtaš poanio, a kad on, tamo visi popo.

— Av ženo, a isto nismo ustali, da mu damo rakije. Taj lud se tu obisio, pa još popo.

— Ta mogli smo znati da je popo, kad 'oće žderati u mrak kad ga niko ne vidi — pa se birtašica razgoropadila što joj crni mijanu.

E ništa, svaki misli da se popenda obisio, a ona dva pošla veselo u svit. Još se oni dobro smiju kako su lipo izigrali tog bećara popu. Tako oni misle i vojaju svitom, kad jedared stigii na vr' jedne visoke planine. Išli dugo tom planinom, al' i' tu sa'vati jaka oluja, da ni prst ne vide od pra' i mraka. Vitar sve skiči, a sve njim nike preeve duše u oči.

— Mi smo vidili da ste čovika ubili, mi smo vidili da ste čovika ubili — viču svi precovi i šibaju u oči, da će i' izbosti. — Jedno zlo kaštigujete drugim, većim — viču precovi, a to nisu precovi nek' nike sudije božje.

Ova dva se sad pristraše od svog grija, a borme se žele ni da njim oči izbodu precovi, pa biž i biž isprid nji'. Kako oni biže a precovi za njima i viču i 'oće oči da njim pobodu. Tako oni bižali i bižali, dok nisu natrčali na jednu veliku jamu i tu se skrnavili i vratove poslomijali s novcima svojim.

Posli je tudan naišo njev najmlađi brat, naš'o i' i kršćanski i' sa'ranio iz novaca što je naš'o kod nji'.

(Bunjevačka narodna pripovitka)

Čuo od Marka Vojnić-Purčara-Pulaka
iz Subotice: *Balint Vujkov*

Oči zagonefke

Oči su ti zvale
Pa čudno pobegle
Pa se tuge nisu
Na sreću ti slegle?

Igraš li se samo?!
Reci, jer me pali
I ta patnja duga
Suzom oko zali.

Ne mislim na tebe
Jer me grize nemir
Al je slike tvoje
Pun vasceli svemir.

S. N.

Bog i sveti Petar na zemlji

Smisli jedared Bog, da obade zemlju, pa povede i sv. Peru. Naprte oni torbu a u nju pogaču i aloc. Dođu u jedno selo, a tu udovica oženila tri sina pa baš taj dan prave kuću najstarijem. Ljudi mladi, nisu još nikad kuću pravili a nisu baš ni vidili kako se pravi, pa ne znaju. Nabili zidove, metnili striju, al' ne znaju kako će istirati mrak iz kuće. Metnili oni već i vrata, al' kuća velika, pa to nije dosta svitlo.

Šta će, šta neće, već se slože, pa najstariji ode u kuću uzme jednu dobru hajkaču, ta ko ruka debela, pa udri po mraku. Vija on neg napolje do vrata, a ona dva čekaju i vilama pa bacaju napolje. Tako oni, al' sve badava. Muče se nji' trojca, kad banu ona dvojca:

— Faljen Isus ljudi. Dobru radnju dao bog.

— Amen uvik dobri ljudi! Otkud vi? — i tu se oni pđ razgovore.

Pita nji' Petar šta rade, a oni kažu kaka i' muka snašla.

— E ljudi ljucki, ne triba to tako — već Petar do'vat' o'ma' sikiru i ašov, pa prosiče pendžere.

Svanilo unutra ko dan, pa se ljudi čude, a drago njim što i' ovaj tako poučio i pomogo. O'ma' oni zadržali ovu dvojcu na konak i goste i' stra' boga.

Sutradan bog i sv. Pera opet tim selom i dođu do kuće što braća prave drugom bratu. Sve su lipo i ljucki udesili, samo još da metnu veliku gredu za slime. E, al' su kuću na veliko okrojili, a greda kratka i tako ne mož da shvati oba dva zida. Šta će oni, šta neće, već doveli četiri bika, pa dva za jedan kraj grede svezali, dva za drugi pa šibaj kandžijom da istegnu gredu. Muče se oni, tako i' satekli ona dva.

— Pomozite dobri ljudi, ako boga znate. — svi prid ova dva.

Petar opet nije lin, već uzme kraću gredu, pa nadostavi na ovu i tako uredi sve. E, tu je sad radost, pa siromašna braća zadržala ove opet na konak i goste mudre i dobre ljude.

Sutradan bog i sv. Pero opet po selu i uveče dođu kod jedne sirote udovice. Kažu oni da su došli da traže konak, pa ako bi dobili i malo večerice. Šta će ta sirota udovica, kad vidi da su oni još siromašniji, već i' primi.

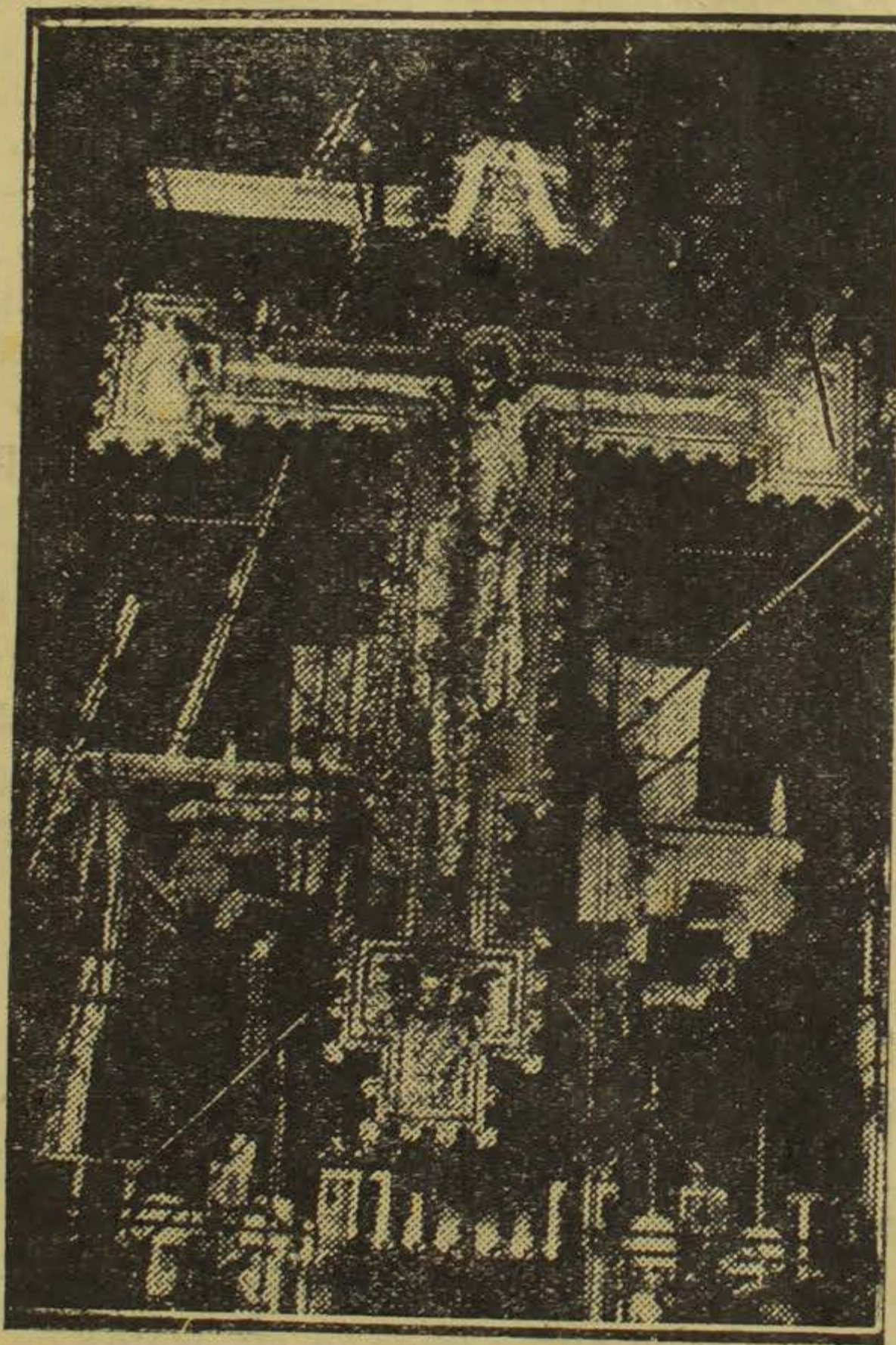
Došlo sutra jutro, pa će nji' dvojca otić, a onda njima još da polu od svoje pogače na put. Zafali se njoj bog, pa kaže:

— Šta danas započneš, cio dan to radila.

Kako oni očli, a ona sirota udovica ostala i brez luka i mrsa kako i' gostila, ona o'ma' kesu, da pribroji ima l' još koji groš, da kupi sebi malo brašna i već što triba. Broji ona,

broji, pa kad počela a ono dodoveče ne mož otrgnit ruku od kesice, već samo vadi. Kad došlo veče, soba puna bugera, ne zna šta će s njima.

Rasčulo se to po selu, pa jedan bogataš skoreni, o'ma' otrče i nađe boga i sv. Petra pa i' zove na konak i večeru. Spremio se on, sve podrume ispraznio da i' sutra napuni zlatom. A ionako ima više neg sve selo. Uveče ona dva stigle,

Znameniti vestminsterski krst siseli

navečerali se bogatski, naspavali se i ujutru dalje. Lipo mu se oni zafale na svemu i već ka' će otić kaže mu bog:

— Što započo, to cio dan radio.

Kako oni očli, a evo jedan prosjak na vrata.

— No, kad već za svog života prosjaku nisam udilio, ovo jedared možem. i onako ću nabrojiti pune podrume — kaže bogataš, pa se privari i da onom srebrnjak.

Prosjak se poradovo, ta tu nikad ni mrvice nije dobio, već su ga iz vijali, pa sad ode i razglasi po selu. Prosjaci!

o'ma' sve trče, a kad oni tamo, onaj samo dili. Svaki srebrnjak optače, al' dili makar prosjak i pet puta dođe. Prosjaci opet kad vidili, ni ne odlaze već svi oko njega. Jedva čeka zagoreni da dođe več, a kad več, u kesi ništa.

A kad to več došlo bog i sv. Pera stigli kući trećeg sina one prve udovice. Napravili oni već i njenu kuću, pa žena i pilića već nalegla. Naleglo pilića, al' tuče kvočku doboga.

— Šta ti dobra ženo, tučeš tu kvočku?! — zapita ga sv. Petar kad su stigli tamo.

— A kako je ne bi tukla, kad je izlegla piliće, a neće da jim da sise. Svi će pocrkati od gladi — ona njima.

— Ne treba njima sise, već prikrupe i kaše — pa sv. Petar piliće lipo narani i nauči mladu kako to treba.

E o'ma' nji' tu ugoste. Navečerali se, napili i do ujutru naspavali. Kad ujutru došla i dva starija brata, pa kad našli ovu dvojicu, nisu i' puštili, već tri dana gostili. Onda opet pali u šake onoj udovici što je bugere nakotila, pa se Petar pridro, da jedva vuče tarčuk.

Iđu oni koč, pa našli na jedne svatove. Čuje Petar svirku i igru, pa bi i on u svatove kad mu trbu' pun. Kaže njemu bog, da ne ide, jel on 'oće s njim da divani. Al Petar baš 'oće.

— Ja bi išo meštrea, — pa ovamo onamo i bog njega pušti.

Očo Pera u svatove, al' ne vidi da mu je bog stvorio na ledima tambure. Kako on u svatove, a svaki na njega:

— Oho, čudnog li tamburaša. Ded ti sviraj! Udri! Tari pod noge...

Petar se zbunio, pa se okreće ko lud, a oni svi tamburaju po ledima, pa:

— Žuljaj, udri — i jedva, Petar uteko.

— Ao meštrea, — kaže — ta ovi skoro istukli. Ne znam šta i' napopalo, svi bi da njim sviram.

— E, kad ti neš da slušaš — nasmije se meštar i odu dalje.

Pošli oni već blizo svoje kuće, a sv. Petar će onda:

— Jelte meštrea, zašto smo mi išli sad po zemlji?

— Zašto Pere — meštar njemu — zato, da te naučim pameti. Jesi vidio ona tri brata? Onima smo malo pameti dali, a tušta dobrog srca, pa smo njim morali pomoći, kad smo tako uradili. Je l' tako Petre derane, — pita još njega meštar.

— Ta tako štogod...

— Jesi vidio onu sirotu udovicu? Ona nas je ugostila iako je bila sirota. Nju smo trebali nadariti'. Je l' tako Petre derane?

— Tako štogod meštrea...

— Onaj bogataš nas opet zato zvao što je gladan zlata,

a ne zbog dobrog srca i zato smo ga morali kaštigovati. Je l' tako Petre derane?

— Ta tako je meštre, tribalo ga je — kaže Petar.

— A je l' tebe tribalo kaštigovati Petre — na njegov meštar.

— Hajte meštre, da se žurimo jel nećemo ni dodoveče stignit' kući, ako se zadivanimo — na to Pera deran, pa se načinio mikast ko da ne čuje.

(Bunjevačka narodna pripovitka).

Čuo od Stipana Šimića
iz Subotice

Balint Vujkov

Uježiv sušon

Izlazi bolesnik napolje, slame, badnjevi u tami
A ruka gladi ih čudna...
Čuješ li mama zujanje poljana i noćnih njiva?
Svaka je u strepnji budna...

Za lećama ko da hoda neko, i na njih naši psi laju
Snaga se iz usta lije...
Na ledini zvone još krave što pasu večernju travu
A rosa im njuške miže...

Negdje na tavanu gdje li? Strašljivo svoljga se javlja
I pijetli prvi san slave...
I grlica zaljubljena guče, čuje se krik goluba mlada
Krik goluba pave...

Magle me muče, ispijaju, jeseni ove umrijeću
S lišćem što dole pada...
Ili ću proljeće dočekat, kad trava, puplje procvjeta
I umrijeti tada?...

Ipak, pjesmu hrastova slušam titranje žutoga lišća.
A s maglama živi im kruna...
Razumijem razgovor ledine, šutnju velikih staja
Kako je sreće svaka puna!...

Sjetih se kreveta bijelog i knjige o princezi mladoj,
I pjesme nedovršene,
Vratih se s mamom u sobu, pokrila me bijelim pokrovom
A na njegov padaju zlatne suze njene...

BLAŠKO H. VOJNIĆ

Nužda zakon menja

LICA:

*Tončo nadničar — Komesar — Sima policaj — Mojzes Lipkovich
trgovac poljoprivrednih proizvoda*

(Komesarijat. Pre podne oko devet sati. Vidi se da rad još nije započeo. Čuje se žamor policajja, koji odlaze)

Komesar (raspoloženi debeljko, paše sablju u polazu): Odmah ću se vratiti. Idem malo, da pogledam kako dan stari, a ti dotle pripazi na posao. Slabo će još biti nešto, ali ako baš dođe kaki majstor, udesite ga dok ne dođem. Bog! (Odlazi)

Sima (nešto mršaviji, ali grlatiji): Razumem gospodine komesare! Na službu! (Kad ostane sam): Eh, kako dan stari! Ma znam ja, da teta Roza toči odlična pića. Nije loša rakija u ovo dobo u bašti „Crvenog vola“. Ha-ha, on misli, da je samo njegov nos crven od filoksere, a ne vidi da će se moj danas sutra rascvetati. Eh dušo moja, samo da sam ti ja komesar, eh što bi znao piti! Ajd no, da vidim i ja kako dan stari! (Príde ormariću, izvadi priličnu bocu i pije, zatim gleda u nju, merka sadržinu): Ajd, nek je dan još stariji! (Povuče ponovo, zatim promućka): A, neka je dan stogodišnji starac! (Iskapi sve i lupa se po stomaku): Tako! Eh, što bi ti to bilo, kad se ova boca nikad ne bi praznila! Ti piješ, a ono uvek puno. A stomak ti se pretvori u veliko kožnato bure, koje sve prima! Eh... (Protegne se): Sad sam ja tu gospodar, a gospođa mi je spremila odlične kobasice. Mator dan voli mlade kobasice, a mlade kobasice vole, da ih čovek zalije starim danom. (Vadi iz ormarića jelo, smesti se i jede. Stalno siše zube i slatko gunda.) Slatke kobasice... a još kad čovek zna, da nisu od psećijeg mesa, kake su pre davali u našem gradu. Čudim se kako neki nije pokušao, da pravi kobasice od bubašvaba! Kriza će još i njih upotrebiti... (Čuje se kucanje na vratima. Sima se trgne, brzo spremi jelo, silom proguta zadnji zalogaj, udari se šakom u vrat i vikne energično): Ulazi!

Tončo (ulazi bojazno): Dobro jutro gosp... O, ti si sam matori?

Sima: Kako vidiš davole! Nisi baš morao doći!

Tončo (žmirne svojim mišijim očima i mlatne kratkim zdepastim udovima): Baš bogami sam morao! Inače misliš, da bi te posetio!

Sima: Baš sam doručkovao, jedna sam jelo sakrio. Mislilo sam, da je neko zvanično.

Tončo: Molim te, izvadi samo i nastavi...

Sima: Davolsku mater, da mi sve pojedesh...

Tončo: Ne boj se, znam ja šta je uljudnost. Veruj mi, da bi i tebi ostavio malo. Nego kad si tako negostoljubiv, da ti kažem: ja ne bi ni jeo, jer sam tu zvanično.

Sima: Zvanično?! Šta je tebi?! Juče sam te namestio kod Mojzesa, valjda ne misliš, da ću te danas namestiti ovde?

Tončo: Sa mojih trideset godine mnogo pametnije mislim. Ti po mesec dana čekaš za platom, a ja sam prijatelj brzih poslova. Sa Lipkovich Mojzesom sam već svršio jedan posao.

Sima: Šta je, valjda te nije već izbacio?

Tončo: Još ne, ali sad će. Zaradio sam od njega sedam i po stotinarki, pa sad ima pravo i da me izbaci.

Sima: Kakih sedam stotinarki? Za dva dana?! Ala ti to brzo zaslužuješ...

Tončo: No vidiš.

Sima: To nisu čisti poslovi...

Tončo: Dabome da nisu čisti, kad su novčani.

Sima: Jesi ukrao?!

Tončo: Božesačuvaj! Pa ni popovi ne krađu, a puni su opet novaca! Nego znaš, otac mi boluje već odavno, mater se prestara za rad, pa ostadoše bez zalogaja. Što zaradim u nadnici sa ženom, svaki dan odvajamo starima. Dosadilo mi već to žalosno nateranje svaki dan, pa sam spremio ovaj novac starima. Prištediću im nešto, dok ovo ne potroše, a valjda će se i stari priđići. Ne mogu pustiti roditelje, da skapavaju od gladi.

Sima: Ali kako ti pade novac?

Tončo: Padaju glupe tikve, a novac se uzima. Poslao me danas Mojzes sa dvokolicama brašna u ovu radnju na čošku i sa nekim starim računom. Naplatih pestodvdeset i odmah nađem kupca na dvokolica za dvestoitridaset i eto novac.

Sima: Ma jesi li ti pametan?!

Tončo: Potpuno.

Sima: Ali to je nepošteno, doćeš u zatvor...

Tončo: A da li je pošteno, da mi bolestan roditelj crkava od gladi? Čitavog života je pošteno radio i sad nema ni leka, ni hleba. I tebi je nepošteno, ako mu ja pribavim zalogaj, od jednog Čive, koji to ni osetiti neće! Strašno pametan je Čivo, ali ni ja nisam sisao kozu.

Sima: Znam, znam, ali zakon....

Tončo: Zakon mora poštovati plemenitost, a ako neće navešćemo ga. Nije pošteno. Pa ako gledaš punim stomakom, onda nije... Ali ti imaš tvoju platu i nad mojim gladnim roditeljima govoriš kao pop: i njemu je stomak uvek pun, a veli: blago gladnima, jer je njihov raj nebeski... Mojem bolesnom ocu treba obustaviti muke zemaljske. Hej Sima, glad i neimaština su stvorili nov kantar za merenje poštenja. Ja sam pošten!

Sima: Ali, brate, kako pošten kad si uzeo tuđ novac i prodao...

Tončo (lukavo): Ko, ja?! Oprosti, ja sam novac izgubio... Gde ti je komesar?

Sima (zbunjen): Sad će doći! Ali kako?... Eh, ti si uvek bio lopuža. Dobro, šta si uopšte dolazio u našu postaju? Samo me sramotiš... Šta si dolazio, mi smo broj dva, a ti si nadležan pod sedam...

Tončo: E brajko, tu spada Mojzes, a čuo sam i to... da je u ovoj postaji najzalupaniji komesar.

Sima: Pst! Jesi li pri pameti?

Tončo: Još jesam; ne boj se, ne lepi se tako lako za mene bolest tvog principala. Izgubio sam taj novac, jesi čuo. A i jesam, već je u matere...

Sima: Pst! Ja ništa ne znam...

Tončo: Odavno ja to znam.

Sima: Ćuti, eno ga. (Čuje se mrgudanje komesara.) Ne poznajemo se...

Komesar (ulazi): ... sto mu... Jesi video tako što?! Kupi čovek nešto na otplatu, i onda ga gone Čive. Da mu nisam zapretio, još bi i tu došao. Ni vino mi nije dao, da popijem... Sad tu plače pred vratima. Prokleti Čivo! Ne znam šta mu uopšte ustanovili te kupovine na otplate, kad čovek ne može, da zataji sve posle prve rate...

Sima (u vojničkom stavu pokaže na Tonču): Gospodine komesare...

Komesar (Tonči): Šta je novo?

Tončo: Gospodine komesare, i mene goni nevolja sa Čivama. Imate pravo....

Komesar: Ako je i kod vas otplata u pitanju, onda me pustite na miru. Šta je, šta se dogodilo?

Tončo: Znae gospodine komesare, ja sam u službi kod jednog strašno zalupanog Čive, verujte to je najblesaviji što sam ga ikad video.

Sima (izlane se): Ali meni si rekao, da je najpametniji...

Komesar: Šta, da je Čivo najpame...

Tončo (lukavo): Đavolsku mater! Gospodine komesare, ovaj vaš posilni se nažderao bunike. Da, da. Ja sam mu baš objašnjavao, kako je na najboljem putu, da se opameti otkad služi ovako otmenog, ovako mudrog komesara, kao što ste vi. On misli, da sam to o Čivi rekao. Gde bi ja to rekao o Čivi, kad i vas napadaju... Ovako pametan komesar i Čivo ga napastuje...

Komesar: Šta si kazao?! I ti to meni smeš u oči?...

Tončo: Istina se progoni, ali ja smem...

Komesar: Kaži još jedared ako smeš!

Tončo: Još jedared: ovako pametnog, otmenog i visokog uma komesara nema više u našem gradu...

Sima (u pozadini se hvata za glavu).

Komesar: Aha! Eh, ovo je čovek koji se zaista ne boji istine. Borac za istinu, to je poštenje...

Tončo: A ovaj vaš me nazvao nepoštenim...

Komesar: Šta?! Samo neka... Eh, i još vele, da nema ljudi koji smeju lupiti istinu u oči... i još dvaputa! E baš si razbojnik, pravi razbojnik!

Tončo: Gospodine komesare, što je istina...

Komesar: A veliš, da sam mudar?

Tončo: Istina je sveta.

Komesar: Ehe, odavno sam ja to znao, samo mi niko još nije smeo, da kaže u oči... Ehe, he, pazi Simo, od mene možeš mnogo da naučiš. Ehe-he... A šta je to s tebe?

Tončo: S mene ništa, nego Čivo... Nadničar sam, pa me poslao sa dvokolicama robe i računom, da ga naplatim. Naplatio sam račun i šta mislite šta je bilo s novea?!

Komesar: Pa šta bi bilo! Proneverio si, ukrao...

Tončo: Vidi ti njih; čim komesar čuje, da govoriš o novcu, on odmah misli na krađu, a mi, ovaj... mislim oni dotični lo-

povi, čim vide novac, odmah misle na policiju...

Komesar: Pa dobro, šta je s novca? Ali samo istinu...

Tončo: Uverili ste se o mojoj istinoljubivosti. Dakle, dobih novac i veseo idem, kad se jedared maših... Joj, kuku majko, novca nema u džepu. Poplaših se, znao sam da će svi misliti na proneveru, bacim dvokolica u zbunjenosti i potrčem ulicom, da tražim novac. Nigde novca, a kad se vratih, ni dvokolica. Neko ih ukrao s ulice. Došao sam se javiti, da ne misli Mojzes Lipkovich...

Komesar: Mojzes? Ti kod Mojzesa radiš? Eh, ubilo ga tane, pa taj mene muči... Sigurno još tu plače pred vratima. (Skokne do vrata): Ah, tu si? Hodi Mošo, hodi...

Mojzes (galicijanski Čivut, sitan, karikiran): Molim lepo, gospodino će bude dakle ipak plativati...

Komesar: Kasnije. Sad evo ovog!

Mojzes (pogleda Tonču): Was? Was? Što traživa vi tu? Ne radiš, ja plativa nadnico... To će meni će bude bilo propadneš Mojzes... Ovi bitango plativajaš Mojzes, a oni samo tancati, piješ rakijo i neće bude bilo radiš... Hergot... was zinuo sam si u meno... Radiš, radiš napolje! Gde račun, novac?

Tončo: Gospodine Mojzesu, nemojte molim vas...

Komesar (smejući se): Baš taj račun i novac ga je doneo ovamo. Dobio je novac i izgubio ga. Dok je tražio novac, ukrali mu dvokolica.

Tončo: Šta ćemo, tako je.

Mojzes: Mit? Péntzt elveszteni?... Novac, was? Moje novaco izgubio budeš... taljigačka gvozdeno na dva točka elopni? Joj, bitang, gestohler, lopovina, lopovina... Ukradiva, ukradiva... joj, joj, moj novac... Joj, joj, csak soha gaja da ne imaš za nadničaro! Ale kad Čivuto neće da rado... Upropasti ma, upropasti...

Tončo: Ja nisam kriv. Vратиću kad budem imao.

Mojzes: Vратиш, vратиш tvojo đubrandovo glavo... lopovina, lopovina! Molim lepo gospodino komesare, ovaj bitanga zatvorite, zatvorite ga na godino... Lopovina! Lopovina!

Komesar: Kakogod želiš Mojzes.

Tončo: Ni ja ne marim.

Komesar: Samo znaš Mojzes, po stadrevnim zakonima ove zemlje, kada se dužnik zatvara za neplaćene dugove, troškove snosi poverilac. Tri desetice na dan...

Mojzes: Šta govori vi to? Tri desetaco na danevi za ovo bitango hogy fizessek? Nincs, nincs... Napolje ovaj lopovina! Napolju s njim! Napolje lopovina!

Tončo: Deri se samo! Idem napolje! Pa to i ja hoću...

Mojzes (nasrne na njega): Napolju s oči moja! Lopovina napolju!...

Komesar: Ali i ti za njim Čivo!

Sima: Da ih čistim gospodine komesare?

Komesar: Pusti ih, neka se grle napolju!

— Zastor —

L. B. S.

Priznajem samo mami!

Ne, Mama! Ja nisam dostojan ljubavi tvoje. Tužna, zar ne vidiš prazninu u mojoj duši. A naše su oči kontrasti. Mi smo daleko jedno od drugoga. Ali mama, čuj me, ti to ne znaš, ja sam odrastao u društvu hladnih, nemarnih, slijepih... Ti ćeš se, bojim se, zgražati. Ti ćeš se razočarati. Plakati...

U meni, mama, vlada kaos! Gdje bijah, ti to znaš, ljudi su slobni, ljudi su životinje... Mama moja! Oni su mi namjerno otimali sve što bijaše najljepše, dragocjenije, a oni to ne posjeduju... Zrnuo porno nevinosti i nježnosti oduzimaše sa mojih očiju. Ja, mama, nemam ništa stidljivosti... U meni je mama kaos! Zar ne vidiš, ja te glupo učim, ja ti govorim. Ja te uvjeravam. Ja to tvrdim, što su me oni naučili: Nema ništa osim ljudi. A čovjek je sam sebi gospodar. Neka ne diže glavu na molitvu svetu. Seljak je poganin. Narod je poganin. Sve je poganstvo. Glupost. Iluzija. Haos!...

Ali mama zašto me slušaš. To je izjev bezbožne duše. To nije tvoje dijete. Ti šutiš... Ti patiš... Dijete pati... Dodi mama bliže, sve da ti kažem i obećam: Kao što sam nekad u glupostima provodio dane. Kao što sam bio najveći, kad sam reko nešto protiv Onoga. Postajem opet ono zlatno tvoje dijete. Da se pod okriljem tvoje materinje duše povrati djetinjstvo moje. Jer ovo je kaos. Vječno duša tone u more pokvarenosti. Budi moj, sine, poslušaj i najmanju želju... Ja te volim...

BLAŠKOVIĆ V.

.....

- Reci mi jednu osobinu vode.
- Kad se njom operemo, postane crna.

- Kaži mi, ispituje kapetan mladog mornara, šta ćeš da radiš, ako ladju zahvati jaka oluja?
- Spustiću sidro.
- A ako ladju zahvati i druga još jača oluja?
- Spustiću drugo sidro.
- A ako ladju zahvati još jedna treća, još jača oluja?
- Spustiću treće sidro.
- Dobro, a odakle ćeš da uzmeš tolika sidra?
- Ođande odakle ste vi uzeli tri oluje.

- Mama, je li tačno da je sve nas Bog stvorio?
- Jeste, sine.
- To znači da je on napravio i strica Ivana.
- Jeste, sine.
- Onda mora da se Bog sit ismejao kad ga je video dovršeno?

Bog i kraljevi sinovi

E kaže, bio tako jedan kralj, pa imo tri sina već za ženidbu. Dva starija su bila onako mudra i držali se za nike hireše, a najmladeg su držali za Matu.

E kad je tu već vrime za ženidbu, pošalje otac najstarijeg, da ide, da prosi divojku u ovog i ovog kralja. Opravi se najstariji sin, iskiti se stra boga, pa ode u prosidbu. Došo on tom kralju, pa mu kaže kakim je on poslom došo, on je došo da prosi njegovu ćer za ženu. Lipo njeg' kralj prislušo i drago mu je, da je divojka već dobila rakiju, al' kaže: „Moja ćer je od ponika žalosna i nikad se nije nasmijala, pa mi je žena zapritila na umoru, da je dam samo za onog, koji bi je nasmijo i razveselio. Ja

mislím, da bi je nasmijala kola što sama idu, pa ako ti možeš tako šta napraviti, onda ću ti dat' ćer.“ E tu je već muka; di će on taka kola napraviti, da idu sama, da nema u njima ni konja ni ništa, a da idu kud on oće.

Ode on kući, kaže ocu šta je i kako je, pa se spravi na put, ode u šumu i tamo će pravit' kola. Uzo on i alata i novaca dosta, pa teše u šumi, teše, al' nikad ništa.

Naide tudan jedan stari dida, pa pita: „Alaj sinko, šta ti to radiš?“ — „A šta se to tebe opet tiče, mrcino matora“ — na njeg će onaj, al' srdito. — „A baš ni tebe se ne tiče“ — kaže onaj matori, pa ode dalje. E sad tu ovaj teše, pila, al' nikad ništa. Vidi on da to ne mož' bit', pa ode kući.

E, iće sad sridnji, da on to vidi, nije on valda taki žvako, k'o njegov brat; al' to sve slukti i onaj najmladi, pa se i on potajno spremio, da će ić'. Mater ispekla onom pogaču, a on ukro polak, a sve što onaj meće u torbu i on u svoju. Došlo tu vrime pa će onaj ić' a vidi da nema polak pogače. Oma će mama: „Ko je to

ukro?" pa će tražit a onaj kaže: „Nemojte mamu to je cigurno ona luda.“

E ode on u šumu, al' i luda za njim, pa kud on ide i ovaj za njim. Što ovaj ima, ima i najmlađi, samo nema toliko novaca. Ode sridnji u šumu, pa oma da u tesanje, u pilanje, a najmlađi kad je vidio šta onaj radi, očo i on dalje, pa se i on latio u tesanje i pilanje. Pila i teše tu onaj sridnji, al' nikad ništa.

Naiđe tudan opet onaj stari dida, pa: „Alaj sinko“ — kaže — „šta ti to praviš?“ — „A šta se to tebe tiče, mrcina matora, već se vuči odud, jel ću te oma ovom sikirom“ — pa će njemu, a stari kaže: „A baš ni tebe se netiče“ — pa friško ode.

Ode dida kod najmladeg, pa će i tamo: „Alaj sinko, šta bi to bilo šta ti praviš?“ — „E slatki moj i rodeni babo, kad bi ja znao šta će od tog biti!? Ja bi 'tfo, da tu budnu kola, koja će sama ić, samo ne znam, može l' to bit'?" — „A zašto da ne mož sinko, ako oćeš ja ću ti pomoć“ — pa oma onaj dida s njim u rad. Tu senji dvojica latili, pa jedan pila, drugi teše i ne nadugo, kola su bila gotova. Oma oni nji tu sastavili, a dida još metnio na nji misto čivija četri zlatne jabuke, pa kaže njemu: „Sad sidi u nji, pa zapovidi, da idu kud 'oćeš, ona će ić.“

Sio on u kola, pa zapovidio, da idu u dvor tog i tog kralja, a kola odu. Okrene se on, da se dđi zafali, što mu je pomogo, al' dide nigdi; dida nesto k'o da se ispario, a taj dida nije bio niko drugi, već dragi bog. Ode on na kolima, ne triba tu ni konja ni ništa; on samo pomisli kud da idu, a ona već krenu.

E dobro, ide on tako drumom, pa naiđe nuz jednu veliku vodu, a tamo se četri dđvojke baš tile kupat', pa se skoro svukle, al' on ne gleda nikud, on samo ide. Vide nji četri, da on ima misto čivija zlatne jabuke, pa kažu: „Ajd da mi to ukrademo!“ Nisu se one dugo mislile, već oma za kolima, pa se već dogovorile koja će koju jabuku, pa svaka zgrabi za svoju i da će njule, al' vraga, kako su se uvatile, tako s i ostale. Trče one tako sa kolima, al' onaj na kolima ne gleda nikud, pa nji ni ne vidi, on samo ide, da se ženi.

E dobro, tu ti oni trčali tako, pa naišli i kroz niku varoš, a tamo na kraju varoši četri momka, pa kad su i' vidili, a oni će: „Vidi ove četri batinare, ni' njim sramota za jednim momkom trčati, a skoro su gole“ pa će oni svaki po jednu nogom, a kako oni nji' udarili, noga njim se zalipila, paskaču za kolima na jedni nji' udarili, noga njim se zalipila, pa skaču za kolima na jedgledi naprid i ćuti.

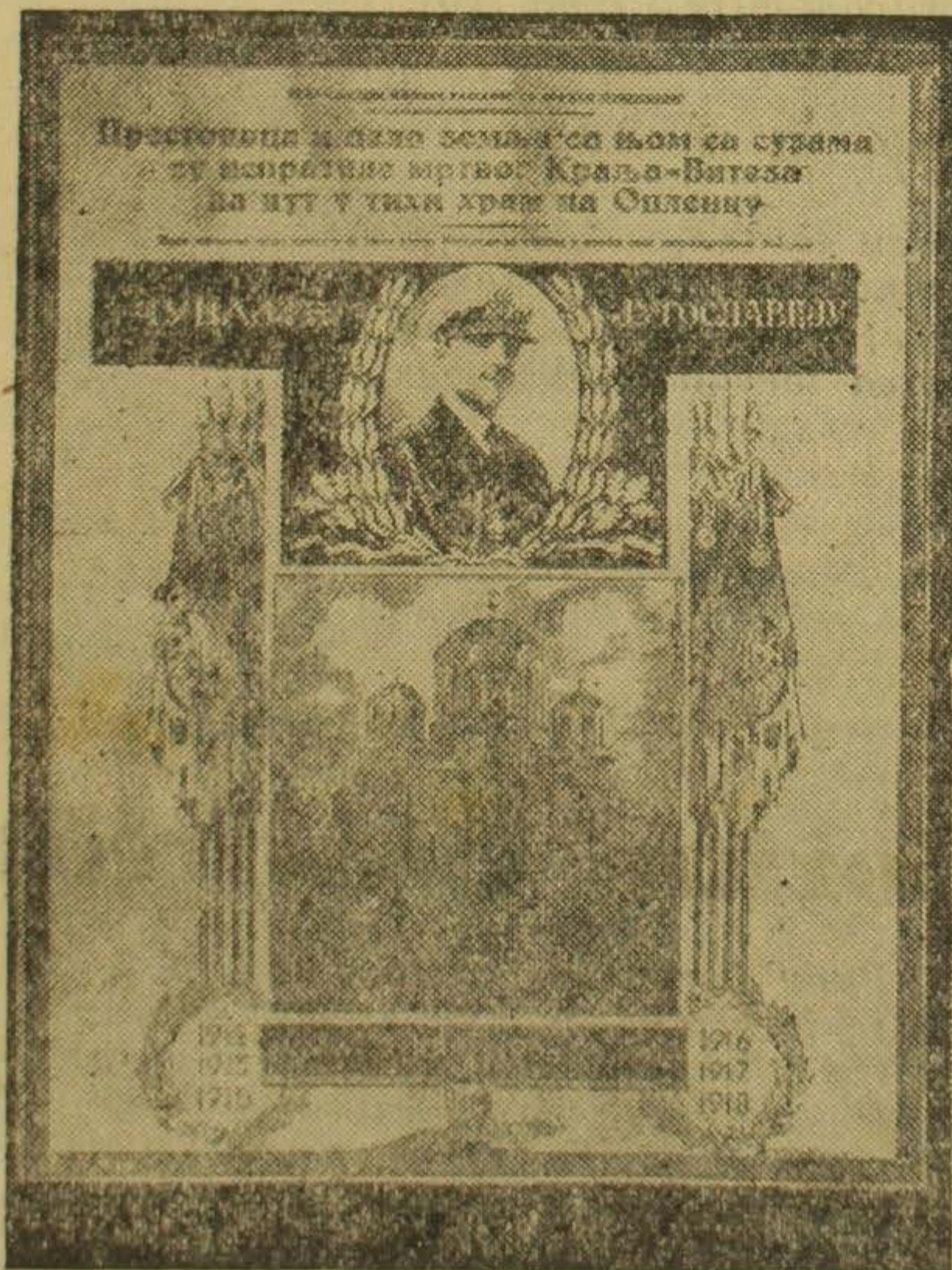
E dobro, tu se oni vozali dugo, kad došli prid jedno selo, a tamo jedna baba baš mećala kriv u peć, pa će nji lopatom što se kriv meće: „Dubrod jedna pcećija, kako se oni povaćali, pa trče.“ Kako ona jednog lopatom, a lopata se uvati za njeg, a baba ne mož' lopatu da pušti, već daj trči za njima.

Dreću se oni, viću, al' onaj na kolima k'o lud; samo ćuti i gleda naprid. Ušli oni i u to selo, a tamo jedan dida nosi na ramenu nove opanke, pa kad i' vidio on će: „Gle ovog vraga matorog, ajd za one mlade mi nije ni čudo, al' ovaj grob božji, pa i ona trči za momcima!“ Oma on opanke pa će po babi, a kako on udario, opanci se zalipili, a on ne mož da pušti, već daj trči za kolima. Tu se oni dreće, viću, al' onaj s' kola se napravio

majzeka, pa samo éuti i gleda naprid.

Tu oni odili, brodili, pa stigli i u tu varoš, di je bio onaj kralj s' divojkom. Čim su kola ušla u varoš, skupio se svit, pa s smije bože; kako su ovo kola, a još šta za kolima ima. Oma to dočula i kraljeva éer, pa i ona izašla, pa se i ona nasmijala. Oma ona kaže ocu, da se ona neće za drugog udati, već baš za ovog momka, a u to kola upravo prid nji'.

Kaže kralj onom na kolima, da se njegova éer 'oće za njeg udat', a on ée s kola: „A za kojeg drugog vruga sam ja i pravio ova kola! Ja sam najmladi brat onog što je bio prosiť ovu divojku, a sin sam ovog i ovog kralja!“ Drago tu kralju, da je i on kraljev sin, a još kakí sin... ima kola što sama idu, a još što

ima za kolima: éetri divojke, éetri momka i još babu i didu.

Oma se tu napravili svatovi, a kad su se mladi vinčali, a one i momci i divojke i dida i baba se otpuštili od kola. Posli je tu bilo veselje i čast dugo vrimena, 'ilo se, pilo se, za astalom svašta ništa, dok duvegiji nije dosadilo, pa nije sio s mladom na njegova kola i očo kući. Kad je došo kući, ocu drago što je dono snašu, a još kaka kola ima, a njeg su svi pravili najludim. Oma tu otac napravi opet svatove i tu se 'ilo i pilo sve dok nije nestalo. Tamo sam i ja bio, al'nemojte misliť da sam za kolima tréo. Posli su oni dugo sriéno živili i žive još i sad, ako nisu umrli, al' to znam da su imali velik porod.

(Bunjevačka narodna pripovítka)

Čuo od Marka Vojnić-Purčara Pulaka: *Balint Vujkov*

Svome rodu

Ponosan budi rode svojim sinovima
Koji su osvetlali ime Jugoslavenima!
Koliko si patio i pretrpio hajke,
Koje si, pobednik, preživio i jezik očuvao majke

Pa sada lepršaš krilima

U susret budućnosti, čije se sunce rada
Okupano u jedinstvu lepoti i moći.
Ka pravom cilju stremi tvoja lada
I sinovi dobri još će dugo imat moći

Da ljube rub sunca koje se sada rada.

Rane su zarasle, no maglu gustu
Još sunčani zraci nisu raspršili
Pa sitni crvići pohotu pustu
Još pred idealnim nisu raspršili.

No ne strepi, tvoje se sunce rada
Okupano u jedinstvu, lepoti i moći.
Ka pravom cilju stremi tvoja lada
Tebe će još sinovi dugo braniti moći.

FRANJO BAŠIĆ

Božićni čiča-Srećko

Punu korpu nosi oraha, darova
I starački kucka na svačija vrata;
On je radost naša, ostvarenje snova,
On je radost mojih sestrica i bata.

Duge bele brade, kape ko od snega,
On se uvek smeška kao da nam veli:
„Hodite, dečico! Kod deke vašega
Naći ćete svega što vam srce želi!

Oraha, lešnjika, šljiva, igračaka,
Haljina od svile, kola i vozova,
Lopti i narandži i živih lutaka,
Evo, deco, evo dedinih darova!

A kad svakom dade što mu srce želi,
On odlazi s korpom po darove nove,
Te da opet radost i drugima deli,
Na prazore kucka i dečicu zove.

BORA D. KOVAČEVIĆ

MRTAC I TRGOVAC

Živio jedan čovik i žena pa su imali jednog sina. Nisu bili bogataši a nisu bili ni siroti već onako sridovični; dobro su stali ljudi. E kaže, došlo to vrime deran odrasto, već je niki dvadeset godina, pa će oni njemu dat' malo novaca, nek' ide deran trgovati, da ne sidi uvik kod kuće. Da njemu otac iljadu vorinti nek' ide na vašar, nek' kupi štogod.

Ode on na vašar al' na vašaru nikog poznatog, a kiša lije k'o iz kabla. Sad tu on je još mlad a kiša pada, pa di će kupit' štogod i tirati sam... ajd, da ima koga poznatog onda još kojikako, al' baš nikog poznatog. Neće on sad ništa kupit', već se krene kući. Ide on kući po toj kiši a put ga baš nuz groblje vodio. Došo on do groblja, a kad on tamo, vidi dvojcu, otkopavaju jednog mrca. „Šta je ljudi, šta tu otkopavate to mrtvo tilo, šta ćete š' njim?“ — Iskopaćemo ga, da ga tučemo“ — kažu ona dvojica a nuz grob već leže dvi dobre, ta onake ko ruka debele hajkače, š' čime će ga tuć. — „Idite ljudi, bog vam bio u pomoći, ta zašto bi vi tukli to mrtvo tilo. Vi se samo šalite.“ — „Pa bome se mi već ne šalimo! Ovaj nam osto dužan, pa za dug 'oćemo da ga se barem natučemo“ — kažu onda nji' dvojca već zašto i kro' što ga oni 'oće tuć. Pita on tu još koliko njim je dužan a oni onda kažu da njim je dužan iljadu vorinti.

Vratiće on njima taj dug, samo nek' ne kopaju to tilo. Oma ona dva uzeli novce, pa zakopali jamu, kako je i bila, pa odu a i ovaj momak oćo kući.

„No šta si sine kupio“ — oma njeg zapita mama. Mama k'o mama, željna je da zna šta joj je sin na prvom vašaru natrgove. „Ja mamu“ — kaže — nisam 'tio ništa kupit', ja sam još mlad a nikog poznatog nije bilo, a i kiša je padala, pa kako bi ja dotir'o marvu je l' svinje da sam i' kupio, već ću ja drugi put, kad bude lipće vrime.“ — „Dobro si uradio sinko“ — vidi mama da to nije ludo, — a di su ti novci?“ Kaže onda on njoj, da je naišo nuz groblje i da su 'tili dvojica tuć mrca za dug i već sve onda kaže a ona na njeg „hu bu“, pa „luda jedna“ — pa „pijandura — pa dubre“: „Kako bi ti dao iljadu vorinti za jednog mrca?“ — pa tu stra boga na njega a u to dode i čiča. „No šta je ženo, šta si se toliko nalatila tog derana“. Kaže ona šta je urađio, iljadu vorinti samo u blato bacio. „Pa mani se ženo derana, mož bit da je to njegova srića“ — kaže otac, pa lipo oko žene i naposlitku je ntaloži.

E kaže, prošlo tu vrime pa došo i drugi vašar, pa otac opet da sinu iljadu vorinti nek' ide opet trgovati. Ode sin na vašar, al' ti kiša opet lije k'o iz kabla, k'o već na svakom vašaru, pa on opet ne smi ništa kupit', već svrati u jednu mijanu da malo štogod 'ide.

Ušo on u mijanu, al' ti tu sama gospoda, samo tako u čoš' sidi jedan siromak. Ode on pa sidne za astal tog siromaka, pa tu oni divane o svaćem, o kiši, o vašaru i već šta dode na red. Kaže ovaj momak tom siromaku da on nije smio ništa kupit, kaže još je mlad, a nikog poznatog, pa tako... „Pa i ja sam taki“, —

kaži onaj siromak — „neg' znaš šta... da mi trgujemo zajedno; ti imaš novaca a ja znam u trgovinu, pa šta zaradimo mi ćemo podilit“. Ne mari on i oma se oni krenili u trgovinu; štogod onaj siromak kaže a ovaj kupi, što kaže da proda, on proda i tako oni skupili silesiju novaca, ta valda nije bilo od nji bogatiji ljudi. Siromak što kaže, je l' kud ide a mladić uvek za njim, svašta ga posluša.

Jedared kaže siromak njemu: „Znaš šta sam ja smislio... vrime je da se ti ženiš.“ — „Pa ja ne marim“ — kaže njemu već onaj mladić — „ja sam te u svačem dosad posluš'o pa ću i u ovom; samo koga ću ja uzet kad nikog od cura ne poznajem?“ — „Pa kraljevu ćer“ — kaže siromak. — „Pa idi, di bi ja kraljevu ćer?“ — „Ti ništa ne brigaj, samo ako ti oćeš“ — kaže opet siromak. — „Pa ako ti 'oćeš i ja 'oću“ — kaže njemu mladić i oni se oma upute kralju.

Došli oni kralju pa kažu kojim su poslom oni došli a kralj kaže: „Pa ne marim sinko, da si u gaćama i u košulji, ta da si sam crni Ciganin, samo da već zeta imam. Opet mi te je žao da pogineš, lip si a mlad, jel znaj da sam ja već imo dvanejst zetova, al' svaki je mrtav prve noći kad spava s mladom.“ Ne mari on ništa, samo nek' njemu kralj da njegovu ćer a za drugo nek' se ne stara. Daće kralj drage volje, samo da već jedared zeta ima, ta ne mari da je ko.

Ajd kaže, dobro, tu se oni vinčali i već mlade će svesti uveče u jednu sobu, al' siromak kaže, da njemu metnu postelju na njeva vratu i nek' mu naoštre jedan velik nož. Dali njemu sve, postelju na njeva vrata, oštar velik nož pa on lego. Došlo tu vrime pa će već i ponoć biti a siromak usto pa lipo pogalacko, pogalacko ušo u sobu, pa sio više kreveta. Čeko on tu jedno vrime, kad jedared izlazi iz divojkini usta jedna velika zmijurina, pa će se savit' duvegiji oko vrata a ovaj odozgor nožom fickač, pa joj očiće glavu a onaj drugi komad skoči natrag u divojku.

Dakle ta zmija je ubila sve duvegije dosad, al' divojka nije znala da u njoj ima zmija. Sutra dan svatio dan a duvegija živ. Raduje se divojka bože, sve igra, cupka oko njeg', pa mu zakopčava puca na obašvi a kralj opet posl'o dvojem: „Pa idite“ — kaže — „pa iznesite i tog mrea.“ Misli kad je dvanejst umrlo i ovaj će, a kad oni došli a duvegija živ. Kažu oni kralju: „Ta svitla krumo poštovani kralju, duvegija je živ a mlada sve igra oko njeg' i miluje ga od dragosti.“

Daj tu oma, pa da vidiš onda, kako je veselje bilo; onda igra nja, onda pivanja i kuvanja i pečenja, kad je kralj već jedared zeta zapatio. Tu se oni izigrali, ispivali, pa će onda duvegija će svojoj kući a kralj dao karuca, njemu jedna a njegovom komoratu jednu.

Idu oni tu sad, naprid ide duvegija i snaša a na drugim kazacama opet siromak. Došli oni do jednog dola a siromak skoči u kola, zgrabi divojku za dvi noge, pa je natrnoški i onda daj tresi, udri, pa istrese iz nje zmiyu, a duvegija se tako poplašio da ne zna šta bi. Dao njemu komorat divojku pa kaže: „Znaš li ti ko sam ja? Ja sam onaj mrtac što si za njeg' isplatio iljadu verinti. Ja sam se sad tebi odužio i na čast ti sve što smo zaradili

i divojka, pa živi srično“ — i on ode u taj do i nikad ga više nisu vidili, a ovaj je srično živio i mnogo poroda im'o.

(Bunjevačka narodna pripovijetka)

(Čuo od Grge Milankovića: Balint Vujkov)

Nepoznatoj

Devojko neznana Ti neznaš da Te volim,
I možda nećeš zato nikad znati,
Nećeš znati da se za tebe molim
I da bih Ti hteo celog sebe dati.

Duša mi je zbog Tebe uzburkana sva
I po bespućima pijan tako bludim,
Jer ona neće nikada da sazna
Da joj u svakoj pesmi svoju dušu nudim.

FRANJO BAŠIĆ

U čežnji

Kada čežnje romore oko mene
Kao roj zatalasani svilenkastih pčela
Dani lebde tihi
Kao devojke još sasvim mlade;
Miluju vetrićima koji me obavijaju
Ko čarobna zaštitna vela
Ne puštajuć slutnju
Što satanski vreba ushit da ukrade.
U tim danima blagih čežnja
Za gosta imam tihu sreću:
Sva vasiona nekom šaptavom radošću zrači;
Rasplamsali paripi mladosti
Na vidovite puteve kreću;
Iz duše mi sliku njenu
Prirodini su izvezli tkači.
U toj slici razigrani labor goni
Nebeskim sedefom
Derdan oblačaka
Korak što joj rada
Očni sjaj belasa
Ko sunčana zlatna treperava liša.
U svežini
Kosa joj bujnosti
Ozarenost lica plamsa sve to slada.

ANTE S. T. DUIMOVIĆ

Seko moja!

Tvoja me duša, seko, dira! Davno sam izgubio ono što mi pružaju tvoje modre oči! Išao sam bespućem. Putovao sam među ljude daleke, neiskrene, i svuda proдох kao tudinac. Mnogo sam proveo sumornih noći. Seko, izgubih nježnost, dobrotu srca!.... Kad se povratih znaš gdje smo se našli. U vrtu. Sjedila si pod rascvjetanim jorgovanom. Glazba drveća... Muzika proljeća... Zvuci veselja... Da li se seko sjećaš? I ono što ti kazivah, u čem sam te hvalio, meni je mene bilo žao, znam to više ne posjedujem. Nekad... Nekad... Došla si kraj mene da me tješiš. Da budeš ona toliko željena da mi rukom prede barem preko čela... Mnogo prepatih muka, mnogo puta me zabolile grudi, a kome rekoh jednu riječ?... Sjećam se, nekad smo jednaki bili. Nismo jedno drugom zavidili. Bila si vesela, dražesna, a ja bratac tvoj pod tvojim uticajem bijah kao ti, seko! I bilo je lijepo. I bilo je dobro. A sada neka mi zasuzi oko mutno, neka zaplačem pred sestrom, mojom seko, od stida. Išao sam mnogo u školu. Tamnih sam knjiga učio, mnogi me preziraše. Dane svoje mladosti rasipah u koracima jednoga velegrada, jednog zatvora... I sve me grizlo, a kada rekoh što komu niko me nije razumio... Želio sam da dobijem trubu, da zatulim da se zidovi raspuknu, da otkrijem goli svoj život!...

Tvoja me dobrota i veselje diva, meni je mere žao seko! Ja sam veseo što sada ovako bi jedan opet mogu da uživam u tebi veseleći se tvojim ko nebosklon modrim očima...

B. HAJDN

RAZGOVOR U GOSTIONI

- Jesam li sinoć bio pijan?
- Jeste, gospodine...
- Jesam li platio račun?
- Ne, toliko pijan niste bili.

★

- Ko zna da mi navede životinja koje žive u Africi?
- Ja gospodine učitelju: tri lava i tri tigra.

★

— Kako to, juče posle podne sam Vas pustio iz kancelarije, da odete na pogreb svoje tašte, a danas saznajem da ona nije umrla?

— Pa ja Vam juče nisam ni rekao da je umrla. Rekao sam Vam samo da bih volio da idem na njen pogreb.

Pružanje prve pomoći

Svaku pomoć, ukazanu na licu mesta unesrećenom, ili u neposrednoj blizini, nazivamo prvom pomoću. Ona može da bude pružena, od, zato naročito izvežbanih osoba, kao što su, spasaoci, bolničari, lekari itd. (ili je može da ukaže svako drugo lice.) Čoveku je urođeno, da svome bližnjemu, ušhita u pomoć, kada je onaj u životnoj opasnosti. Samo se često puta dešava, neznanjem ili neprisebnosti duha, ne samo da unesrećenom ne pomaže, nego se i škodi.

Kolko je važno i hitno stručno pružanje prve pomoći, kod nesretnih slučajeva, to je nama svima veoma dobro poznato iz svakodnevnog života. — Kada čujemo da je usled izkrvarenje nastupila smrt ili da je nastupilo otrovanje krvi, od zadobivene ozlede; ili da se iz nesvestice nije više ni probudio. To su nam većinom svi slučajevi nesreće, gde se blagovremeno mogao spasiti život, ili je bilo dockan ili je pomoć bila nestručna, te se samo škodilo unesrećenom. Kod većine slučajeva nesreće, imamo pred sobom, onesvešćenog čoveka, sa ranama koje krvare ili dr.

Da bi mogli našem bližnjem pružiti pomoć u životnoj opasnosti, potrebno je, da se pre svega upoznamo sa izvajanjem umetnog disanja, koje je neophodno potrebno kod svih teških onesvešćenja. Umetno disanje vršimo kod čoveka, koji je prestao disati, usled nezgode električnom strujom (udar groma), usled otrovanja plinovima, zatim, kod utopljenika, smrznuća, ili kod nezgode slične vrste.

Unesrećenog treba izvesti na svež zrak ili ako to nije moguće treba otvoriti prozore i vrata. Unesrećenom, koji leži na ledima, treba najprije raskopčati odelo, zatim stavljamo ispod ramena podlogu od jastuka, složenog kaputa ili slično. Osoba koja pravi umetno disanje treba da počne sa udisanjem unesrećenog. Udisanje se čini tako, da se stane ili klekne, iza glave unesrećenog, uhvate se ruke unesrećenog ispod lakta, digne ih i položi uz glavu unesrećenog. Iza toga posla dve sekunde, čini se izdisanje, da se povrate ruke unesrećenog natrag uz njegovo telo, i kod toga pristane se sa

rukama unesrećenog na donji dio njegovog prsnog koša, ruke su pri tom savijene u lakatnom zglobu. Posle dve sekunde opet se čini udisanje kao pre itd. Udisanje i izdisanje, treba činiti od prilike 15 puta u minuti., tj. tako kako čovek obično diše. Umetno disanje moramo ponekada produžiti i kroz dva sata, tj. dok se ne pojave znaci života, slabo disanje, otvaranje očiju. I kada već unesrećeni sam počne da diše treba prestati.

Sada ću Vam izložiti, u kratkim crtama, kako treba da se postupi u pojedinim slučajevima nesreće. Najobičnija i najčešća ozleda je rana. Rana može imati različit oblik i veličinu. Potrebno je imati na umu, da svaka, pa i najmanja ranica, može, usled zaraze sa klicama bolesti, biti uzrok teških kasnijih posledica, pa i smrti. Zato treba, sa svakom pa i najmanjom ranicom postupati pažljivo, i oprezno. Nastojati, da se što manje manipuliše, (radi), sa prstima i da se, što pre stavi na nju čist zavoj. U narodu je običaj, da se na pojedine rane stavlja paučina, kao sredstvo za obustavljenja krvi. Nadalje razna lišća od biljaka pa ponekad i izmet od životinja, to je skroz pogrešno i tu se dešavaju najveće nesreće.

Ozledenog sa većom ranom treba položiti na kakav ležaj ili na prostrto ćepce na zemlju jer stojeći može dobiti nesvesticu, srušiti se, i zadobiti još neku drugu povredu. Povređeni deo tela treba otkriti, uzmemo u pincetu malo bele vate, i namočimo u jodovu tinkturu i mažemo samo okolinu rane. Ranu samu, nikada ne smemo mazati, niti sa jodom, niti ispirati sa vodom, jer ćemo sa time samo uprati, okolnu priljavštinu sa kože u samu ranu. Nije dozvoljeno ranu prati sa otopinom karbola, jer se time može prouzrokovat trunjenje ozledenog tkiva. Iz rane se smije izvaditi samo gruba nečistoća, sa čistom pincetom ili nožem, kao što je: komadić kamena, stakla i dr. Kada smo okolinu rane namazali sa jodovom tinkturom, stavlja se debeli sloj gaze ili čiste bele krpe ili slično, rana se poveže i ozledeni se uputi najbližem lekaru ili u bolnicu, da bi se tamo izvršilo konačno čišćenje i previjanje. Kod omanjih rana postupa se isto, samo je tamo dovoljno da se preko rane stavi gaza sa flastrom.

Ako kod ozlede bude povredena žila kucavica (arterija) ili vena, onda iz rane krv štrca u mlazu ili rana jako krvavi-

U svakom takom slučaju, treba najprije zaustaviti krv tako, da se sa debelim slojem gaze, dobro pritisne i sa zavojom čvrsto poveže. Ako rana ne prestane ni tada krvariti, onda treba krv zaustaviti tako, da se deo tela nad ranom bliže k srcu stegne sa uzicom ili gumenom cevliju, tako da prestane krvarenje. Ovako stezanje ne sme biti duže od jedan do 2 sata. Zato se mora odmah zatražiti lekarska pomoć. Posebna vrsta rana su opekline. — Opekline su, same po sebi čiste, stoga se, mažu sa uljem protiv opekline ili sa čistim zejtinom i preko toga se stavlja gaza ili čista krpa, pa se povije.

Veoma je važno pružanje pomoći, kod preloma kosti. Prelom kosti može da bude otvoren, kada je i koža povređena, — zatvoren prelom, kada je samo kost povređena. Kod svakog preloma kosti je prvo pravilo, da se spreči svako suvišnje gibanje prelomljenog dela, jer to prouzrokuje, jake bolove, a može da bude i opasno. Prelomljeni deo tela, stavlja se u obložene šine ili štap, i na više mesta se veže maramom. A kod preloma kosti noge, može da se veže prelomljena noga za zdravu, koja će služiti kao šina. Prevoz u bolnicu ili lekaru mora da bude oprezan i po mogućstvu lagan.

Kod iščašenja ili sličnih ozleda zglobova postupa se slično kao i kod preloma.

Kod sunčanice, stavljamu dotičnog u hlad, sa uzdignutom glavom, razkopčamo mu odelo, dajemo mu piti vode.

Kod smrznuća se dotični smesti u hladnu sobu na ležaj ili na prostrto ćepe na pod. Opresno mu skidamo odelo, taremo ga opresno sa hladnim oblozima ili sa snegom, sve dok se ne pokažu prvi znaci života. I nastavljamo sa umetnim disanjem. Tada ga mećemo u krevet, pokrivamo ga sa pokrivačem, i dajemo mu topal čaj, mleko ili crnu kafu.

Kod nesvestice (usled gladi, iznemoglosti, loš zrak, velika vrućima u zatvorenoj prostoriji ili stiskanje u crkvama) treba dotičnog izvesti na svež zrak, položiti ga vodoravno, raskopčati odelo, i staviti glavu na nisko ako je blede boje, a visoko ako je crvene boje u licu.

Kod onesvešćenih usled trovanja od zagušljivih gasova ili dima treba nastojati da se dotični što pre iznese na svež zrak. Položimo ga vodoravno i vršimo umetno disanje, dok se ne pojave znaci života.

Kod utopljenika nastojimo, da se što pre oslobodi od progutane vode, povraćajem (dražiti grlo sa percetom ili sa prstom, stavljati glavu na nisko a noge potpuno dignuti u vis. Posle toga nastavljamo sa umetnim disanjem. Umetno disanje se mora vršiti najmanje 1 sat, i ako nema nade da će se spasiti životu.

Kod ozlede sa strujom ili udar groma, dolazi često puta kod unesrećenog i do prividne smrti stoga se mora, prvo osloboditi od dodira električne žice (iskopčati struju odgurnuti žicu sa štapom od drveta ili preseći vodič sa izolovanim makazama) ne sme se unesrećeni osloboditi sa predmetom od kova, sa mokrim rukama, u mokrom odehu i mokrim cipelama ili stojeć na mokroj zemlji, jer će i spasitelj smrtno nastradati. Kad je unesrećan osloboden od žice, treba pristupiti umetnom disanju.

Kod ujeda od zmije vežemo dotični deo tela bliže k' srcu sa uzicom a ranu rasečemo sa nožem neka krvari (opasno je iz sisavati ranu sa ustima) i uputimo lekaru.

Kod ujeda od besnog psa, rana se ispeče užarenim željezom ili pusti se da krvari, ovu ranu nije slobodno podvezivati, nego se uputi lekaru, radi autiraličnog lečenja.

Na koncu naglašavam da je prva pomoć unesrećenima koju im pruža najbliža okolina u svakom slučaju samo privremena pomoć, i da se uvek posle toga zatraži lečnička pomoć.

Daš crnog

*Smrti već beh osudenik
Nemoćni rob
Čeliju mi otvarala:
Prerani grob.*

*Na svakom koraku slutim njen
Jer sam begunac smrti. /bat,
Uvek me mogu pograbiti
Njeni halapljivi hrti.*

*Pa pitam vas zdravih:
Što izbegli život tai vredi
I da li su opšte životi
Naši likovi bleđi?*

*Što se bore sa smrću
A nikako ne žive!
Što nogom jednom sede
U drobu rake sive.*

S. N.

12. XI. 1934

Poruka

Gospodin-plebanoš,
Ustaj, pa pošetaj
Iz cele¹ u celu,
U baštu pod ružu,
Kud Gospodin hodi.
Za njim eviče rodi
Svakojake fele:
Modre i zelene.

Žute i crvene, —
Ruža se razvila,
U kalež² savila,
Na oltar nošena,
Misa govorena.

(Zapisala: *Julka Delmiš*)

Ćelija, ² Čašica

Jesenje noći hruk

*U jesenje duge noći bolest razara,
Život u meni kune.
Osećam da je pod jauke
Smrt raspela strune.*

*Ja ne plačem, ranjenog arsluna kriči su
Moja opela;
Dok mrak iz rane zasede
Širi osorna ždrela.*

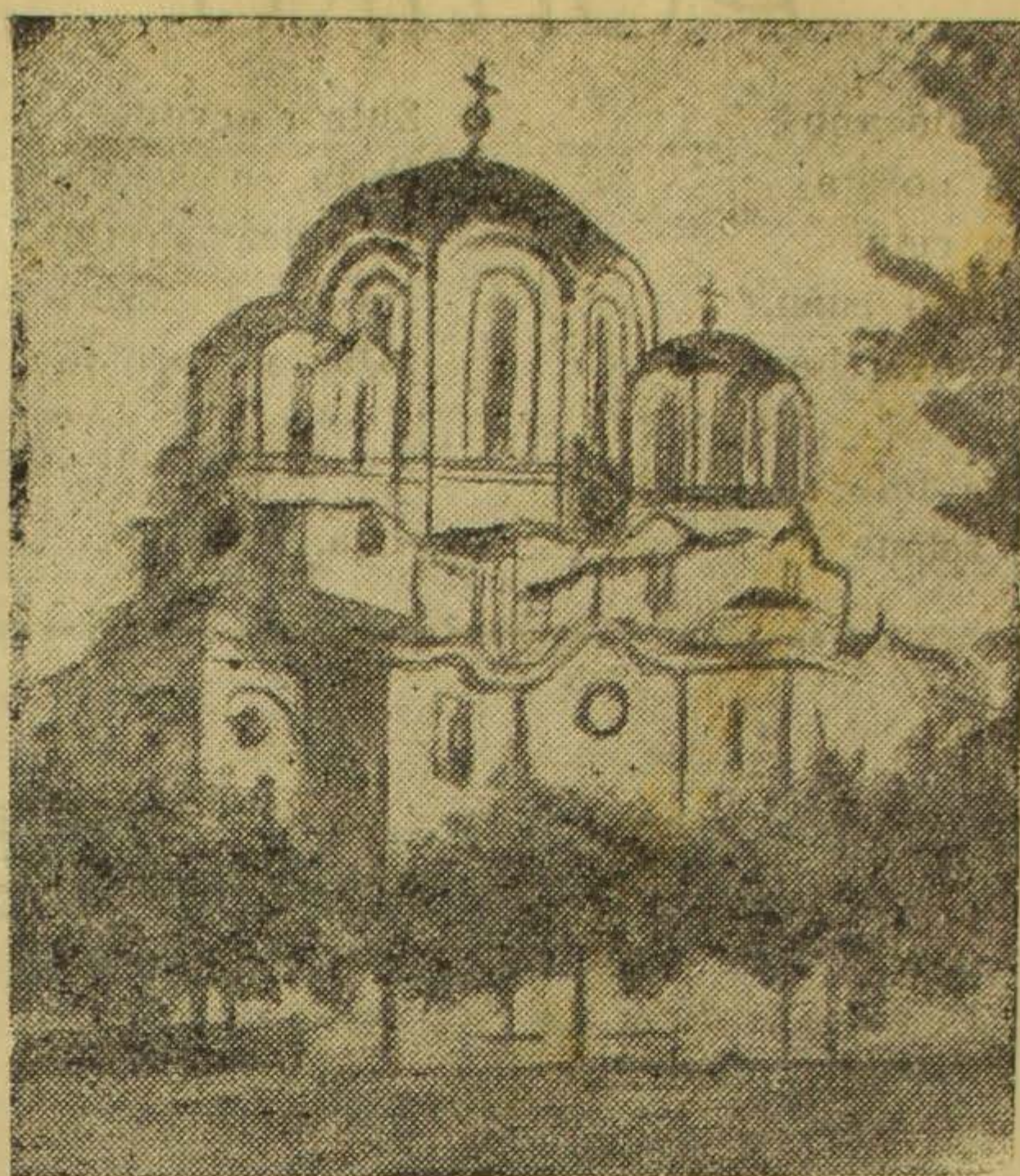
*Ja htedoh mladost
Ushitno, burno sva da vre;
A čemu sad sve
Kad kukavno mladan se mre.*

*Ne plačem za telom.
Osloboditi da mi je duh,
Svemirske tajanstvene muzike
Taj osećajni sluh.*

*A gde će moje ja
Grunu li pesti smrti?!
Tamo preko svemira vidici novi
Da l' će se prostrti?!*

*Ničem se ne nadam
Nit verujem išta.
Oдох li, propade sve...
Ne leže duh samo u tajna odmorišta.*

S. N.

Crkva Oplenac gde je sahranjen Bl. V. Kralj
Aleksandar I. Ujed.

Hoću Te blizu

*Uvek bih hteo
Da te imam blizu.
Dani bi promilili
U lepom tihanom nizu.*

*Sproleća kad kišom
Odišu zelena žita.
Seo bih s tobom u šumi
Dok se ona njišu sočna i novita.*

*Gledali bi dugo
U samotna rodna polja
I osetili duša gde nastaje
Ušitna, lepša i bolja.*

*Pozvao bih vetre
Da oglase lutnje žice*

*I poju kosama tvojim
Što miluju sveže to lice.*

*A bio bi nam brat
Svaki list zelen
Zec poljski, pčele male, ptice
I brzonogi lutalac jelen.*

*A u bolne puste noći
Kad vrućica pali telo
Da me pomiluješ tiho
I ublažiš toplo čelo.*

*Uvek bih hteo
Da te imam blizu
I delimo tihu radost
I patnje što dušu arizu.*

S. N.

Uredba

O zaštiti zemljoradnika

U želji da bi se pomogao najmnogobrojniji deo građanstva u našoj prostranoj državi — zemljoradnik, koji je zbog nenormalnog kretanja cena njegovih proizvoda u poslednje doba došao do bezizlaznog položaja, donošene su odredbe koje regulišu otplatu zemljoradničkih dugova, koje su ovi napravili u vremenu prije 20 aprila 1932 godine. Ove odredbe se nalaze u Uredbi o zaštiti zemljoradnika. Kako smo i mi ovaj naš kalendar namenili poglavito za zemljoradnički deo našeg bunjevačkog življa, to u ovom članku iznosimo glavni sadržaj te Uredbe, ili kako bi naši čitaoci bolje razumeli, mi ćemo tu uredbu u ovom članku nazivati zakonom.

Dakle ovim zakonom su zaštićeni samo oni zemljoradnički dugovi koji su napravljeni prije 20 aprila 1932 godine. Da bi se dužnik t. j. ono lice koje je dužno moglo koristiti olakšicama i blagodetima ovog zakona mora uverenjem Opštinskog poglavarstva (prije Gradskog Načelstva) dokazati da je u vremenu zaduženja bio zemljoradnik. Sporedno je to i ne uzima se u obzir, da li je to isto lice i prije zaduženja, posle zaduženja a i danas zemljoradnik. Glavno je to, da je onog dana kad je uzeo novac u zajam ili od dana kada potiče njegov dug bio zemljoradnik. To uverenje se dobija od opštinskog poglavarstva a ište se molbom. Oprošteno je svake takse.

Opštinska vlast će izdati uverenje da je molilac zemljoradnik u sledećim slučajevima.

Sve slučajeve ćemo preštamovati iz samog zakona, samo što ćemo veličinu zemlje navesti u jutrima:

1) Zemljoradnikom u smislu ove uredbe smatra se svako lice, koje obradjuje zemlju samo ili sa članovima svoje porodice i čije oporezovanje prihoda proističe iz poljoprivrede (vinogradarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, stočarstvo i t. d.), ako njegov posed ne prelazi površinu od 129 i pole jutre ziratne (obradive) zemlje, odnosno kod porodičnih zadruga 345 jutare ziratne (obradive) zemlje.

2) Udata žena, koja živi u zajednici sa svojim mužem, smatra se zemljoradnikom samo ako se njezin muž prema propisima ove Uredbe ima smatrati zemljoradnikom i ako njihovo zajedničko oporezovanje prihoda pretežno proističe iz poljoprivrede.

3) U maksimum ziratne zemlje uračunava se lična imovina zemljoradnika i imovina njegove žene i dece, ako žive s njime u kućnoj zajednici.

4) Kao zemljoradnik u smislu ove Uredbe smatra se takodjer:

a) lica, koja zbog bolesti ili nemanja dovoljno radne snage svoje i svoje porodice ili iz drugih neotklonivih smetnja moraju obradivati svoju zemlju pomoću drugih lica, dalje maloletna deca zemljoradnika za vreme trajanja njihove maloletnosti, kao i zaostavština zemljoradnika, dok ne bude predata naslednicima;

b) lica, koja se kao starešine zadruge ili inokosne porodice, ili kao članovi živeći u kućnoj zajednici bave drugim sporednim privrednim poslom, kao preprodavnim, kućnom industrijom, ribarstvom, vozarstvom (kirijadžijom), prodavstvom i t. d., da bi svojoj zadruzi ili porodici, koja je zadržavala svoje obiležje zemljoradnika pribavili više zarade.

5) Ne uzima se u obzir pri oceni oporezovanog prihoda porez, što ga zemljoradnik plaća na kuću, u kojoj stanuje i koja se nalazi u rejonu varoši (varošice, trgovišta), ako godišnji čisti prihod, koji služi kao poreska osnovica za tu kuću, ne prelazi deset hiljada dinara.

To uverenje treba predati tužitelju i pred svedocima mu reći, da ćete svoj dug otplaćivati u smislu Uredbe o zaštiti zemljoradnika.

Otplate dugova se vrši na sledeći način:

Prvo se izračuna koliki dug postoji 23 novembra 1933 godine i to tako da se glavnici koja postoji toga dana dodadu neplaćene a ne zastarele kamate (kamate zastarevaju posle 3 godine) do 23 novembra 1933 godine. Neplaćene kamate prije 20 aprila 1932 godine ne mogu biti veće nego što su to zakonom dozvoljene, a od tog dana sve do 23 novembra ne mogu se veće zaračunati od 10 procenata. Svemu tome će se dodati još svi dotadašnji troškovi. Tako dobivena svota će se otplaćivati u roku od 12 godina računajući od 15 XI 1935 godine dakle za celom svotom će se od 23 novembra 1933 godine do 15 novembra 1934 godine prvo platiti bankama 6%, a privatnim licima 3½% kamate. Za dalje otplate od 15 novembra 1935 godine zakon razlikuje da li je poverioc (onaj kome je dužan neko) banka ili neko privatno lice.

U slučaju da je dužnik u vremenu posle 20 aprila 1932 godine plaćao veće kamate nego što je to gore opisano, višak će se odbiti od glavnice.

Ako je poverioc banka onda se plaća ovako za svakih sto dinara:

Godina:	Glavnica:	Plaćanje i to:	6% kamata:	Otplata duga:	Ostatak duga:
1	100	7	6	1.—	99.—
2	99	8	5.94	2.06	96.94
3	96.94	9	5.82	3.18	93.76
4	93.76	10	5.63	4.37	89.39
5	89.39	12	5.36	6.40	82.75
6	82.75	12	4.96	7.04	75.70
7	75.71	14	4.54	9.46	66.25
8	65.25	14	3.97	10.03	56.22
9	56.22	16	3.37	12.63	43.59
10	43.59	16	2.62	13.38	30.21
11	30.21	16	1.81	14.19	16.02
12	16.02	17	0.98	16.02	—
		151	51.—	100.—	

A ako je poverioci privatno lice onda za svaki 100 dinara otplaćiva se na sledeći način:

Godina:	Glavnica:	Plaćenije i to:	3.1/2% kamata:	Otplata duga:	Ostatak duga:
1	100.—	6	3.50	2.50	97.50
2	97.50	7	3.41	3.59	93.91
3	93.91	8	3.28	4.72	89.19
4	89.19	9	3.12	5.88	83.31
5	83.31	10	2.92	7.09	76.23
6	76.23	10	2.67	7.33	68.90
7	68.90	12	2.41	9.59	59.31
8	59.31	12	2.08	9.92	49.39
9	49.39	12	1.73	10.26	39.12
10	39.12	13	1.37	11.63	27.49
11	27.49	14	0.96	13.04	14.65
12	14.65	15	0.55	14.65	—
		128	28.—	100.—	

Ako neko na ovaj način 12 godina otplaćuje svoj dug, tada posle 12 godina nije ništa dužan.

Ako je dužnik slučajno ugovorio bolji način otplaćivanja svoga duga, neće se primeniti gornji propisi.

Kod dužnika čiji dug je manji od 2.000.— dinara, rok otplaćivanja je 4 godine i to u četiri jednake rate, ali se za preostalom ratom plaća 6% kamate.

Ako dužnik do 16 decembra svake godine ne plati dospelu ratu, ima prava poverioci tražiti kamatu 6% no ako se ovo ponavlja 4 godine uzastopce gubi pravo dužnik da se koristi ovom uredbom, pa mu verovnik može tražiti ceo dug.

U slučajevima ispod 2.000.— Dinara je taj rok propuštanje

plaćanja 2 godine, posle kojeg verovnik ima prava tražiti naplatu cele svote.

Ko traži i primi od dužnika zemljoradnika veće kamate nego što je to uredbom predviđeno, može se kazniti i robijom.

Kada se više lica zajedno zadužilo prije 20 aprila 1932 godine i od tih lica je samo jedno zemljoradnik, uživaju svi zajedno olakšice ovog zakona, pa makar ostali bili i trgovci, no samo u pogledu otplaćivanja samo tog zajedničkog duga. Ovo je i u slučaju jemstva. Odgadjaju se sve dražbe (licitacije) kao i sekvestri određeni radi naplate zemljoradničkih dugova napravljenih prije 20 aprila 1932 godine. Ovo odgadjanje se traži od suda na osnovu uverenja.

Uverenje koje izda Opštinsko Poglavarstvo može se pobijati žalbom Kr. Banskoj Upravi, čije rešenje je izvršno. Žalbe protiv uverenja opštinskog poglavarstva takodjer odlaze dražbe i sekvestre.

Menični dugovi se otplaćivaju kao i ostali, samo što dužnik ako je banci dužan, mora izdati svaka tri meseca jednu menicu. Privatnim licima svake godine jednu.

Verovnik ima prava tražiti od dužnika da mu dozvoli da se uknjiži (utabulira) na njegovu zemlju i njegove nekretnine.

Na dugove koji su nastali zbog neplaćene arende, izdržavanja, poljska šteta, plaća poljoprivrednim radnicima, dugovi do 500 dinara zanatlijama za svršeni posao, dugovi nastali zbog krivičnog dela, poreze i takse, ne odnosi se ovaj zakon pa makar postojali i od prije 20 aprila 1932 godine. Isto tako dugovi Narodnoj Banci, Državnoj hipotekarnoj banci, kao i nastali usled nasledstva nisu zaštićeni.

— Dakle razveo si se?

— Da i to, žena je dobila stan, a ja decu.

— A miraz?

— Miraz je dobio advokat.

★

— Ujače, hvala na čokoladi koju si mi doneo.

— Ali, molim te, zbog onako male čokolacide ne vredi trošiti reči.

— To je i moje mišljenje. Ali mama je rekla da ti ipak zahvalim.

★

— Šta ti je rekla žena, kad si preksinoć otišo doćkan kući?

— Ne znam još sve da ti kažem. Nije još svršila.

Izaći iz grada

Izaći iz grada lažnoga, hladnog,
Iz blata, buke i gada...
Zaboravit brigu, lažne poglede:
Izaći iz velikoga grada...
Slušati šapat zelenih njiva
Slušati razgovor tica.
Kušati ljubav, iskrenost, vjernost
Bačkih širokih ravnica —

Daljina me zove u krilo sanja
A naša zemlja me želi...
Đurdevsko žito zelenilom draži
Da ludila me razveseli...
O, to je radost za vjernoga sina!
O, to je užitak pravi
Gdje se uz vode predivnih rijeka
Malo briga zaboravi...

Izaći iz grada, gdje laž je sama,
Podlost vlada i zloća...
U polje, na zrak, gdje je svježina
Tišina, mir i samoća...
Poći ću mrginjom što njivu i do,
Dijeli... Pa ću tamo leći
Ugledati jasno da bolesno tijelo
Njiva i zelen do liječi...

BLAŠKO H. VOJNIC

Mladić bolesnih pluća

Darujte mi zdrava pluća
Snagu tijela što je imah!
Povratite boju lica
Čisti pogled, zdravi dah:
). ko mi je uzo snagu
Želju za životom, je li?
A najljepše nade imah
Pa kud su mi raznijeli?...

Da poletim nekad dragoj
Da izljubim usne blijede...
Da bar na čas zaboravim
Da mi bolest i smrt prijete...
Ah, da imam zdrava pluća,
Išao bih u kafane...
Pa da imam snage dosta
A da nemam ove rane:

Davno bijah u kafani
Plesao bih kao prije...
Davno sjedah s drugovima
U kafani gdje se pije...
Ljubio bih mnoge drage
Provodio lijepo dane.
Težio bih gdje se pleše,
Da zatajim teške rane.
Išao bih u kafane!...

BLAŠKO H. VOJNIC

-
- Pošto je jedno toplo kupatilo kod Vas?
 - 10 dinara.
 - Dajte mi za 5.
 - Ne mora kada da bude sasvim puna.

★

- Juče sam morao da idem kod zubnog lekara. Imao sam strašnu zubobolju.
- A danas? Boli li te još?
- Ne znam. Zub je ostao kod lekara.

Žene i devojke

Ako hoćete lepo lice i lepe ruke, kupujte :

NEA krem, i NEA puder

u Apoteci KOD KRUNE Subotica

ispod gradske kuće

BUNJEVAČKO KOLO

Jedini list ove vrste pokrenut od Subotičana

Širite naš list!

Godišnja pretplata je s k r o m n a !

Naručujte ga u našoj administraciji: Subotica, Budanovićeveva ulica 12.

STIPAN BREAR

POMODNA MANUFAKTURNA TRGOVINA

KOD SVETOG ANTUNA
STROSMAJEROVA UL.

Na stovarištu sve vrste
pomodnih štofova
muških i ženskih u naj-
raznovrsnim i najukusni-
jim desenima.

CENE SU POVOLJNE!

Prvoklasna roba, uvek
uporedo sa modom i
uvek probitačno
za Vaš džep!

Dodjite, uverite se, da će Vam
BREAROVA pomodna manufakturna
trgovina najbolje zadovoljiti zahteve

Odličan prašak za sve bolesti **kod svinja**
Hranljiv i lekovit prašak **za konje i govedu**

:: :: Prašak protiv Sipnje **za konje** :: ::

:: :: Beli žučni prašak **za perad** :: ::

Ovi su najbolji lekovi za sve domaće životinje

Mogu se dobiti u

Apoteci kod Krune

☐ **S u b o t i c a** (ispod Gradske kuće) ☐

BUNJEVAČKO KOLO

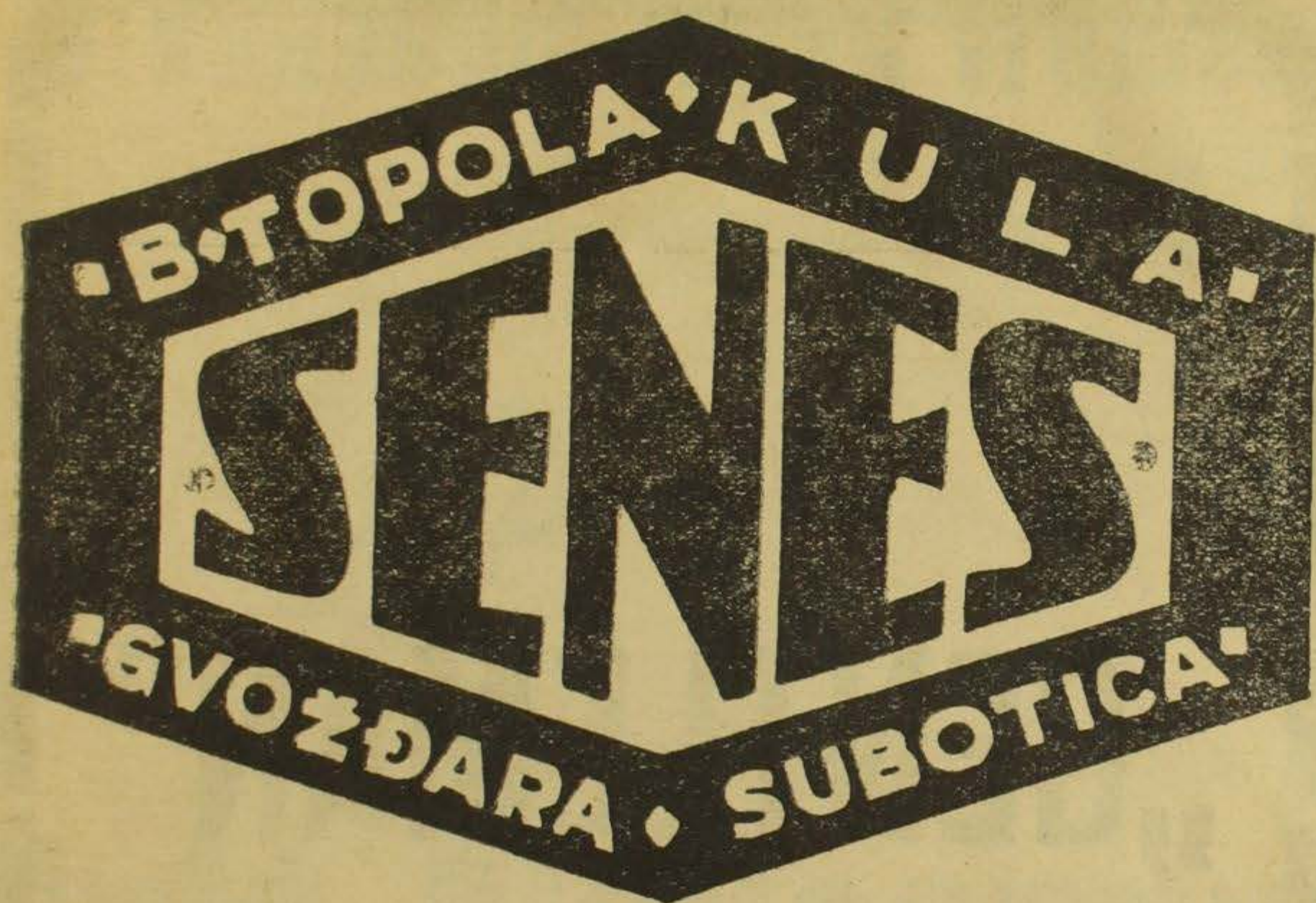
ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST I KULTURU

Izlazi mesečno jedanput :: ::

C E N A 3 D I N A R A !

Godišnja pretplata 35. — dinara

P R E T P L A Ć U J T E S E !
Š I R I T E S L O V E N S K A D E L A !

je

Vodeća firma u

Sejačicama

Plugovima

i

svim ostalim

stvarima za

gazdinstvo

GEZA KLEIN i SINOVI

Subotica, Sudarevićeva 6.

Utemeljeno 1891.

Veletrgovina

špecerajske robe
farbe, firnejsa i četka
poljoprivrednog semenja
južnog voća

Stovarište

petroleuma i maziva za
poljoprivredne mašine

Najveći izbor i najjeftinije cene